XIV. évfolyam. Budapest. 313. szám. Pèntek, 1880. november 12.

Hirdetések és nyiltterek
felvétetnek árszabály szerint
a kiadó hivatalban:
Budapest IV. hirnö-utcza és kalap-utcza sarkán 1. sz.

Hirdetések felvétetnek a külföldön:
Bécsben: Oppelik A.-nál, Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolfnál, Seilerstätte Nr. 2.
Hausenstein és Voglernál, Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és társánál, Wollzeile Nr. 12.
Párisban: Rudolf Mosse, 40. rue notre dame-des-Victoires (place de la Bourse.)
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és társánál.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztö- s kiadó-hivatal:
Budapest IV. hirnö-utcza és kalap-utcza sarkán 1. szám.
Csak bérmentes levelek fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem küldetnek.

Előfizetési dij:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80

Egy szám 6 krajczár.

A bosnyák alkotmány.

Épen egy éve mult nehány nappal, mikor Tisza Kálmán a bosnyák tartományok kormányzatáról szóló törvényjavaslatot a magyar képviselőház elé terjesztette. E javaslatra felförmedt még azok lelkiismerete is, kik az 1867-ki müvet szentnek és sérthetetlennek tekintik. Mert e törvényjavaslatban meghamisitását látták azon münek s nem alaptalanul féltek attól, hogy ha a delegácziók a két bosnyák tartomány kormányzatának ellenőrzésével, a közös miniszterek pedig azok kormányzatával megbizatnak: akkor már csak idő és alkalom kérdése, hogy a delegácziók törvényhozó hatalommá, a közös miniszterek országkormányzó miniszterekké, Magyarország a „Kronland"-ok egyikévé s az összes habsburgi országok egységes birodalommá váljanak. Még a függetlenségi párt is, mely pedig a 67-iki müvet egyáltalán elkárhoztatja, még e párt is tiltakozott e veszélyes kezdeményezés ellen s Madarász József a keserü szemrehányás harsány szavaival hivta fel a kormánypártot, hogyha oly nagyon tetszik neki a 67-iki mü: ám siessen azt most megvédelmezni azon méregkeverők ellen, kik orvul törekszenek azt egy Magyarországot is fenyegető egységes birodalom felállitására álnok módon felhasználni.

Nem használt semmi. A törvényjavaslatot változatlanul megszavazta a törvényhozás. Most már egy törvénynyel állunk szemközt, melyről elmondhatná Polit is, más is, hogy ilyet még csakugyan nem látott Európa. Boszniának souverain ura mind maig a török szultán. Amde e tartomány ideiglenes kormányzatával Ausztria-Magyarország van megbizva. Igen, de Ausztria és Magyarország nem egy állam, hanem két állam. Ez ugyan egyelőre nem volna nagy baj, mert hiszen a két államnak volnának közös miniszterei, a kik elkormányozhatnák a bosnyákot. Ugyde mind a két államnak képviseleti alkotmánya van, tehát a két állam képviseletének kell hozzászólást engedni a dologhoz. Szerencsére ott volnának a delegácziók. Ők — noha törvény és alkotmány ellenére — gyakorolhatnák, már ugy, a hogy, az ellenőrzési jogot. Igen, de ezt meg a katonai hatalom nem engedi, ő pedig erősebb minden delegácziónál és minden alkotmánynál. Hogy tehát a kecske jóllakjék a káposztából, de azért a káposztának fogyatkozása ne légyen: ezért nyujtá be Tisza Kálmán azt a bolond törvényjavaslatot Annak a törvénynek ez a feladata.

A törvény tele van képtelenséggel. A benne foglalt képtelenségek legnagyobbika az, hogy az alkotmányos testületeknek csak akkor adatik meg Bosznia költségvetése fölött a közös miniszterekkel szemben az ellenőrzési jog, ha mikor Bosznia saját bevételeiből Bosznia kormányzatának költsége ki nem kerül. Ellenben ha kikerül, akkor országgyülésnek és delegácziónak semmi köze a közös miniszterek kormányzatához. Ámde e miniszterek általában felelősséggel tartoznak a 67-iki törvény szerint. Sőt az ő eljárásukért felelősek még a magyar miniszterek is épen ezen törvény szerint. Hogy pedig e felelősség kijátszható s az országgyülés felelősségre vonhatási joga megsemmisithető legyen: ezért avatkozott e dologba a katonai hatalom is, különbséget tevén a katonai költségek és a kormányzati költségek között, amazokra elfogadván, emezekre megtagadván a képviseletek ellenőrzési jogát. Végül is a törvény csak annyiban világos, hogy Boszniára nézve csak a vámok, indirekt adók és pénzrendszer megállapitásának jogát helyezi világosan az országgyülés hatáskörébe. A törvénynek többi pontja valóságos labirint.

A magyar delegácziő mai ülésében mind e bolondság napfényre jutott. Csak most jutott először. Csinos vita támadt, melyben Szlávy, Andrássy, Tisza, Apponyi és Szilágyi vettek részt. Andrássy és Tisza a ketreczbe szoritott mezei rókának türelmetlen ficzkándozásaival törekedett világasságot találni az önmaguk által készitett ketrecz lyukai közt. Persze nem sikerült. Szlávy szellemes naivsággal szólta el magát. Szerencsétlennek mondá a törvény szövegét azért, mert ő bizony még most sem tudja, egy esztendő mulva sem, hogy ez a törvény hol, miben, meddig s mily módon engedi meg az alkotmányos testületeknek az ellenőrzési jogot. Elképzelhető, hogy Szlávy kijelentésének mily mélyen megörülhetett Andrássy is, Tisza Kálmán is. Pedig hát Szlávynak is sántikálni kezd már emlékező-tehetsége. Midőn az a szerencsétlen törvény fogalmaztatott és tárgyaltatott: Szlávy akkor a képviselőháznak elnöke s Tisza Kálmánnak erős támasza volt. Segélye nélkül Tisza is, törvénye is hanyatt homlok megbukott volna. S vajjon miért nem jutott akkor Szlávynak eszébe kimutatni, hogy milyen szerencsétlen az a szerencsétlen törvény. E kérdésre szeretnők Szlávynak szellemes naiv feleletét meghallani.

De ha ez igy mind eléggé érdekes dolog: nem kevésbbé mulatságos az a jelenet is, melynek ma a magyar delegáczióban Apponyi és Szilágyi valának szereplői. Az aggszüz lelki állapota, kinek egyik kezében a szerelmes levél, másik kezében az imádságos könyv, csak az hasonlitható Apponyi és Szilágyi lelkiállapotához. Szeretnék ők a 67-iki alkotmány szüzességét szeplőtelenül fentartani, de már késő, egy kicsit szerelmeskedni is óhajtanának, de azt meg szégyenlősek megcselekedni. Alkotmányos lelkületük élvezetvágya rettenetesen óhajtozik az után, hogy a közös miniszterek kormányzatát Bosznia pénzügyei tekintetében ellenőrizhessék: ellenben irtóznak attól a gondolattól, hogy a delegácziónak Bosznia fölött budgetjogot követeljenek. Ők, a 67-es mü állitólagos tisztaságának hősei nem akarják Boszniában eltürni azon miniszterek abszolut kormányzását, kik ezt a müvet megfertőztették. Ámde tiltakozásukból a delegácziő bosnyák költségvetési joga következik, ez pedig megint csak sulyos megfertőztetése annak a münek. S Tisza Kálmán mint valami vén kéjencz, még készakarva meg is csiklandozza őket.

Bosznia meg van. Alkotmányos miniszter abszolut hatalommal nem kormányozhat Bosznia pénzügyi igazgatásának terén. Bosznia budgetét se terjesztheti a delegácziók elé, mert ezek egyes országoknak törvényhozásával s azok költségvetésének megállapitásával nem foglalkozhatnak. De e költségvetést az országgyülés se állapithatja meg, mert ettől elüti őt a bosznyák törvény. Az alkotmányos elv és a népek önrendelkezési joga alapján Boszniára kellene bizni költségvetési jogát, de ezt meg a katonai hatalom nem engedi. Az eszmék, az elvek és az intézmények ezen kuszálékos szövedékében van egy igazság, a mely világos, mint a napfény. Ez igazság az, hogy a delegácziő és közös kormány intézménye nemcsak Magyarország jogát sérti, hanem a józan elmével is ellenkezik. Az állami élet terén a mi a logikát sérti elméletben, az a jogot és igazságot sérti gyakorlatban. Minél tovább haladunk az idővel, a képtelenségek és sérelmek annál nagyobbakká válnak. Vissza kell térni a józan észhez s a népek igaz jogához. Egyedül ez vezet ki a tömkelegből. Ez igazság mellett a delegácziő mai tárgyalása a legfényesebb bizonyiték.

Budapest, nov. 11.

A képviselőház november hó 13-án szombaton d. e. 10 órakor ülést tart.

Az országgyülési függetlenségi párt ma d. e. 11 órakor Lukó Géza elnöklete alatt értekezletet tartott, melyben tárgyaltatott Helfy Ignáczuak a jövő évi költségvetésre vonatkozó s alább általunk is közölt határozati javaslata. E javaslat hosszabb eszmecsere után, melyben Vidliczkay József, Eötvös Károly, Lukó Géza, Hevessy Benedek, Komjáthy Béla, Kállay János, Madarász József s többen vettek részt, némi irályi módositással elfogadtatott.

Ezután Madarász József előterjesztést tett, a nagyszalontai kerületen küszöbön álló választás s az e körüli teendők tárgyában. Indítványa egyhangulag elfogadtatott.

Ezzel az értekezlet feloszlott.

Gróf Lónyay Menyhért — mint biztos forrásból értesülünk — egy nagyobb müvön dolgozik, melyben kimutatni törekszik azt, hogy az 1867-iki kiegyezés által inauguráit államjogi helyzet az 1878-iki közgazdasági kiegyezés mellett fenn nem tartható s hogy ha e közgazdasági kiegyezés félretételével Magyarország teljes önrendelkezési joga a közgazdasági téren vissza nem állittatik: akkor nem marad más hátra, mint a 67-iki müvet teljesen elejteni s a két állam közti viszonyok a personalunio alapján való rendezését komolyan megkisérteni. Gróf Lónyay, mint ugyane forrásból értesülünk, ez országgyülés hátralévő tanácskozásaitól magát lehetőleg távol tartja, ez idő szerint a mérsékelt ellenzéki árnyalatok közti tárgyalásokba sem bocsátkozik s ha a viszonyok nem változnak, jövőre mandátumot sem fog vállalni.

Az országgyülési függetlenségi párt nevében költségvetési vita alkalmával Helfy Ignácz a következő határozati javaslatot fogja beterjeszteni:

„Az 1874 iki állami költségvetés tárgyalása alkalmával a képviselőház állandó pénzügyi bizottsága felhivta a kormány s a törvényhozás figyelmét az állam pénzügyi helyzetének aggasztó voltára; kimondotta s a nemzet minden rétegében általános meggyőződéssé is vált, hogy maga az állam létele veszélyeztetve van, ha kormány s törvényhozás nem találnak módot az államháztartás egyensulyának helyreállitására. Ki volt ez mondva mságban az utána következett országgyülést megnyitó trónbeszédben is.

Ekkor a jelen kormány nevezetesen a kormány elnöke vállalkozott e mód megtalálására. Az államháztartás megzavart egyensulyának helyreállitása volt a jelszó, mely alatt oly rendkivül nagy többséget csoportositott maga köré, minővel ritkán rendelkezik parlamenti kormány.

Alólirottak nem mulasztották el már akkor figyelmeztetni a képviselőházat a támasztott remények alapnélküliségére, s határozottan kifejezték azon meggyőződésüket, miként a fennálló államjogi alap s az erre fektetett kormányzati rendszer gyökeres megváltoztatása nélkül a pénzügyi helyzet javitása lehetetlen, sőt hogy az évről évre sulyosbodni fog.

Azóta hat év telt el, mely idő alatt a közadók már is elviselhetlen mérvben fokoztattak, az államadósságok tetemesen szaporodtak, — s ime ennyi áldozat s erőfeszités után a jövő évi költségvetés 25 milliónyi hiánynyal irányoztatik elő, mely előirányzatot — a mult évek tapasztalatai szerint — az eredmény bizonyára tetemesen felül fogja multni.

És e hiány fedezésére a kormány megint nem tud más módot, mint uj adót és uj kölcsönt.

A jövő kibontakozást illetőleg pedig a pénzügyi bizottság tanácskozásai végén a kormány kénytelen volt beismerni, miként az államjavak részben leendő elárusitásán kivül határozott programmja nincs, mely kijelentéshez képest maga a pénzügyi bizottság sem jelez semmi kibontakozási módot, hanem az ország jövője iránt táplált komoly aggodalmakat egyedül a gondviselésbe helyezett reményekkel véli eloszlathatni.

Ily körülmények közt alulirottak hazafiui kötelességüknek tartjuk ujból felemlni intő szavunkat s figyelmeztetni a t. képviselőházat, miszerint az évekkel ezelőtt mindenki által felismert veszély nemcsak el nem mult, hanem ellenkezőleg mindig aggasztóbb alakban közeleg, s hogy annak elháritása a jelen közjogi alapon és az ezzel kapcsolatos kormányzati rendszerrel meröben lehetetlen.

Miért is midőn kijelentjük, hogy mi az ezen alapokon előterjesztett költségvetés megszavazásához valamint a multban, ugy ezuttal sem járulhatunk, tisztelettei kérjük a képviselőházat, mondja ki határozatilag, hogy:

Miután hosszu évi tapasztalatok immár kétségbevonhatlanul bizonyitják, miszerint a jelenleg fennálló rendszer alapján hazánk pénzügyi viszonyait rendezni teljes lehetetlen, a képviselőház csakis oly kormánynak kész az államköltségvetést megszavazni, mely az ország teljes önrendelkezési jogának visszaszerzésére vállalkozik s mely költségvetés ez alapon lesz előterjesztve."

Ma több lap közli, hogy a mérsékelt ellenzéki árnyalatok közti tárgyalások eredményéről a költségvetési vita alkalmával fognak tájékoztató nyilatkozatok történni és pedig a képviselőházban. E közleménynyel a mi — biztos helyről vett — értesülésünk nem egyez meg. Hogy a tájékoztató nyilatkozatok mikor fognak megjelenni: e tekintetben az irányadó férfiak közt még semmi megállapodás nem történt. Többen igenis óhajtották volna, illetőleg ohajtanák, hogy már a költségvetési vitánál a megfelelő kijelentések megtétethessenek, de e tekintetben minden attól függ, vajjon a költségvetési vitáig, melytől csak három nap választ el, a tárgyalások sikeres eredménynyel fognak-e befejeztetni? E tekintetben ma még semmi bizonyosat mondani nem lehet. A vezérférfiak törekvése egyébiránt ez idő szerint — legalább egyelőre nem is annyira közös programm készitésére, mint inkább arra irányul, hogy a kormány elleni fellépésnek akár a költségvetésnél, akár az appropriácziónál az összes mérsékelt ellenzéki árnyalatokra kiterjedő bizonyos szervezettség és egyöntetüség biztositassék. — Ezen mozgalomtól különállólag az egyes árnyalatok tagjai közt folynak ugyan eszmecserék az egymáshoz közel álló nézetek tömöritésére ugy konzervativ, mint radikalis irányban, de konkrét megállapodás sok képviselő távolléte miatt is eddigelé létre nem jött.

„Ha informáczióink alaposak, — irja a Gazette de Hongrie, — Franczia országnak budapesti képviseletében nagy jelentőségü változás áll be. Ezen állomás, mely idáig kereskedelmi hivatalos járulmányokkal javadalmazott, egyszerü főkonzulátus, politikai misszióval biró rangra emeltetnék és élére miniszterrezidenst kapna. Valóban ideje, hogy e változás megtörténjék, mert a budapesti főkonzulatus vezetőjének mostani helyzete — ki egyidejüleg a bécsi nagykövetség titkára is, — nem felel meg mindenben azon missziónak, melyet Franczia ország Magyarországon bir és saját ügyei miatt is betölteni köteles. Vannak pillanatok, mikor a franczia köztársaságnak Budapesten egyáltalán nincsen képviselője; igy például tegnap a magyarországi első franczia kör megnyitásánál; valamint a mult évben is, az Arroganteon hajó töröttek javára adott ünnepély alkalmával, hol 25,000 ember nyilvánitotta Franczia ország iránti rokonszenvét, a főkonzul ur távol volt, Bécsben, Ischlben, a mint hogy kettős missziója miatt Magyarország és Ausztria közötti utazásra van kárhoztatva. A dolgok ez állapota nem tarthatott tovább. Franczia országnak budapesti képviselőjét Bécstől függetleniteni és állomását legalább is állandósitani kell."

A franczia kormány nyilatkozata.

A franczia képviselőház és a szenatus tegnapelőtti megnyitó ülésén Jules Ferry miniszterelnök, illetőleg Barthelemy Saint-Hilaire külügyminiszter a kormánynak következő deklarácziőját olvasta föl:

Uraim! A miniszter-változás, mely az önök távolléte alatt végbement, nem azok közül való, melyek a közügyek általános irányát megváltoztatják. A politika, melyet önök elé terjesztünk, nem uj önök előtt. Önök maguk sugalmazták azt. Mi hivek maradtunk ahhoz a zsinormértékhez, mely a két házban az utóbbi ülésszak vitáiból eredt. Nem véltük lehetségesnek, hogy felfüggesszük a törvények hatályát ama nehézségek és ellenszegülések következtében, melyeket végrehajtásuk felidézett, sem nem tartotta szükségesnek, hogy a parliamenttől törvényhozási módositást kérjen.

Azon törvények, melyek Franczia országban a vallási kongregácziók viszonyait szabályozzák, nem a véletlenség és az erőszak törvényei. A bölcseség, a szükségesség és a hagyomány törvényei azok. Részét képezik ama garancziák szervezetének, melyet elődeink gondossága a polgári társadalom és az állam jogainak védelmére teremtett — ama garancziáknak, melyeket a köztársasági kormány ép oly kevéssé nélkülözhet, mint bármely más, s melyeket felettébb eszélytelen volna kicsinyleni vagy meggyöngiteni.

Ezek a törvények alaptörvények. Föltalálhatók minden időben és minden országban. Nem érintik sem a dogmát, sem a lelkiismeretet. Tagadni e törvényeket, annyi mint tagadni az államot. Pedig ilyen az a látvány, melynek tanui vagyunk s bizonyos számu, szabályellenesen alakult kongregáczió, inkább politikai mint vallási szenvedélyektől sarkaltatva s az ország által visszautasitott pártok jelentős közreműködésével, nagy zajjal szervezték a törvények elleni ellenszegülést.

Szükséges volt, hogy általános rendszabályok által vége szakasztassék eme, a közbékére nézve sérelmes helyzetnek. Kétszázhatvanegy nem-engedélyezett intézet oszlatatott föl. A föloszlatás kiterjedt a törvényes jogczimet nélkülöző összes férfi-szerzetekre. — Közigazgatási uton hajtatott végre, a mint ez elismert jogában van a kormánynak mindenütt, a hol a végrehajtás hathatós vagy eszközölhető. — Nem szándékozunk ugyanazt a női kongregáczióra is alkalmazni. Ezek helyzete más eljárás utján fog szabályoztatni. Rábizhatják önök ezt a kormányra, mely bizalmukat megnyeri, s nyugalommal fognak hozzá parliamenti működésökhöz.

Döntő pillanat előtt állunk, uraim. Az 1877. október 14-én megválasztott törvényhozás megkezdette létének utolsó évét. E törvényhozásnak nem nagyjából megkezdett munkákkal, melyeknek különfélesége és sokasága csupán jóakaratunkról tanuskodik, hanem befejezett törvényhozási munkálatokkal és — ha csekély számuak is — végleges határozatokkal kell a nemzet elé állnia.

Azon törvényjavaslatok közül, melyeknek minden mások előtt kell a két ház szentesitését megnyerniök, önök bizonyára első helyre fogják

AZ „EGYETÉRTÉS" TÁRCZÁJA.

A földrengésről.

II.

Zágráb mostani veszedelme.

A magyar korona országainak összes területén Zágrábot és a Jászságot látogatta meg a földrengés ujabban a legtöbbször, s a tünemény összefüggését egyes, olykor igen messze fekvő vulkánok működésével mindenkor ki lehet mutatni. Maga ez a két terület, Zágráb és a Jászság vidéke majdnem mindenkor ugyanabban az időben érezték a tünményt. Igy, hogy egyéb eseteket ne emlitsünk, 1868. szeptemberben előbb Jász-Berényben, aztán Zágrábban, másnapra ismét Jász-Berényben lehetett érezni erős lökéseket. Ugyanez év deczember 26 án kora reggel nehány lökés egész Jászságot megingatta, melyek kisebb erővel Zágrábban is érezhetők voltak. 1869. augusztus 6-án a tünemény ismétlődött, s még mult év deczember 7-én is, mindkét helyen lehetett észlelni azon gyengébb lökéseket, melyek akkor a földet megingatták.

Ezen általában véve könnyebben kimagyarázható tüneménynél azonban sokkal nevezetesebb az, hogy ezek a földrengések, t. i. a zágrábiak és jászberényiek — közvetlen összeköttetésben állanak a föld vulkanikus működéseivel, s különösen Délamerika tüzhányó hegyeinek vidékein mutatkozó földrengésekkel!

Alig mult el a közelebbi esztendők alatt földrengés Zágrábbban vagy a Jászságban, mely az Andesek tüzhányóinak lábánál legfeljebb nehány nap alatt érezhető ne lett volna. 1868. junius 21-én egy erős dörejjel összekötött, s mintegy 8—10 másodperczig tartó ingás látogatta meg Jászberényt, mely ingás oly heves volt, hogy sok falat és épületet is megrongált, s Budapesten is érezhető volt; ugyanekkor az Ixtaccihualt kialudt tűzhányó aljánál erős lökések voltak érezhetők, melyek nehány napon keresztül ismétlődtek. Ugyanez év augusztus 9-én heves ingás volt Jászberényben, két napra reá pedig Peru Moquequa kerületének fővárosában Tacnában két erős lökést éreztek. Még két nappal később, augusztus 13-án Tacna, Arica, Arequipa, Chaca, Pisagua, Iquique s több más város eme vidéken egy irtóztató ingás következtében egészen romba dölt, a házak falai alá temetvén számtalan áldozatot. Ugyancsak 1868. szeptember 9-én gyengébb lökést lehetett érezni Jász-Berényben 15-én egy északkeleti irányból jövő erősebbet Zágrábban, majd 17-én ismét a Jászságban, s idő közben 14-én a Tacahuána tó vize heves forrásba látszott jönni, oly erős földrengés látogatta meg vidékét. Ezen év végén deczember 5-én erős lökést éreztek az elpusztult Iquique területén, 15-én délelőtt Jász-Mihály teleken, 20-án Mauzanillóban Mexikó déli részén, 26-án pedig ujból a Jászságban és Zágráb vidékén.

1869. márczius 20-án oly erős és hosszan tartó lökéseket éreztek Quitóban, hogy e vidéknek ilyesmihez szokott lakossága is rémülve hagyta oda lakait s 28-dikán már Krajnában és Zágrábban is lehetett gyengébb rengést tapasztalni. Julius 13-án és 14-án Iquique, 16. és 17-én Arequipa vidékét látogatta meg ismét oly heves rázkódás, mely az egész év előtti megett nem maradt hátra, s elpusztitotta azon lakokat is, melyek a volt városok romjai felett egy év alatt emelkedtek. Rá másnap, 18-án délután 3 órakor oly erős lökések jelentkeztek Jász-Apáthiban, hogy az emberek odahagyva házaikat a szabadban kerestek menedéket. Ugyanez év augusztus hava még rémületesebb hatásokat idézett elő. Aricában 40 lökés következett egymásután, melyeknek ereje nagyobb volt minden előbbinél, s ezt előzőleg 12-én Zágrábban is éreztek lökéseket.

E példákat folytatnunk lehetne még, de már ezekből is elegendőnél világosabban kitünik, a magyarországi és közép-amerikai földrengési vidékek között az összefüggés.

A legujabb tegnapelőtti földrengés is ugyanakkor volt érezhető, midőn egy közelebb eső vulkán a Vezuv erősebb működési stádiumba lépett. Érdekes lenne tudósitásokkal birni Amerika vulkanikus vidékeiről is, ugyanezen időből. Lehet, hogy rázkódások ott ez időben is voltak, vagy rövid idő alatt lesznek tapasztalhatók.

A vész, mely jelenleg Horvátország székvárosát érte, sokkal ujabb keletü, részleteiben sokkal kevésbbé ismeretes, különösen pedig a körülfekvő vidékről a tudósitások sokkal kisebb számban jutottak köztudomásra, semhogy egész terjedelmét áttekinthetnénk, s intensitására nézve végleges iteletet mondhatnánk. Annyi kétségtelennek látszik, hogy az érezhetően megingatott felület többre rug háromezer négyszögmérföldnél s hogy középpontja nem volt Zágrábban. Ott ugyanis a hullámzó lökések Észak-Keletfelől látszottak jönni, ellenben Csáktornya vidékén Dél-Nyugot felől, ugy hogy a középpontot e két hely között kellene keresni.

A jelenvoltak puszta előadására az itélethozatalban azonban nem szabad támaszkodni. Az érzés magában véve sem nyilatkozik oly tisztán, hogy az irányt pontosan meg lehetne jelölni, a rémülés és a vész érzete még bizonytalanabbá teszi az észrevevést. Egyes tünemények azonban pontosabb eligazodást nyujtanak. Igy sok helyről tudósitanak, hogy a viz az edényekből kiömlött, az irány, mely felé ez történt, magát a rengés haladási irányát is mutatja. Azonkivül kisebb könnyü tárgyak helyükből eldobattak, az irány, melyben ez történt, szintén megegyező a hullámzásával. A falak repedései is nyujthatnak eligazodást. A legtöbb repedés ugyanis keresztben áll a hullámzás irányára, ámbár kisebb repedések magának a hullámzásnak irányába is eshetnek.

A vidéket át kellene e tekintetben kutatni, ha az egésznek középpontját, hol a lökés legerősebb volt, meghatározni akarnánk. Alkalmasint valamely szabad mezőre esett az, mert ámbár a falvak kisebb épületei kevésbbé rongáltatnak meg általa mint a nehéz kőépületek, óriási pusztitásokat kellene hallanunk erről a központról, ha az lakott vidékekre esik vala. Ha ugyanakkorra volt a hatás Zágrábban a középponton kivül, sokkal nagyobbnak kellett lennie magában a központban. Ott olykor egész halmok tünnek el, mértföldekre menő süppedések állhatnak elő, vagy száz és annál több méter mélységü repedések támadnak a földben, mint Riobambában 1797-ben, midőn emberek vesztek oda eme repedésekben, vagy mint Caracas veszedelme alkalmával, midőn a kaszárnya, egy egész épen fegyver alatt álló ezreddel együtt elveszett. A környékben észlelt tünetekből itélve jelenleg koránt sem volt ugyan ekkora a veszély, mint ezek bármelyike, de maga a rázkódás sokszorta nagyobb lehetett a középpontban, mint akár Zágrábban, akár valamely szomszédos városban.

Tapasztalati tény, hogy az ekkora, s ily heves lökések sohasem lépnek fel egyenként, hanem rövid idő alatt több kisebb következik. Sőt előfordul az is, hogy több héten vagy hónapon át a rázkódások némi állandó jelleget vesznek fel, naponta érezni egyet, kettőt, néha egy nap alatt is sokat. Azért Strozimir zágrábi reáliskolai tanárnak igaza volt, midőn figyelmeztette a lakosságot, hogy résen kell lenni, mert még több is fog következhetni. A jelen órában érkezet sürgönyök jelentik is már az uj lökést. De nem volt igaza abban, hogy eme figyelmeztetést ugy tette, hogy inkább nyugtalanitó volt, sem mint megnyugtató. Pedig minden valószinüség szerint ily értelemben kellett volna tennie. Tény ugyan, hogy a megrepedezett falaknak nem sok kell, s az aránylag kisebb rázkódás által is ledőlhetnek, de az eddig szilárdan maradt épületek — ha csak egy hónap mulva uj roham nem intéztetik ellenök — veszélyen kivül levőknek tekinthetők. A tapasztalás ugyanis azt mutatja, hogy midőn egy erős lökés, oly egyszerre, mondhatnánk minden előkészület nélkül köszöntött be, akkor a további lökések egyre gyengébbek, mig végül egészen elenyésznek. Csak mintegy négy heti időköz után áll be néha olynemü megujulás, mely erőre nézve az elsőt felülmulja, s rá négy hétre megint egy ujabb. Az megtörtént már gyakrabban, hogy több apró lökés után egy óriási következett, de hogy egy oly erős után minő a mostani még egy nagyobb következett volna, arra tudtommal nincsen eset.

Ez idő szerint tehát csakis azokban a házakban látszik fenyegetőnek a baj, melyek anynyira meg vannak rongálva, hogy magoktól is összeomolhatnak, vagy a legkisebb rázkódás is képes ezt előidézni, de máshol ujabb veszélytől jövő hó elejéig, és aztán jövő hó végéig nincs mit tartani. Akkor sem kell félni sokat. Mert a mostaninál hasonlithatlanul nagyobb rázkódások előállottak ugyan már akárhányszor, de nem állottak elő az egyenlitőtől oly messze fekvő vidékeken, minő a Zágrábé.

A hivatalos közegeknek kötelessége lenne e felől felvilágositani a lakosságot; ilyenkor ugy is hajlandók az emberek tulozni a bajt s elhinni a legmesszebbmenő valótlanságokat is, a felvilágositás csak jótékonyan hathatna a kedélyekre.

Hoitsy Pál.

Lapunk mai számához egy iv melléklet van csatolva.

tenni a közoktatásügyre vonatkozókat. A jelenlegi törvényhozás épen ezen a téren nyilatkoztatta legerősebben akaratát s törekvéseit. Önök nemcsak páratlan bőkezüséggel javadalmazták a minden foku közoktatást, hanem — s ez egyik érdemök lesz a történelem előtt — határozottan megkezdették viszszaadni a köztársasági államnak a maga jogait és lényeges felelősségeit a nevelés tárgyában. Az önök müködése folytán ismét fölfelé haladunk a lejtőn, a melyen harmincz év óta oly erélytelenül alászállottunk.

A fakultások szervezetéről, a közoktatási tanácsokról szóló törvények, melyeket a két ház már megszavazott, a szerzetesi oktatásról s a leányok középoktatásáról szóló törvények, melyek közelebb a szenátus szentesitését fogják megnyerni, azok, melyek biztositani fogják az elemi középiskola vallási semlegességét, a tankötelességet és ingyenességet, végre egy törvényjavaslat, mely gyorsan megszavazható, s mely a középoktatási intézetektől az állam felügyelete mellett komoly garancziákat követel: minden intézkedések egymásba füződnek és kapcsolódnak; követeli őket a közvélemény, mely nálunk olyannyira érdeklődik minden iránt, a mi a szellemek fejlesztését és a haza erkölcsi egységét illeti.

A közoktatási törvények mellett az utóbbi ülésszak reánk hagyta a biróságokra vonatkozó törvényjavaslat elintézését. Nekünk szándékunk magunkat e szerint tartanunk. A birósági személyzet szervezése életkérdés minden kormányzatra nézve, mely közvetve vagy közvetlenül megalakul. E tekintetben egy század óta valamennyi uj államhatalom gondoskodott a kellő garancziáról. A köztársaság sem mellőzheti ezt az általános törvényt. Lehet, hogy az intézkedések ezen neme nem tartozik a legfőbb államügyek közé; de ha időről-időre való mérsékelt és előzékeny intézkedések végét szakaszthatják egy bonyolult helyzetnek, mely a törvénykezésre, mint az államhatalomra nézve káros, akkor bölcs dolog azokat elfogadni.

Vannak más javaslatok is, a melyek nem várhatnak.

Két alaptörvény, két szabadelvü törvény van függőben a kamarák előtt: a gyülekezési és az uj sajtó-törvény.

Önök becsület kérdésének fogják tekinteni, hogy egyiket ugy, mint a másikat jól intézzék el: az államhatalom nevében kérjük azt önöktől. Mi a régi törvényeket a legszabadabb szellemben alkalmazzuk, de soha sem fogjuk megengedni a köztársaságban a törvényszünetet. Mindaddig, mig az előzetes felhatalmazás rendszere fennáll, a kormányra oly felelősségek hárulnak, s melyek előtt mi nem fogunk meghátrálni. Nem hiszszük egyébiránt, hogy a parliament inkább békül ki, mint mi, egy rendszerrel, mely az államhatalmak fegyvertelenül vagy közömbösen tartja a bünténytre való fölszólitással vagy polgárháborura való izgatással szemben.

A közerkölcsiség föllázad e paradox büntetlenség ellen s a közvélemény könnyen elpártol azoktól a kormányoktól, a melyek nem védelmezik magokat.

Kell a kezdődő év programmjába az egyesületről szóló általános törvényt is bejegyezni? Azt hiszszük, hogy sem a hátralevő idő, sem a közhangulat nem engedi meg, hogy a két kamarában a siker némi reményével sürgessük egy ily nehéz és bonyolult problema megoldását. Csupán egy fejezetét veszszük elő, a mely fölött a megegyezés könnyünek látszik: egy az ipari szövetkezetekről vagy szyndikatusokról szóló törvényjavaslat egyszerüen törvényesiteni fog egy régóta meglevő állapotot s kezébe fog adni a munkás demokrácziának oly eszközt, mely jelentős fontosságu a szabad kezdeményezésre és a társadalmi haladásra nézve.

Szükségtelen arra emlékeztetnünk önöket uraim, hogy a vámtarifáról szóló általános törvény csupán a szenátus megfontolására és szavazatára vár még, s hogy a közjólétre nézve a legnagyobb mértékben kivánatos, hogy Francziaországnak szomszédjaival szemben való közgazdasági helyzete még a jelen törvényhozás bezárása előtt bölcs szerződések által szabályoztassék.

A közmunkák tekintetében kész valamennyi nagy törvény és Freycinet urnak szép tervét erélyesen valósitjuk. Kiegésziteni fogjuk fontos tervekkel, melyek részint az állami utak helyreállitására, részint nagy mezőgazdasági javitásokra, tőkép pedig a Rhone-csatorna létesitésének siettetésére vonatkoznak, mely csatornát déli Francziaország oly élénken óhajtja és mely annyira szükséges hazánk legsulyosabban sujtott vidékeinek.

Végre katonai szervezetünknek szüksége van arra, hogy kiegészittessék egy az adminisztráczióra vonatkozó törvénynyel és egy a szárazföldi és tengerészeti tisztek előléptetésére vonatkozó törvénynyel, melyet a hadsereg türelmetlenül vár. A hadügyi és a tengerészeti miniszterek ehhez az altisztek visszaszerződtetésére vonatkozó intézkedéseket fogják csatolni. Ez intézkedések sürgős szükségnek felelnek meg és ép ugy, mint az előléptetésre vonatkozó törvények sietős jellegüek. Végre tanulmányoztuk a katonai illeték egységesitését, a végből, hogy a csapatok legénységének és az altiszteknek helyzete lényegesen javittassék.

A kormány közöl i fogja a parliamenttel a berlini szerződés aláirását követett tárgyalásokra vonatkozó diplomacziai okmányokat, nevezetesen azokat, melyek a keleti ügyek legujabb mozzanataira vonatkoznak. Önök megtalálandják ezekben bizonyitékát valamennyi hatalommal való jó viszonyainknak, a békés szellemnek, mely valamennyit vezérli és az európai egyetértés folytonos fáradozásainak a végből, hogy uj kollizióknak eleje vétessék.

A montenegrói kérdésben daczára az ügy hosszadalmasságának és huzavonának, ugy vagyunk meggyőződve, hogy a nagyhatalmak akarata végre is érvényesülni fog. A közös tárgyalások föntartása legbiztosabb garancziája Európa nyugalmának, s a köztársaság kormánya a maga részéről azon önzéstelenséggel és békés szellemmel vesz abban részt, melyet kivül nem von kétségbe senki és mely a köztársasági Francziaországnak a világ tiszteletét és bizalmát szerezte meg.

Megmondtuk, uraim, hogyan értelmezzük utolsó évünk föladatát. — Bizonyára e programm nem hasonlit azon nagyravágyó és kérkedő manifesztácziókhoz, melyek mindent érintenek és semmit meg nem oldanak és a melyekbe a jelenlegi többség ellenfelei oly szivesen takarják gyalázatukat. De nekünk egy munkás és értelmes nemzet biránk, mely tiz év óta látja müködni a realitás politikáját és épen nem hajlandó azt cserben hagyni.

Két dolog: rendszeresség és következetes szellem szükségesek arra, ennyi hasznos vállalatot kivinni. A rendszeresség meg fogja oltalmazni az önök munkálkodásának általános rendjét a személyes javaslatok különféleségével és meddő tárgyalások elharapózásával szemben, mig a következetes szellem meg fogja adni a parlamenti helyzetnek azon állandóságot, mely nélkül sem tartós munka, sem termékeny ülésszak nem lehetségesek. Szükséges, hogy a miniszterium, melyet önök elfogadnak, az önök teljes bizalmának örvendjen. Kell, hogy a többség és a kabinet között, mely az önök munkásságát irányozni fogja, teljes egyetértés álljon fönn. A mi minket illet, mi látszólagos bizalommal és kérdéses jóváhagyással nem fogjuk beérni. Önök tudják kik vagyunk és mi a czélunk. Nem akarjuk, hogy a többség bennünket csak elviseljen vagy eltürjön. Arra kérjük, hogy vagy adja meg nekünk közremüködését, vagy tagadja azt meg.

Budapest, november 11.

A mai hirek megerősitik ugyan, hogy a szultán táviratilag reményét fejezte ki Dulcigno közvetlen átszolgáltatása iránt, de magáról a tényről vagy legalább olyasmiről, a mi közvetlen bekövetkezését jelezné, semmi hirt sem hallani. E közben a római félhivatalos „Diritto" ismét más irányba iparkodik terelni a kérdést, ujból emlegetvén a kérdéses területnek Ausztria-Magyarország részére való átadását és hozzá tévén, hogy e rendszabálynak csak az lehetne a czélja, hogy a monarchia maga adja át a területet Montenegrónak. Ezt a tervet, mint tudjuk, az osztrák-magyar külügyi kormány már egyszer visszautasitotta s ez álláspontján aligha változtat az, ha az olasz miniszteriális közlöny e halva született kombinácziót ismét föleleveniteni iparkodik.

A franczia minisztérválságra vonatkozólag mai déli tavirataink azt jelentik, hogy parlamenti körökben a krizist befejezettnek tekintik. A képviselőház bizalmat fog szavazni a kabinetnek, mely viszont magáévá fogja tenni a ház által megállapitott napirendet. Ez látszik is az egyetlen helyes megoldásnak, mert a válság kitörése ugyis csak félreértésen alapult. A tegnap történtekről a következő jelentés van még előttünk:

A miniszterium elbocsátási kérvénye általános csodálkozást idéz elő s a kamarában eleintén senki sem akart benne hinni. Mikor Ferry az Elyséebe ment, hogy az elnökkel a kabinet elhatározását tudassa, Grévy vonakodott az elbocsátási kérvényt elfogadni és 9 órára minisztertanácsot bivott össze. Ezen valamennyi miniszter és államtitkár megjelent és Grévy hosszas tárgyalás után kijelentette, hogy határozatát még felfüggeszti, a minisztertanácsban azonban éretlen megfontolandó, vajjon a kamara csakugyan megtagadta-e a kormánytól a közremüködést, vagy csupán félreértés forog-e fenn? A mai napra tehát, — melyen a kamarai többségnek valamennyi csoportja összejöveteleket fog tartani, — minden el van halasztva. Az ekként kifejlődő tanácskozások elég alkalmat fognak nyujtani a miniszteriumnak, hogy a kamara iránti helyzetére nézve tisztába jöhessen. Idáig Ferry ugy lép fel, mintha a visszavonulásra szilárdul el lenne határozva.

Az okok, melyeket a miniszterek elbocsáttatási kérvényökben felhoznak, a következők: kijelentik, hogy nem támaszkodhatnak oly többségre, mely a szélsőbalnak s a köztársasági unio egy részének a jobboldaliakkal tömörülése által a miniszteri nyilatkozatban javasolt napirendet elvetette, ily körülmények között tehát az ügyek további vezetéseért felelősséget nem vállalnak.

A köztársasági unio előkelő tagjai — közöttök Gambetta is, — nagy erőfeszitéseket visznek végbe, hogy a minisztereket maradásra birják. A többségnek nem is volt szándékában szavazása által a miniszteriumot megbuktatni. Senki sem látta be előre, hogy a miniszterium az általa javasolt napirend elvetése miatt elbocsáttatását fogja kérni, sőt a miniszteriumnak buzgó hivei is a többséggel szavaztak. Még a szélső baloldal is — noha a miniszterium veresége elégtételére szolgál — egyáltalán nem remélte, hogy ez alkalomból buktathatja meg a miniszteriumot. Ferry már előre elhatározta, hogy elbocsáttatását kéri, ha a kamara napirendjét nem mint bizalmi nyilatkozatot fogadja el és ez okból Dévest, a köztársasági baloldal elnökét névszerinti szavazás miatt sürgette. Déves vonakodott, mert a republikánus képviselők tulnyomó többségével nem akart czivódni, kik a birák rossz magatartásáról jogosan vannak meggyőződve. Ferry azonban, — ki a szavazatok megoszlásából tudni akarta, hogy a kabinet számithat-e többségre, — ragaszkodott kivánságához.

A szélső baloldal tagjai a miniszterium bukása miatt nagyon meg vannak elégedve, mert azt remélik, hogy Gambetta most kényszerülve lesz a kormány átvételére. A „République française" hosszu czikkben igyekszik kimutatni, hogy a miniszteriumnak hivatalában maradnia kell. Gambetta nagyon elégedetlen a válsággal, mert ő még nem akar előtérbe lépni. A reakczionárius lapok az uj zürzavarnak örülnek.

UJDONSÁGOK.

— nov. 11.

— Lapunk mai száma mellékletének tartalma: A delegácziókból. Egyletek, társulatok. Törvényszéki csarnok. Közgazdaság. Tárcza: Rudolf trónörökös Máramarosban.

* Időjárás, nov. 11. Europában: A depresszió (750—760) északon és északkeleten, a nagy légnyomás (765—769) pedig délen és nyugaton van. Németországban nyugatias szelek mellett az idő borus, esős. A hőmérséklet kevéssel nagyobbodott Az Alpok ködösek. Hazánkban: Különböző irányu, többnyire nyugati szelek mellett a hőmérséklet délen lejebb, az északi kisebb részben felebb szállott. A légnyomás mindenütt nagyobbodott. Az idő, kevés kivétellel, általában felhős, borus; számos helyen esővel s egy pár helyen hóval. Kilátás a jövőre: Hazánkban a hőmérséklet nagyobbodása mellett délnyugaton napos, felhőssel váltakozó, északkeleten többnyire borus idő várható, helyenkint kevesebb esővel.

— Személyi hirek. B. Kemény Gábor keresk. miniszter tegnap délelőtt érkezett meg Fiuméba, hol ünnepélyesen fogadták. A miniszter a kormányzó palotájába szállt s délután megtekinté a tárházakat és kikötőket. — Hunyady Kálmán főszertartás-mester tegnap Bécsből Budapestre érkezett. — Gr. Wodziczky galicziai helytartó ma Budapestre érkezett. — Gr. Coronini az osztrák delegatió elnöke és Plener volt osztrák miniszter ma meglátogatták a muzeumban levő Deák-szobát. — Csengery Antal özvegyéről a magyar földhitelintézet a boldogult érdemeihez méltón gondoskodott. Az intézet felügyelő bizottsága Csengerynének 4000 frt évi nyugdijat szavazott meg.

— A trónörökös környezete. A medvére kitünő eredménytelenséggel vadászó Rudolf trónörökös a napokban tudvalevőleg keresztül utazott Nagyváradon is. Odaérkezte előtt udvarmesterétől a következő sürgöny érkezett Nagyváradra: „An das löbliche k. kön. Stuhlrichteramt in Gr.-Wardein. Se. k. Hoheit lehnt jeden Empfang dankend ab". Ebből a nagyváradiak megérthették volna, hogy ő fensége minden fogadtatást köszönettel elutasit; minthogy azonban Nagyváradon „K. k. Stuhlrichteramt" nem létezik, ennélfogva a sürgönyt nem volt kinek kézbesiteni.

— Helfy Ignácz mostohafia, Roger Jenő al-állomási főnök Ventimigliában (Olaszország) eljegyezte Weisz Gizella kisasszonyt, Weisz Mihály budapesti háztulajdonos ritka miveltségü szép leányát. Az esküvő tavaszszal lesz Budapesten, még pedig kétszeresen, egyszer egyházilag azután polgárilag az olasz konzulátusnál, mivel másként a házasság nem ismertetnék el érvényesnek Olaszországban.

— Kihallgatás a budai várban. A király ma dél-lőtt 10 órakor a budai várban általános kihallgatást adott. Ez alkalommal fogadtattak: Tisza miniszterelnök, ki mint titkos tanácsos az esküt a király kezébe tette le, továbbá gr. Cziráky János és gr. Zichy Henrik titkos tanácsosok, gr. Hunyady Kálmán főszertárnok, Samassa érsek s gr. Szapáry Antal; ezekhez járultak gr. Pálffy András fölovászmester, Pauer sz.-fehérvári püspök, Supka Jeromos zirczi apát, Mérey és Herrich miniszteri tanácsosok, Radivojevicz a zágrábi hétszemélyes tábla elnöke es Schreiber Frigyes osztálytanácsos. Ezen kivül kihallgatáson volt számos törzs- és főhadnagy, kik előléptetésökért mondtak köszönetet. Ott voltak Frank vezérőrnagy a budapesti hadfőparancsnokság tüzérigazgatója, Hilleprandt vezérőrnagy a 27. és Kizling az 57. gyalogdandár parancsnoka, továbbá Kubinyi és Hild honvédezredesek. A megjelentek közül megemlithetők még a pozsonyi hitközség küldöttsége, mely a Marton-hid ünnepélyes átadása végett jelentkezett, továbbá néhány bosnyák rajah és egy cisterci barát Boszniából, ez utóbbi különös figyelem tárgya volt s a jelenvolt főpapok, továbbá Haymerle miniszter által a boszniai egyházi viszonyokról behatóan kikérdeztetett. Radivojevicstől a király behatóan tudakozódott a zágrábi katastrofa felől. A kihallgatás, melyben összesen 94 személy vett részt, 12 órakor ért véget.

— „Forgó viszontagság." Tegnapi számunkban Milecz Józsefné szül. Androvics Borbála asszonyra vonatkozó ily czimü közleményünket illetőleg illetékes oldalról értesülünk, hogy nevezett asszonyság, kinek atyja Androvics Janos egykoron Árvában uradalmi erdész volt, a Reviczky család árvai ágával, mely főágon már kihalt, rokonságban volt ugyan, de néhai gróf Reviczky Ádám udvari főkanczellárnak se nem unokahuga, se nem közeli rokona; igenis közeli rokonságban áll a gr. Batthyányi családdal, a mennyiben az ő nagyatyja, és gróf Batthyányi József főispán ur szépanyja testvérek voltak.

— Házasságok. Ébert Frigyes m. kir. államvasuti számvizsgáló eljegyezte Nöthig Irma kisasszonyt néhai Nöthig József volt képezdei tanár leányát.

— Tarczy kitüntetése. A mai hivatalos lap következő királyi kéziratot közli: Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére, Tarczy Lajos pápai ref. főiskolai tanárnak, a tanári pályán és az irodalom terén félszázadon át szerzett érdemei elismeréséül, a királyi tanácsosi czimet dijmentesen adományozom. Kelt Budapesten, 1880. évi november hó 4-ikén, Ferencz József, s. k. Báró Orczy Béla, s. k.

— Novák Gusztáv országgyülési képviselőt mint sajnálattal értesülünk, sulyos családi csapás érte. Szép reményü fia István egyetemi joghallgató e hó 11-én meghalt. Elhunytáról a következő gyászjelentés adatott ki: „Nagyváradi Novák Gusztáv orsz. képviselő és neje Balogh Anna magok és gyermekeik Ilona férj. Sóvary Jónosné és ifj. Novák Gusztáv, valamint özv. Novák Istvánné Sóváry János és az összes rokonok nevében mélyen elszomorodott szivvel jelentik felejthetlen forrón szeretett fiuknak, illetőleg testvéröknek, unoka és sógornak Nagyváradi Novák István III-ad éves joghallgatónak, hosszas szenvedés utan, élte 22-ik évében f. hó 11-én reggeli 2 érakor történt gyászos kimultát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 12-én d. u. 4 órakor a róm.kath. szertartás szerint a Rókus-kórház kápolnájában fognak beszenteltetni és a kerepesi ut melletti sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-mise áldozat pedig e hó 13-án d. e. 10 órakor a Ferencz-rendiek templomában fog megtartatni. Budapest, 1880. nov. 11. Áldás emlékére!

— Halálozások. Less Antal ügyvéd, kir. törvényszéki joggyakornok e hó 7-én Balassa-Gyarmaton elhunyt. A boldogult még csak 27 évet élt. — Kolozsvár egyik typikus alakja Kadácsi Dániel meghalt. Az „Ellenzék" a következőket irja róla: Ki ne emlékeznék a jó öregre, ki fakó lova által vont kis szekerén járta be naponként a várost, s estenkint a szinházi előadások alatt 10—15 esztendő óta mindig ott szundikált a zártszék sorok egyik jobbfelőli helyén. A régi katonai gárda egyik még élő veteránja volt ő, régi elvek és meggyőződésekkel, ki napjaink közönyössége s sülyedésünk felett oly sokszor keserüen nyilatkozott. A jó öreg részt vett a Napoleon elleni hadjáratban is. Utóbbi időben soha sem mozdult ki Kolozsvárról. Halálát egy lórugás okozta. — Ruszinko Endre eperjesi ügyvéd e hó 8-án 53 éves korában meghalt. Béke poraikra!

— Pestmegye közigazgatási bizottsága mai ülésén a következő emlitésre méltóbb tárgyak fordultak elő: Az adófelügyelő jelentette, hogy f. é. október 40,354 frttal több adó folyt be, mint az előző hóban az év 10 hónapját tekintve 53,131 frttal kevesebb, mint a mult év ugyanazon 10 hónapjában s az adóhátralék 1,612.107 frt. Uj-Pest, Nagy-Tétény és Tó Almás községekbe mulasztás következtében állami adóvégrehajtók rendeltettek ki. Az ujpesti elöljárók a kirótt 15—15 frt birság alól felmentettek, mert azt az adófelügyelő s nem a szolgabiró vetette ki, de utasittatott a szolgabiró, hogy a tapasztalandó mulasztást büntesse meg. — A délutáni ülés az adóügyeket s nehány kisebb jelentőségü magán ügyet intézett el.

— Felhivás. Felkérettünk a következő sorok közlésére: A budapesti lapok t. szerkesztőihez. Tisztelettel kérem szerkesztőtársaimat, sziveskedjenek holnap november 12-én d. u. 4 órára az irói körben (uj világ-utcza 1. sz) megjelenni tanácskozásra. Budapest, 1880. nov. 11. Jókai Mór.

— Győri Vilmos a kereskedő ifjak társulatában ma este felolvasást tartott. Runeberg svéd költő életéről és némely müveiről. Runeberg János Lajos 1804-ben született Jakobstadtban, szegény szülőktől, s a szükségből, mely gyermekéveiben kisérője volt, későbben igen sok jutott neki osztályrészül. Hogy tanulmányait folytathassa, mert hazulról semmi segélyt sem kapott, megfeszité minden erejét. Midőn elvégzé tanulmányait, korántsem volt számára gondtalan élet biztositva, sőt inkább egész életét a küzdelem, melybe sohasem fáradt bele, jellemzi. Egyetemi pályáját bevégezvén, a saarijörvi szegény vidéken kapott igen jelentéktelen állást, mely habár kevés biztositékot adott életének fenntartására, de életének nevezetes fordulópontja, mivel az ifju, itt megismerve a finn nép életét, annak erkölcsi élete gondolkozásmódja, költészetének egész más irányt adott. Két év mulva lépett ismét ki a világba, éppen akkor, midőn a „Kalevala" egyes részletei a nyilvánosság elé kerültek. Később Runeberg Helsingforsba tétetett át, hol a latin nyelv magántanára volt. It kört alakitott az ifjuság virágából, mely őt bálványozta, s a melynek ő buzditója, lelke volt mindvégig. — Hoszszas lenne életpályáját és irodalmi müködését vázolni s itt csak egyes jelesebb müveinek felsorolására szoritkozunk. Ilyenek: „A szerencsevadászok" 9 énekben, „Hanna" és „A karácsony est" czimü idyliszerü elbeszélések. Továbbá a „Nadesda" „A palota és kunyhó" czimü regényes eposzok azok, melyek Runeberg irodalmi müködésének tetőzetét képezik, „Stal zászlótartó elbeszélései" egészitik ki ezt. Sok kisebb nagyobb lyrai és epikai dolgozatot irt Runeberg fáradhatatlanul dolgozgatva késő aggkoráig, mig végre egy vadászaton történt meghülés következtében (Runeberg szenvedélyes vadász volt) 1875-ben, másfél évi betegeskedés után meghalt. Győry ur közölt is saját forditásában egynehány sikerült költeményt Runebergtől. A közönség a felolvasást zajosan megtapsolta.

— A Függetlenségi Naptár 1881-re, melyet az országgyülési függetlenségi kör megbizásából Törs Kálmán szerkesztett, már a közelebbi napokban megjelenik Légrády testvéreknél, (Nádor-utcza 7. sz.) A naptári, teljes tiszti czimtári és vásári részen kivül tartalmazni fogja a függetlenségi párt programmját, e párt állásának és müködésének vázlatával, mintegy husz függetlenségi és 48-as képviselő arczképét és életrajzát, történeti, politikai és szépirodalmi dolgozatokat, költeményeket stb. A naptár ára csekély lesz s a tömeges megrendelők jelentékeny kedvezményben részesülnek. Ajánljuk a párthivek figyelmébe.

— Csongrád védelmére. Félhivatalosan jelentik: Miután a közm. és közl. miniszteri kiküldött közegek konstatálják, hogy Csongrádot az árviztől nagy veszély fenyegeti, és hogy az ottani töltések állapota igen rossz, elhatározta a miniszter, hogy a veszély elháritására a munkálatok azonnal megkezdendők. Mindenekelőtt foganatba vétetik egy beton alapra épitendő téglafal rakása a sz.-jánosi töltésen; azontul helyreállittatnak a sérült töltések, részben állami költségen. A terjedelmesebb munkálatok, melyek ott még szükségesek, az idő előhaladott volta miatt, a jövő évben vétetnek fognatba.

Rövid hirek. A király a csicseri gör. kath. hitközségnek, temploma befedésére, magánpénztárából 100 frtnyi segélyt adományozott. — **Megcsalták az államot.** Szada pestmegyei község kölcsön vett föl 400 frtot az országos tanulmányi alapból, s azt egy házára betábláztatta. Később kitünt, hogy e ház nem ér meg 400 frtot, s igy a kölcsön veszélyeztetve van. Ennélfogva Tóth József tanfelügyelő intézkedett, hogy a község elöljárósága ellen fegyelmi, esetleg bünfenyitő eljárás indittassék. — **A telki apátság** a benczéseknek fog átadatni, kik ennek fejében a pozsonyi főgymnáziumot veszik át. — **Érsekujvárról** irják nekünk, hogy a herczegprimás ott megvett egy házat 23.000 frtért s abban a jövő évben felsőbb leányiskolát fog felállitani, apáczák vezetése alatt. — **Tüz.** Bábony somogymegyei községben a mult héten gyerekek vigyázatlansága miatt tüz támadt, s 9 ház és számos gazdasági épület leégett. — **Rablás.** Horgoson Szeged mellett Varjassy Béla ottani jegyző lakását a mult csütörtökön kiásták s belőle 2200 frt áru értékes tárgyat elraboltak. — **Az egyetemi sikkasztáshoz.** A jogász segélyző egylet számadásait és pénztárát Kerkápolyi Károly jogkari dékán bekövetelte s ezek neki még tegnap át is adattak.

A hivatalos lapból. (Nov. 10.) Kitüntetés. A király Jónák János nagyszombati városi bemondónak, 50 évi hü és buzgó szolgálata elismeréséül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Visy Lajos dárdai kir. közjegyzői helyettest, Dárdára kir. közjegyzővé nevezte ki. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter, Baczoni József felesketett távirdai gyakornokot, ideiglenes m. k. távirdatisztté nevezte ki. A budapesti e. f. királyi törvényszéknek elnöke. a vezetése alatti királyi törvényszékhez: Katona Károly napdijas szolgát, segédszolgává nevezte ki.

Névváltoztatás. Halász Kálmán halasi lakos valamint Kálmán és Imre kiskoru gyermekei vezetéknevének „Magyar"-ra kért átváltoztatása megengedtetett.

A hivatalos lapból. (Nov. 11.) Kinevezések. Az igazságügyminiszter Bogdánffy Gyula makói kir. közjegyzői helyettest, betényesi kir. közjegyzővé, Lukácsy Antal budapesti kir. itélő táblai járulnokot, ugyanoda irnokká nevezte ki.

Névváltozás. Lagler Gusztáv Mór kölesdi lakos, valamint Katalin, Erzsébet, László, Endre és Vilma kiskoru gyermekei vezetéknevének „Laki"-ra kért átváltoztatása, megengedtetett.

Egylet. A szepesi Eötvös-kör alapszabályai a bemutatási záradékkal elláttattak.

A földrengés.

Zágrábból a mai napon ujabb rémhirek érkeztek. Ma ismét több izben volt rengés, s valóságos csoda, hogy a szerencsétlen város teljesen romba nem dőlt. Tegnapig, hozzávetőleges becslés szerint 3 millió frtra becsülték a kárt.

A tegnapelőtti katasztrófáról szóló tudósitásainkhoz pótlólag ide igtatunk még néhány részletet. Midőn a rengés az érsekségi palotát megrenditette, az ott szállva levő Bedekovics miniszter berohant az érsekhez, ki e szavakkal fogadta: „Ezt a tréfát valóban nem érdemeltük meg." Mire Bedekovics: „De nem tréfa ez eminencziád! A ház összerogyik, és ha nem sietünk mindnyájunkat elvisz az ördög, habár az érsek palotájában vagyunk is." Az érsek most kertésze szobájában lakik.

A szerencsétlen zágrábiak esete országszerte általános részvétet kelt. Első nyilatkozata ennek a derék Debreczen város adománya, melyről ma este a következő táviratot kaptuk:

Debreczen, nov. 11. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) Debreczen városa mai közgyülésében részvétének kifejezése mellett a zágrábi földrengés által sujtott lakosok fölsegélyezésére 500 frtot szavazott meg, mely a mai postával el is küldetett.

*

A Zágrábból érkezett jelentések ma a következőleg hangzanak:

Zágráb, november 11. Feladatott éjféli 12 órakor. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata). A még mindig jelentkező apróbb lökések a felizgatott lakosságot az aggodalomtól nem hagyják magához térni. A lakosok nagy része, mint tegnap, ugy ma is lakásán kivül hált. — A delejtü nyugtalan mozgásairól colportált hirek mindenfelé ismét fölkeltették azt a félelmet, hogy ujból heves lökés fog következni, melynek a város okvetetlen áldozatává lesz.

A katasztrófa köre, melyre a november 9-iki rengés kiterjedt, egyre növekszik. A Zágráb környékéről jövő hirek ugy beomlott, vagy roskadozóvá vált kastélyokról, templomokról és iskolákról szólnak. Igy a Kulmer és Draskovics grófok, a Jellacsicsek és Miksicsek kastélyai, a gyönyörü góth stylusban épült pálos-templom Remetén, a szilárdan épült ó-templom Garezinában, a stenyeveczi uj templom és iskola s még nagyszámu más épület lakhatatlanná lett.

Zágrábban **eddig 500 tüzfai és 1500 kémény leomlását konstatáiták**; a házak belsejében levő falrepedések megszámlálhatatlanok. Különösen sokat szenvedtek a felső emeletek és a padláslakások, mely utóbbiak Zágráb spaczialitásait teszik s többnyire a szegényebb néposztály lakik bennök.

A földrengés zig-zeg alaku mozgása következtében némely utcza többet, másik kevesebbet szenvedett. — Nagy károk vannak főleg az alsó Iliczában, a Száva-utczában, a Lahiseutczában és a káptalanban: legkevesebb a kár a hegy- és mészáros-utczában. A kadhedralis templom tornyán levő repedés ma két hüvelykkel kitágult; a torony hajlott állása a legnagyobb mértékben fenyegető.

Az eddig nem emlitett nagyobb károsodások közül följegyzendő a ferencziek templomának és Zsivkovics osztályfőnök villájának teljes elpusztulása; ezeknek középső tornyai minden pillanatban beomolhatnak. Roppant károkat szenvedett a nemzeti muzeum; ez utóbbiban nevezetesen a római és görög vázák nagybecsü teljes gyüjteménye egészen tönkrement.

Reznikben, Zágrábtól nem messze **gyser képződött, melyből forró büdös viz szökik fel több öl magasra. A sikon gázok szállnak fel, melyek a levegőben meggyuladnak**, s a vidéki lakosságban **babonás rettegést** ébresztenek.

Rendkivüli boszankodást idézett elő azért tegnap a tartománygyülésen Lehpammer kanonok által tartott kenetes beszéd, mely a Horvátországot sujtoló csapást az istentelenségnek és annak tulajdonitja, hogy a vasárnapot mindenfelé megszentségtelenitik.

A ma déli földrengés alkalmával az erősen megrongált főhadparancsnoksági épület kijavitásával foglalkozó **15 munkás szenvedett erősebb sérülést.**

Ma délután a hadapród iskola teljesen beomlott szerencsére a növendékek már tegnapelőtt kiszállásoltattak.

Az összes biróságok, az egyetem, a nép- és középiskolák zárva vannak.

Ma több mint 1000 család hagyta el a szerencsétlen várost, ez eléggé jellemzi az itt uralkodó rémitő félelmet.

A pályaudvar olyé lénk képet nyujtott ma, mint háboru idején. Férfiak, nők, gyermekek taszigálták egymást, kiki megelőzni akarta a másikat, hogy Zágráb végzetes földjét mielőbb elhagyhassa.

A Jellasich-téren s más köztereken a legmagasabb rangu katonai s polgári egyének családjai omnibuszokban, bérkocsikban, valamint barak-sátorokban táboroznak.

Ma egy asszonyt az ijjedelem őrültté tett, egy másik nevetési görcsöt kapott.

Az országházat a mai földrengések annyira megingatták, hogy a képviselők futva hagyták el a gyülést. Nagy fáradtsággal sikerült csak az elnöknek határozatképes számban visszatartani a képviselőket, hogy a tartománygyülésnek bizonytalan időre való elnapolását kimondhassák.

Zágráb, nov. 11. (Távirat.) A ma délben 11 óra 25 percz körül végbement földrengés következtében, melyet tegnap óta mintegy öt kisebb mérvü rázkódás előzött meg, megujult az ijedtség. Sok üzlet, mely tegnap nyitva volt, ma ismét bezáratott. Daczára a nedves s hideg időnek igen sokan a piaczokon, a barakkokban, a társas kocsikban, sőt fiakkerekben tartózkodnak. Mindenki meg van rémülve. Sokan menekülnek a városból.

Zágráb, nov. 11. (Távirat). A tartománygyülést elnapolták. A jegyző épen felolvasta a jegyzőkönyvet, a midőn erős rázkódást éreztek, mire a képviselők mind rémülten kimenekültek.

*

Az ország egyéb vidékeiről posta utján ma még a következő értesitéseket kaptuk:

Érsekujvár, nov. 9. (Eredeti tudósitás). A földrengés bár kis mértékben Érsekujvárott is észlelhető volt f. hó 9-i reggeli 7 óra és 40 perczkor a mennyiben ekkor a városban létező csaknem minden ingaóra egyszerre megállott.

Pécs, nov. 9. (Eredeti tudósitás.) Ma reggeli 7 óra 40 perczkor nyugatról keletre hullámzott földrengés volt Pécsett, mely mintegy 12 másodperczig tartott. A földrengés oly mérvü volt, hogy több épület megrepedezett s néhány kémény is leszakadt. A földrengés a megye több vidékén is érezhető volt, különösen pedig Szigetváron.

Czecze, (Fehérm.) nov. 9. (Eredeti tudósitás.) Ma reggeli 8 óra 12 perczkor nyugotról keleti irányban menő hintázó földingást éreztünk, mely 5—6 másodperczig tartott. A falakon függő tárgyak helyükön megmozdultak, s néhol le is estek, az edényben levő viz hullámzott. Borus, esős idő.

Himesháza (Baranya), nov. 9. (Eredeti tudósitás.) Ma délelőtt negyedkilencz óra körül rendkivül erős, több másodperczig tartott földrengés ejté kétségbe e község lakosait. A szobák ablakai, üveg ajtói, az asztalon, a reggelihez előkészitett poharak egyszerre megkezdték a csörömpölést. A katholikus templomban épen az isteni tisztelet tartama alatt a mennyezetről hullott egy darab vakolat és egy képet megsértett. A plébános ijjedtségében lesietett az oltárról, mely szintén sérülést kapott, a nép rémülve sietett kifelé, mert attól tartottak, hogy az erős reszketés rommá teszi a templomot, ezenkivül több ház fala rendittetett meg.

Apostag, nov. 9. (Eredeti tudósitás.) Ma f. hó 9-én reggeli 8 órakor több másodperczig tartó földrengés volt itt észlelhető, mely délnyugotról északkelet felé hullámzó mozgában haladt tovább és oly nagymérvü volt, hogy az inga órák ingája az óraház oldalfali üvegét egész erővel verdése. Többen hányás ingert és ájulást éreztek, mig mások ijedten kifutottak az udvarra vagy utczára. Az ágostai hitvallásuak temploma tornyában logó harangok, a torony ingadozása folytán oly annyira lengésbe jöttek, hogy az épen ott levő toronyőr fia megrémülve és lelkendezve futott haza atyjához magyarázatot kérni az előtte megfoghatlan tüneményről. Nagyobb kár az épületekben nem történt, hanem igen is több kellőleg meg nem erősitett pohár- és tányértartó a barátságtalan lökések folytán, a gazdasszonyok siralmas emlékeztetésére csörömpölve mindenestől a földre hullott. Fél órával később nehány ujabb apróbb lökés volt ismét észlelhető, mely alatt az inga óra járójának inga-lapja félkör mozgásokat tett, melynek megszünte után számos óra megállott.

Szinház, müvészet.

— A történeti képirásra kiirt pályázat határideje e hó 15-én jár le. Eddigelé két mü érkezett a képzőművészeti társulat titkári hivatalába. Az egyik Breznay János vidéki ismeretlen nevü festő vázlata, mely „Nagy Lajos király udvarából" tüntet föl egy jelenetet s igen sajátságos kisérlet, melyet a mostani kiállitásba föl sem vettek; a másik kép Aggházy Gyula „Tinódi Sebestyén"-e. A lantos vitéz egy előkelő család termében, nagyobb társaság előtt hangszer kiséretében Drégely elestének történetét mondja el. Ez utóbbi mü érdemeit a biráló bizottság bizonyára méltatni fogja. Müvészi körökben

rebesgetik, hogy jelentősebb pályaképet nem is igen várnak s azért ama kérdés merül föl, vajjon kiadják-e az 500 frtos egyetlen dijat, vagy ujabb határidőt tüzzön e ki az illető bizottság?

Fővárosi ügyek.

A főváros közgyülése.

— II-ik nap. —

— nov. 11.

Igen kevés tag előtt kezdett Barna tanácsnok terjedelmes javaslatokat olvasni fel a gyám-pénztári kölcsönök kamatlábjának összeállitásáról és a kölcsönadás némely feltételeinek módositásáról. Két nevezetes pont idézett fel ebben némi vitát: a kamatláb s az értékpapirokba fektetés kérdése. Az árvaszék az árvakölcsönök után fizetendő kamatot 6%-ról 5%-ra javallá leszállitani, hogy a kereslet élénkülését elősegitse; a tanács inditványára azonban a közgyülés a kamatlábat 6%-ban tartotta meg. Az is volt javasolva, de már a szakbizottság és tanács által, hogy az árvapénzeket állami, városi s általában óvadékképeseknek elismert papirokba is lehessen fektetni, de nagy többséggel elvettetett s igy elesett a tanács azon inditványa is, hogy az árvavagyon börzei papirokba fektetésének törvényhozás utján engedélyezése iránt a kormányhoz felirat intéztessék. Principiális elhatározásról volt szó csupán, de a közgyülés a latin mondás után indult: „principiis obsta!“

A szent János és barak-kórház orvosok állomásainak szervezése tárgyában a közegészségi bizottság oly javaslatot mutatott be, melynek folytán a János-kórházi igazgató állásából forma szerint kimozdittatott volna; a tanács ellenben több módositással a következőket javasolta: 1. A barakkórházi elsődorvosok állomásai véglegesittetnek, s 800+200 frt fizetéssel láttatnak el; 2. a Jánoskórházban marad a status quo, csupán az változik, hogy szem- és fülbetegeket gyógyitó Groszman kocsipénz helyett átlag 600 forint jutalmát kap évenként, s 3 or a napidijas orvosok állomásai mindkét helyen rendszeres segédorvosi állomásokká tétetnek. A tanács az 1. és 2. pontokban nyert többséget, de segédorvosokra nézve a közegészségi bizottság inditványára kimnndatott, kogy a két kórházban is olykép szervezendő a segédorvosi személyzet, mint a Rókusban van, t. i. az elsődorvosok mellett nemcsak segédorvosok, hanem másodorvosok is legyenek.

Hevesmegye körirata Lengyelország felszabaditása ügyében Légrády felszólalására egyszerüen tudomásul vétetett, bár a tanács a jogi bizottsághoz kivánta volna tárgyalás végett kiadni.

A közlekedési miniszter leiratát olva la fel most Kun Gyula jegyző az ujlak-budai dunai védvonal kiépitéséről. A tanács javaslatára kimondatott, hogy immár a főváros is kiépiti a Filatori-védgátat, mely Ó-Budát oldalról védi, s ehhez képest elhatározza, hogy 1. az árlejtés a védgátra haladék nélkül kiirassék, 2. a szükséges 124,000 ft költség a kisajátitási alapból 6 évi törlesztésre vétessék kölcsön. Matolay inditványára még az is kimondatott, hogy ha az árlejtés eredménytelen találna maradni, a gátat a főváros házilag épiti ki.

— A Gellérthegy hozzáférhetővé tétele képezte a főv. tanács mai ülésének egyik tárgyát. Azon nyaralósok kérték a hegyre vivő kényelmes ut készitését, a kik erre a tájra telepedtek s óhajtják, hogy a Gellérthegy és környéke, mint közeli üdülőhely látogatott kirándulási ponttá váljék. A tanács pártolja a tervet, elfogadta azt, s az ügyet a közmunka tanácshoz tette át. A széles ut a Sárosfürdőn tul a promontori-ut elágazásánál kezdődik, s minél több nyaralótelket érintve a katonai utba torkollk. — Már a jövő hetekben megkezdhető lesz az épités, mert a folyó évi budgetből fedezetet teremtettek rá, s e mellett a közraktáraknál kiásott kőtörmelék és kavics igen jó alapépitményül szolgáland. A jövő tavaszra már serpentin utakat késziteinek e fő-utból eredőleg fel a hegyoldalba s Budapest népe kellemes séta helyet talál a vén Gellérten.

TÁVIRATOK.

Szeged, november 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A müködését immár megkezdett szeged-sövényházi ármentesitő társulat fölötti felügyeletet a közlekedési miniszter Tisza Lajos királyi biztos megkeresése folytán Szeged város közönségére ruházta.

A városi épitkezések statisztikájából érdekes fölemliteni, hogy ez ideig, a mivel a folyó évi épitkezés körülbelől be is van fejezve, 603 fő- és több mint 200 melléképület készült el teljesen. Épitkezési engedély azonban tul az ezeren van kiállitva.

A Tisza folyam rohamos emelkedése miatt (Jelenlegi vizállás 13′ 10″) az állandó hid és rakpart-épitési előmunkálatok lassan folynak. Az utóbbira nézve a pár hét előtt megkezdett földásás és czölöpleverés, valamint a szivárcsatornák ásása és kitöltése egyelőre egészen megakadt.

A kör- és sugárutak föltöltésén egész erővel dolgozik a vállalkozó és e czélra a három földbányából már eddig 111.000 köbméter földanyagot szállittatott be a föltöltendő utakra.

Az itt állomásozó 46-ik gyalogezred ujonnan ide helyezett tartalékparancsnoka Du Fin alezredes ma foglalta el állomását.

Szeged, nov. 11. (O. É.) A város csatornáinak és szivattyu-telepeinek kiépitésére ma tartatott meg az árlejtés. Három ajánlat tétetett. 1. Hellwag Vilmos (a rakpart-épitési vállalkozó) a kürt munkálatok közül csak a két szivattyu-telep épitésére, s az első főgyüjtő-csatorna azon részének épitésére vállalkozik, mely a váracstól kiindulva a Tiszáig az államvasut hidjáig terjed. E munkálatokra 10%-os árleengedéssel vállalkozik. — 2. Gregersen Guilbrand (a feltöltési vállalkozó) az összes csatornázási munkákért és a szivattyu-telepek épületeinek kiépitéseért 7 százalékos árleengedést tartalmazó ajánlatot adott be. 3. Basch Gyula, Tiraszek Nándor és Krausz Lipót társvállalkozók az összes munkálatra az engedélyezett árakból $2^{1}/_{2}$% leengedés mellett vállalkoznak.

A vállalat odaadása fölött a királyi biztos fog dönteni.

Az ujonnan épitendő dohánybeváltási hivatal és raktárak kiépitésére szintén megtartatott az árlejtés. Szegedről és vidéki vállalkozók részéről sok ajánlat adatott be.

Az ajánlatok további tárgyalás és a vállalat odaadása végett fölküldettek a pénzügyminiszteriumhoz.

A királyfi Magyarországon

Máramaros-Sziget, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Rudolf trónörökös ma a rónai pagonyban a babcsuki erdőrészben vadászott. Egy hajtás volt, mely tartott 10 órától délutánig 2-ig; százhetven hajtó müködött, medve azonban nem jött hajtásba. Vaddisznó-nyomokat láttak. A vadászat után reggeli volt a Rónaszékhez egy órányira fekvő vadászlakban és a most készitett pavillonban, mely nemzetiszinü lobogókkal középén sárga-fekete zászlóval s tömérdek fenyőággal volt feldiszitve. A főherczeg kiséretével együtt a vadászlakban reggelizett.

A vadászat végén a trónörökös kissé boszszankodott, mert két vadász őzre és rókára lőtt.

Lonkai erdővédnek, kit Böck a trónörökös fővadásza ajánlt a főherczegnek, vadászat végén ezt mondta: „Az lesz még szép, ha nem lövök Máramarosban medvét!“ A pavillonnál megállott, megnézte az izléses diszitést, mosolygott az összegyült sok emberre, mondván: „Itt van a Ringlspiel és a sok néző is!“

Lonkai erdővéddel minden vadászaton beszélt; Szigetre fél 8 órára ért be a társaság.

Holnap a koszopolyánai határban Bereszlopnál lesz a vadászat. A hajtók reggel 4 órakor lámpával mennek ki megtudni, lehet-e kilátás? Kedvező esetben a hajtás 10 órakor kezdődik. Ellenkező esetben Kabolapolyánán lesz a vadászat.

Felsőrónán a nép diadalkaput emelt Rudolf főherczeg tiszteletére. Lonka mellett a kúzi völgyben még egy vadászat lesz.

Máramaros-Sziget, nov. 11. (B. C.) Kedden a Kabolapolyána mellett fekvő krajnarikai fővölgy, valamint nyugoti lejtőjének Brinziu dohi és Dzám nevü mellékvölgyei vétettek hajtás alá. — A hajtásba négy medve került, melyek közül kettő lövésre jött; ha egy urivadász fegyvere véletlenül el nem sül, három medve irányul a trónörökös felé és lövésre is kerül, igy azonban a véletlen dördülés által elriasztatott. — Szerdán zord, ködös és esős időben hasonlóképen megkisértették a vadászatot, de ez is meddő maradt, mivel a felvert egyetlen medve sem került puskacső elé. Ma az idő hasonlóképen kedvezőtlen volt, de ennek daczára a telsőrónai Kornet és Hrubnyik nevü területeken hajtás volt, melybe egy medve tizennégy vaddisznó és több őz került. A medve, azonban kicsapott a hajtásból; a vaddisznókra pedig tilos volt lőni. Holnap a lonkai határban lesz vadászat. — A vadászatról ma este 7 órakor visszatérő trónörökös mindenütt lelkes éljenzéssel fogadtatott. A város ismét ki van világitva.

A franczia miniszterválság

Páris, nov. 11. A baloldal elhatározta, hogy interpellácziót intéz a kormányhoz, melynek az a czélja lesz, hogy felvilágositást nyerjen a miniszteri nyilatkozat felől, ezután a következő napirendet fogja inditványozni: „a kamara helyesli a kormány eselekedeteit és bizva nyilatkozatában, áttér a napirendre. A baloldal valamennyi tagja aláirta ezt a napirendet, melyet a minisztérium többsége is elfogadott. A köztársasági unió nem állitott fel szónokot, hanem átengedi a szót a csoport azon tagjainak, kik saját nevükben interpellálni hajlandók.

Páris, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) A tegnapi minisztertanács egész éjfélig tartott s a miniszterek kijelentették, hogy mielőtt beadnák lemondásukat, — bevárják a kamara mai szavazatát a baloldal által benyujtandó interpelláczió felett. — Grévy ugyanis kijelentette, — hogy a kamara jogositva van napirendjét megállapitani s a kormány nem léphet vissza, ha a kamara oly törvényt helyez a napirendre, melyet maga a kormány is helyesel. Ő tehát a lemondást nem fogadhatja el. A kamara szavazata kétségtelen. A kormánynak nagy többség fog bizalmat szavazni, bár számos intransigens és a jobboldal ellene szavaznak. A mérsékelt baloldal interpellaczióját Déves fogja megtenni. Ferry a kormány nevében elő fogja adni a miniszteri programmot és fejtegetni fogja, hogy miért óhajtja ő a közoktatási törvényt előbb tárgyaltatni. Mintán a bizalmi szavazat megadatik, a napirend ismét szóba fog kerülni.

Páris, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) A „Republique Française“ erélyes módon támogatja a kormányt. Déves a köztársasági baloldal elnöke interpellácziót fog tenni a kamarában s bizalmi szavazatot fog a kormánynak inditványozni.

Páris, november 11. (Kamaraülés.) Legrand (baloldali) lép a szószékre, hogy indokolja interpelláczióját.

A legitimista párt tagja, Baudry d'Asson, ki ellen mult kedden kimondták az ideiglenes kizáratást, megjelen az ülésen és el akarja foglalni helyét.

Elnök felhivja őt, hogy hagyja el a termet, azonban Baudry vonakodik engedelmeskedni ezen felhivásnak, mire az elnök a terem kiüritését rendeli el és őrségért küld, hogy Baudryt a teremből eltávolitsák. Az ülést megszakitják, a többség eltávozik a teremből, a karzatokat kiüritik, csak a jobboldal egy része marad Baudry d'Assonnál a teremben.

Riu ezredes, miután a szükséges utasitásokat megkapta, belép a vadászokkal a terembe: A jobboldal Baudry közé sorakozik; a katonák azonban félre tolják a jobboldal tagjait és elfogják Baudry d'Assont: ez ellentáll és rugásokkal és ökölcsapásokkal igyekszik magát megszabaditani.

Tizenöt embernek sikerült végre őt a teremből eltávolitani. Baudryt a kamara börtönébe helyezték el. Ezen inczidens után az ülést ismét megkezdették.

Ferry válaszolva Legrand interpellácziójára, utal a miniszteri nyilatkozatra és azt mondja: „a miniszterium el van határozva megbüntetni a törvény ellen elkövetett sértéseket, történjenek azok klerikális vagy legitimista vagy forradalmi részről.“

Clemenceau megtámadja a kabinetet, szemére veti, hogy elnéző volt és nem látja be, mennyire szükséges a birói személyzet reformálása. Keller (jobboldali) megtámadja a kormányt, a rendeletek végrehajtása miatt, melyben ő szabadság megsértését látja.

A kamara 297 szavazattal 131 ellenében elfogadta a napirendet, **mely bizalmat szavaz a kormánynak.**

Páris, nov. 11. A szenátus hétfőre tüzte ki Buffet interpellácziója fölötti tárgyalást, a kormány politikájáról és a rendeletek végrehajtásáról.

Lemberg, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A „Dziennik Polski“ közli a czentralisták pártgyülésének manifesztumát s megjegyzi, hogy a manifesztum telve van hazugsággal s hattyudalát képezi egy haldokló pártnak, mely sirja felé közeledik s mely husz éves uralkodása alatt a nem német tartományokat anyagilag tönkretette és a demoralizáczió oka volt. — Az államügyész lefoglalta Zamorski által a lengyel felkelésről irt történelmi müvének első megjelent füzetet, melyet ez a jubileumra irt. — A „Gazetta Narodowna“ mai vezérczikkében a mellett szól, hogy tartományi marsallá a tartományi bizottság valamelyik tagja neveztessék ki, miután a tartományi marsalnak ismerni kell a közigazgatás szervezetét. A nevezett lap Badeni grófot ajánlja, kinek kineveztetése azonban kevés valószinüséggel bir.

Pétervár, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Gorcsakoff herczeg helyébe orosz kanczellárrá hir szerint Lobanow herczeg fog kineveztetni, ki jelenleg londoni orosz nagykövet. Lobanow utoda Londonban Wahyew lesz.

Konstantinápoly, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata). Illetékes körökben Gladstone banketbeszéde nem volt képes eloszlatni a bizalmatlanságot Gladstone politikájának támadó tendencziájával szemben. A török kabinet egy tagja mint nyilvánosságra került, oda nyilatkozott, hogy csak akkdr fog Gladstone biztositássi őszinteségében hinni, ha azt Anglia törökországi képviseletében tett változtatással megerősiti.

Konstantinápoly, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A nagykövetek jegyzéket intéztek a portához, melyben Kumeran ezredes gyilkosának kivégeztetését követelik. — A Bajrám ünnep elteltével változás lesz a miniszteriumban. Nagyvezérré Mahmud Nedim fog kineveztetni.

Pétervár, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az uj pénzügyminiszter kinevezését mindennap várják. Gorcsakoff herczeg egészségi állapota aggasztó.

Pétervár, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Orosz és külföldi lapok jelentései Gorcsakoff sulyos betegségéről tévesek és alaptalanok. Gorcsakoff herczeg jelenleg Nizzában időz és teljesen jól érzi magát.

London, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) A „Times“ megczáfolja a czár kedvezőtlen egészségi állapotáról keringő hireket. — A kurdok invaziója Perzsiában egyre nagyobb mérveket ölt. Oroszország kijelentette, hogy Perzsia felszólitására kész segélyt nyujtani a kurdok ellen. — A „Standard“ berlini levelezője jelenti, hogy Oroszország a görög vizekre küldendő kombinált hajóhad mellett foglalt állást.

Bécs, nov. 11. A „Wiener Abendpost“ közli Rudolf trónörökös menyegzője alkalmából rendezendő ünnepélyességek beosztását. Február 10-én csötörtökön érkeznek a belga felségek Stefania herczegnővel Salczburgba; a pályaudvarban Rudolf trónörökös fogadja őket. A magas vendégek a császári téli palotába fognak szállni. Ebéd után a trónörökös viszszatér Bécsbe. A belga királyi pár és Stefania herczegnő másnap Bécsbe utaznak. A fogadás ugy történik mint a Salzburgba jövetel alkalmával; a közbeeső állomásokon a hatóságok fejei és a testületek fogják üdvözölni a magas vendégeket. Ferencz József császár és király, valamint Rudolf királyfi várják a belga felségeket és a herczegnő-arát a bécsi nyugoti vasut pályaudvarában, a hol a hatóságok fejei, Bécs polgármestere és a község tanács küldöttsége fognak tisztelegni. A pályaudvarból egyenesen Schönbrunnba mennek a magas vendégek; az utczákon, melyeken átvonulnak, katonák fognak sorfalat képezni. Erzsébet császárné királyné, az összes császári családdal a várlak nagy csarnokában fogja üdvözölni a megérkezőket, mire az udvari és állami főtisztviselők fognak tisztelegni, február 12-én nagy diszebéd lesz a „hofburg“-ban, este bál az operaszinházban, február 13 án lesz az üdvkivánó küldöttségek fogadása. Este nagy udvari bál a „hofburg“-ban, február 14-en délben a magas vendégek átköltözködnek a „hofburg“-ba; este nagy családi ebéd lesz. Kedden, február 15 én délelőtt 11 órakor megy végbe az ünnepélyes esküvő, a bécsi bibornok-érsek által. Délután cerclét tartanak a hofburgban és este diszelőadás lesz mind a két udvari szinházban.

Dublin, nov. 11. Ma kezdődött meg a Parnell és társai ellen meginditott pör tárgyalása. Parnell kéri a tárgyalás elhalasztását, mig a vádlottakkal részletesen közölték a vádiratban felsorolt vétségeket. Az államügyész beleegyezik, hogy a vádlottaknak elég idejők legyen, védelmezésök előkészitésére.

Konstantinápoly, nov. 11. Haditörvényszék ült össze, hogy három katonatiszt tölött itéljen, kik ittas állapotban Hatzfeld gróf német nagykövetet meg nem ismerték, és őt, ki kocsiban ült, megsértették. A szultán hadsegéde által sajnálkozását fejezte ki Hatzfeld grófnak.

Berlin, nov. 11. A képviselőház mai ülésén Bitter pénzügyminiszter, az 1879—80. pénzügyi év állami bevétele és kiadása fölötti tanácskozásnál azon meggyőződését fejezte ki, hogy az utóbbi évek alatt végbement közgazdasági hanyatlás nem sokára meg fog szünni és javnlás fog beállani. A legutolsó hat hó pénzügyi kimutatásából az tünik ki, hogy a mult évhez képest jelentékenyen javultak a viszonyok.

Lincz, nov. 11, A felsőausztriai nagybirtokosság 57 szavazattal 50 ellenében Dürkheim grófot, Mozer apátot és Hayden Edét a konzervativek jelöltjeit választá képviselőkké a birodalmi gyülésbe.

Berlin, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) Radowitz a legközelebbi napokban Athenbe megy, de előbb Friedrichsruhében tesz látogatást.

Washington, nov. 11. A belügyi kormány körirata tudatja, hogy az Egyesült-Államokban naturizalizált németek és elszassziak, kik Németországot azzal a szándékkal látogatják meg, hogy visszatérnek Amerikába, az Egyesült-Államok kormánya részéről oltalmazásba fognak részesülni, ha bebizonyitják amerikai polgárrá való naturálizácziójukat, — valamint azt is, hogy a német hadkötelezettség alól magukat ki nem vonták.

Róma, nov. 11. A pápa könnyen meghütötte magát, azonban ma már teljesen helyreállott egészsége. Tekintettel az évszakra, az orvosok kiméletet ajánlottak a szent atyának.— Az „Aurora“ irja: Jacobini bibornok és a bécsi orosz nagykövet közt okt. 31-én egy előzetes egyezség jött létre, a püspökök kinevezésére több püspöki székhely betöltésére és az egyházi oktatás vezetésére nézve. A még függőben levő kérdéseket, külön e czélra kinevezendő orosz képviselővel később meginditandó tárgyalás utján, fogják megoldani.

LEGUJABB.

Marinovics szerb követ, ma Bécsen át elutazott Párisba állomására. — Marinovics tegnap külügyminiszterünknek a szerb kormány egy jegyzékét nyujtotta át, melyben ez — a mint már tegnap is jelezhettük — a vám- és kereskedelmi szerződésre vonatkozólag monarchiánk jogi álláspontját föltétlenül elismeri. — A mint értesülünk a szerb kormány részünkről most már fel fog szólittatni, hogy képviselőit a szerződési tárgyalások ujbóli megindításra küldje fel Bécsbe, s valószinü, hogy most is a korábbi két szerb megbizott — Jovanovics és Popovics urak — fognak ismét és pedig rövid idő alatt e tárgyalások végett Bécsbe jönni. Marniovics, valamint Krisztics szerb követ — ki ma Bécsbe utazott — tegnap Matlekovics államtitkárral hosszabb ideig értekezett.

Holnap délelőtt 11 órakor a magyar **delegácziónak** teljes ülése lesz, melyen a ma megszavazott előterjesztések harmadszori felolvasás után is el fognak fogadtatni. Erre délután összeül a két hetes albizottság, hogy a differencziákat hacsak lehetséges kiegyenlitsék. Ha a hetes albizottságokban egyértelmüség jön létre, ez esetben az osztrák delegáczió zárülése szombaton, a magyar delegáczióé pedig — a melyben egyuttal a szentesitett határozatok is ki fognak hirdettetni — vasárnap megy végbe. Ha ellenben a differencziák a jelzett albizottságokban nem egyenlittetnek ki, akkor a delegáczió ülésszaka megnyul a jövő hét közepéig.

Közgazdasági táviratok.

Lemberg, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Kinsky gróf Stryj várostól 20 hold földet vásárolt, melyen papirgyárt, vasöntödét és gőzfürészmalmot állit fel. E gyárakban 1000 munkás lesz foglalkoztatva. Ezenkivül Kinsky saját vasutat épit Bulibytól Albrecht főherczeg vasut állomásáig.

Varsó, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Bloch bankár koncesssziót kapott Dombrovától Demblinig vasutat épiteni Kiewen és Radowon keresztül. A varsó-bécsi vasut az ezáltal reá háramló kárért engedélyt nyer vasutat épithetni Lodztól Wieruszovig, a porosz fővárosig.

Bécs, nov. 11. Az osztrák-magyar bank főtanácsa elhatározta, hogy 5 millióval felemeli az osztrák bankfiókok dotáczióját és kölcsön ad a földhitelintézet $4^{1}/_{2}$%-os záloglevelekre.

A tartománybank ma tartá alakuló közgyülését. Bontoux elnök konstatálja az alapszabály értelmében történt befizetést. Az igazgatótanács tagjaivá választattak: Wodzicky gróf, Bontoux, Goedel báró, Skene lovag, Ringhofer báró, a déli vaspálya igazgatója, Sarg gyártulajdonos, Gudenau báró, Derniére képviselő, Chateaurenard marquis, Beauvoir marquis és Harcourt vicomte. Elnök jelenti, hogy a párisi société union générale viseli a közel 300.000 frtra rugó alapitási költséget. A részvények aláirása Párisban fényesen sikerült.

Bécs, nov. 11 (Az „Egyetértés“ távirata.) A tőzsdén beszélték, hogy az osztrák tartományi bank ma megalakult. Az igazgató tanácsba lépték: Harrach gr. Gudenau-Mirbach báró, Gödel-Lannoy b., Ringhoffer b., Engerth báró és Skene Ágost; továbbá Bontoux Jenő, Banneville marquis és Vogué vicomte. Alkormányzó, kit a kormány nevez ki, Gödel báró lesz. Vezérigazgatóul: Hahn Samu van kijelölve, ki eddig a déli vasut forgalmi igazgatója volt, második igazgatóul Lippmann Sándor, a bécsi bankegyesület igazgatója, harmadik igazgatóul egy franczia: Escudier ur. Irodafőnökül Lehmann a Prancobank volt igazgatója van kiszemelve.

Prága, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) (Czukorvásár.) Hollandi és párisi jelentésekre a czukorvásár lanyha, jegyeztetik 30.60 frt; belföldi finomiták a vásárlásban tartózkodók. Régibb kötések már nagy számban kerülnek kivitelre.

Bécs, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) (Juhvásár.) 2496 drb hajtatott fel a mai juhvásárra és a piacz jobban volt disponálva, mint a mult héten. Kivitelre fizettek páronként 18 22 frtot, középjó és anyajuh páronként 12—$16^{1}/_{2}$ frtjával adatott el.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) Minthogy szilárd párisi boulevard árfolyamokból azt lehetett következtetni, hogy Párisban a minisztérválság komoly voltában nem hisznek, az üzérkedésnek nem volt oka arra, hogy tovább is rezerveben maradjon, annál is inkább, minthogy az értékek elhelyezése, daczára, hogy azt 4 napra kellett tenni, könnyen és olcsón volt eszközölhető. A forgalom azonnal magasabb árfolyamokkal nyilt, mely az üzlet folyamában — eltekintve a gyorsan muló gyengüléstől — általában folyton emelkedő irányt követett és magasabb jegyzésekkel zárulnak. Hitelrészvények ismét kedveltek voltak, mig angolo-részvények, a tervezett fuzió nem sikerülése feletti hirek folytán, nagyobb kinálatnak voltak alávetve, de azért mégis javulással zárultak. Vasuti értékek közül Erzsébet részvények emelkedő árfolyamokkal vásároltattak, és elbavölgyi részvények is jobban fizettek. Prágai vasiparrészvény jelentékényen javult. — Járadékok szilárdak maradtak.

Valuták változatlanok.

A déli tőzsde nyugodt szilárd iránynyal nyilt.

Jegyeztetik: Hitelrészvény 283.10, angol bank 115.—, unió bank 110.10, bank-egyesület 141.25, magyar hitelbank 253 75, államvasut —.—, Károly-Lajos vasut —.—. járadék $72.37^{1}/_{2}$, innerbergi —.—, magy. aranyrente 107.70 —, 20 frankos ar. —.—, tiszai sorsjegyek —.—.

Az üzlet további folyama alatt szilárdabb berlini árjegyzések által támogatva a javulásnak indult. Azonkivül azon hir is volt elterjedve, hogy a Budapest-zimonyi vasut üzlete megköttetett.

Jegyeztetik: Hitelrészvény 283.70, angol bank 116.60, unió bank 110.40, magyar hitelbank 254 25, bankegyesület 142.50, Károly-Lajos vasut 271.75, gőzh. részv. 547.—, kassa-oderbergi 128.50, papirjáradék 72 40—, birodalmi márka $57.97^{1}/_{2}$, magy. arany rente 107.80—, 20 frankos arany $9.36^{1}/_{2}$, London —.—, tiszai sorsjegyek 107.50.

Délután 2 órakor jegyeztetik: Hitelrészvény 282.70, angol bank 116.50, unió-bank 109.—, magyar hitelbank 254 —, bankegyesület 142 25, államvasut 277.50, Károly-Lajos vasut 271.25, gőzhajó részv. 546.—, tiszai vasut —.—, tramway 202.25, lombard 88 25, papirjáradék $72.37^{1}/_{2}$, m. aranyjáradék 107.70—, 1864-ki sorsjegy 172.—, községi sorsjegy 116 50 innerbergi —.—, 20 frankos arany $9.36^{1}/_{2}$, birodalmi márka 58.——, tiszai sorjegyek —.—.

Bécs, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Déli zárlat: osztrák hitel 282.90, papirjáradék 72.40, magyar aranyjáradék 107.70.

Zárlatkor a következő jegyzések történtek:

Bécs nov. 11. Hitelrészvény 282.80, lombard 88 25 arany jár. 87,10—, London 117.35, galicziai 271 50, 1864-s 172.—, 1860-as 131.—, Frankfurt 57.35, nemzeti bank 819 — angol-osztrák 116.50, államvasut 278.—, Napoleond'or $9.36^{1}/_{2}$, rente 72.37 hitels rsjegy 177.—, porosz pénzutalv. 57.95, Arany 5.61,—, török sorsjegy 14.—, ezüst járadék 73.35 Csendes.

Bécs, nov. 11. M. földtehermn. kötv. 97 30 erdélyi föld. kötv. 93 50, magy. záloglevél 101.—, erdélyi vasut 138.—, magy. kel. vasut 84.50, Magy. sorsjegy 109.25 szőlődézsma 94.—, arany járadék 107.70, magy. vas. kölcsön 122 75, magy. hitel 254.—, alföld 154.—, magy. észak-kel. vas. 144 50, kel. vasuti elsőbbs. 81.10, tiszai vasut 243 50, kassa-oderbergi vasut 128 50, magy. leszámitoló bank —.—, tiszavölgyi sorsjegyek. 107.50.

Bécs, nov. 11. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) [Esti tőzsde.] Az irány külföldi kielégitő tudósitásokra tartósan kedvező.

Félhatórai árfolyamok: osztrák hitel 282.75, papirjáradék 72.40, magyar aranyjáradék 107.60.

Az esti magánforgalom változatlan maradt, az árfolyamok is meglehetősen változatlanok. Kilencz órai árfolyamok: osztrák hitel 282.75, papirjáradék 72.40, magyar aranyjáradék 107.57

Bécs, november 11. (Esti forgalom.) Hitelrészv. 283.10, magy. hitel 274 25, lombard 88 —, magy. aranyjár. 107.60, járadék 72.37, angol-osztrák 118.80, államvasut 278.— Napoleon'dor 9 36——, galicziai 272 —, osztr. aranyr. 87.10 Nagyon szilárd.

Bécsi gabnatőzsde.

Bécs, nov. 11. (Az „Egyetértés“ távirata.) Daczára, hogy Budapestről szilárd üzlet jelentetett, a külföldi gabnatőzsdéken beállott részleges árcsökkenés mégis befolyásolta annyira az itteni üzletet, hogy az irány lanyhult és még azon körülmény sem volt képes változtatni a helyzeten, hogy Amerikából buzaelszállitások ismét csökkentek a megelőző héthez képest.

Egy ma ideérkezett jelentés szerint Amerikából a nov. 5-én végződő héten elszállittatott buza Angliába 623 500 hektoliter, a kontinensre 377,000 hektoliter, összesen 1.000,500 hektoliter, a megelőző héten 1.244.100 hektoliter.

Az üzlet a mai tőzsdén, mint emlitve volt lanyhább és gyengébb árfolyamokkal indult meg, határidőre 10 15 krral csökkentek az árak. Az effektiv üzlet teljesen forgalom nélkül maradt.

Buza tavaszra 12—40 frton kinálttatott és maradt 12.35 frt pénz, 12.40 frt áru, zab tavaszra 6.75 6 80 frt, tengeri május—juniusra 6.65—6.70 frt Bécsen átvéve.

Jegyeztetett: Buza tavaszra 12.35—12.40, tengeri 1881. május—juniusra 6,55—6 70— ft. zab tavaszra 6.75—6.80— frt, rozs magy. 10.70—11.50 frt, keresk. zab 6.30—6 50 frt. tengeri kész áru 8.40—8.60, uj 6.20—6.30.

Szesz. Effektiv áru változatlan és ma kész áru 37.50 frton adatott el.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, nov. 11. Játékérték végül reálizáltattak, vasutak, bankok, bányák iránt kereslet, külföldi értékek üzlet nélkül. — Utótőzsde változatlan.

(Zárlati árfolyam.) Papirjáradék 62.30, magyar aranyjáradék 92 50, 10 milliós kölcsön 69.70, hitelrészvények 488.50. lombard 152.50, kassa-oderbergi 54.80, orosz papirpénz 205.25, ezüstjáradék —.—, m. kincst. utalv. —.—, k. vas. elsőbbs. kötv. 84.40, állam-vasut 479.—, galicziai 117 40, váltó romániai 53.50, Bécsre 171.55. Meglehetősen szilárd.

Frankfurt, nov. 11 (Zárlat.) Papirjár. $62.^{3}/_{8}$, osztr. aranyjár. 75.05, császr. hitelrészvény 243.—, osztr. államvasut 238 75, lombard $75^{7}/_{8}$, magy. galicziai vas. 122,62, váltóárfolyam Bécsre 172 55, ezüst járadék 63 06, magy. aranyjár. 92 56 osztr. bankrészvény 701.—, galicziai 234 50, Erzsébet nyugati vasut 169.25, tiszai vas. elsőbbs. 85.75, magy. kincstári utalv. —.—. Szilárd.

Frankfurt, nov. 11. (Esti tőzsde) Papirjáradék —.—, osztr. aranyjáradék —.—, osztrák hitel 242.50, osztrák államvasut 238 87, lombardok —.—, ezüst járadék —.—, magy. aranyjáradék $92.^{3}/_{8}$, galicziai 234.75. Szilárd.

Páris, nov.11. (Zárlat) 3%-os évjár. 85.72 törlesztési évjáradék 87.65, lombard 190.—, magy. aranyjáradék 94.18. 5%-os évjáradék 119 25. osztr. államvasut 602.—. török sorsjegy —.—, földhitel 796, osztr. aranyjár. 74 81. Szilárd.

Külföldi gabnatőzsdék.

Páris, nov. 11. Buza folyó hóra 28.10 frank (= 13 frt 16 kr), deczemberre 28.10 frank (= 13 frt 16 kr), az első 4 hónapra 28 10 frank (= 13.16), márcziusra $28.^{1}/_{4}$ frank (=13.23). — Liszt folyó hóra 59 10 frank (= 27 frt 68 kr.), deczemberre $58.^{3}/_{4}$ frank (= 27 frt 52 kr.), az első 4 hóra 58 10 frank (= 27 frt 21 kr.), márcziusra $58.^{1}/_{4}$ frank (= 27 frt 08 kr.) — Olaj folyó hóra $73.^{3}/_{4}$ frank (= 34 frt 54 kr.), deczembre $74.^{1}/_{2}$ frank (= 34 frt 89 kr.), az első 4 hóra 76. frank (= 35 frt 60 kr.), májusra — frank (= — frt — kr.) — Szesz folyó hóra $59.^{1}/_{4}$ frank (= 27 frt 75 kr.), deczemberre $59.^{1}/_{4}$ frank (= 27 frt 75 kr) az első 4 hóra 59.— frank (= 27 frt 64 kr.), májusra $58.^{3}/_{4}$ frank (= 27 frt 52 kr.)

Olaj, liszt szilárd, a többi csendes. — Időjárás esős.

Átszámitási árfolyam: 100 frank = 46 frt 83 kr.

Szállitási dij Budapest-Páris 8.24 frank = 3.88 frt. Bécs-Páris 7.07 frank = 3.33 frt

Áru	Nov 10.	Nov. 11	Különbözet + —
Buza f. hóra	13.18	13.16	— 02 kr.
„ deczemberre	13.18	13.16	— 02 kr.
„ első 4 hóra	13.25	13.16	— 09 kr.
„ márcziusra	13.25	13.23	— 02 kr.
Liszt f. hóra	27.72	27.68	— 06 kr
„ deczemberre	27.56	27.52	— 04 kr.
„ első 4 hóra	27.16	27.21	— 05 kr.
„ márcziusra	27.29	27.08	— 21 kr.
Olaj f. hóra	34.48	34.54	+ 06 kr.
„ deczemberre	34.94	34.89	— 05 kr.
„ első 4 hóra	35.65	35.60	— 05 kr.
„ májusra	—.—	—.—	— — kr.
Szesz f. hóra	28.27	27.75	— 52 kr.
„ deczemberre	28.27	27.75	— 52 kr.
„ első 4 hóra	28.03	27.64	— 39 kr.
„ májusra	27.64	27.52	— 12 kr.

Berlin, november 11. Buza f. hóra $213^{1}/_{2}$ márka (= 12 frt 38 kr.), april — májusra 218— márka (= 12 frt 65 kr.), — Rozs loco 218 márka (= 12 frt 65 kr), novembre $217.^{1}/_{2}$ mrk. (=12 frt 62 kr), november—deczemberre 215— mrk. (= 12 frt 47 kr), április—május 209 — mrk. (= 12 frt 12 kr). Zab novemberre $154.^{1}/_{2}$ mrk. (= 8 frt 96 kr), április - májusra 157.— mrk. (= 9 frt 11 kr). Olaj loco 55.20 márka (= 32 frt 01 kr). november—deczemberre 55.— márka (= 31 frt 90 kr), ápril—májusra 57.10 mrk. (= 33 frt 12 kr). Szesz loco 58.10 márka (= 33 frt 69 kr), novemberre 57.80 mrk. (= 33 frt 52 kr), novemb.—deczemberre 57 20 márka (= 33 frt 17 kr), április—májusra 58 40 mrk. (= 33 forint 87 kr.)

Átszámitási árfolyam: 100 márka = 57 frt 99 kr.

Szállitási dij Budapest-Berlin 3.93 márka = 2.28 frt Bécs-Berlin 3.24 márka = 1.88 frt.

Áru	Nov 10.	Nov. 11.	Különbözet + —
Buza f. hóra	12.40	12.38	— 02 kr
„ ápr.—májra	12.74	12.65	— 09 kr
Rozs loco	12.69	12.65	— 04 kr
„ nov.-re	12.66	12.62	— 04 kr
„ nov.—decz.-re	12.54	12.47	— 07 kr
„ apr.—máj.-ra	12.24	12.12	— 12 kr
Zab nov.-re	9.01	9.96	— 05 kr
„ ápr.—máj.-ra	9.18	9.11	— 07 kr
Olaj loco	31.99	32.01	+ 02 kr
„ nov.—decz.-re	31.94	31.90	— 04 kr
„ ápr.—máj.-ra	33.38	33.12	— 26 kr
Szesz loco	33.96	33.69	— 27 kr
„ nov.-re	33.50	33.52	+ 02 kr
„ nov.—decz.-re	33.21	33.17	— 04 kr
„ ápr.—máj.-ra	33.96	33.87	— 09 kr

Stettin, nov 11. Buza novberre 214— márka (=12 frt 41 kr), április- májusra 217.— márka (= 12 frt 59 kr) Rozs novberre $215^{1}/_{2}$ márka (=12 frt 49 kr), decz.—jan.-ra $206^{1}/_{2}$ márka (=11 frt 98 kr), Olaj novemberre 56.— márka (= 32 frt 48 kr), ápr.—májusra 57.— mrka (=83 frt 06 kr). Szesz novberre 57.10 márka (= 33 frt 12 kr) novemb.-decz.-re 56.80 márka (=32 frt 94 kr), deczemb.—januárra 56 20 márka (= 32 frt 60 kr), ápril.—májusra 57.30 márka (= 33 frt 23 kr). Repeze nov. 240.— márka (= 13 frt 92 kr.)

Átszámitási árfolyam: 100 márka = 57 frt 99 kr.

Szállitási dij: Budapest-Stettin 4.31 márka (= 2 frt 51 kr.), Bécs-Stettin 3.62 márka (= 2.10 frt.)

Áru	Nov 10.	Nov 11.	Különbözet + —
Buza novemberre	12.52	12.41	— 11 kr
„ apr.-máj.ra	12.70	12.59	— 11 kr
Rozs novemberre	12.64	12.49	— 15 kr
„ decz.-január	12.12	11.98	— 14 kr
Olaj novemberre	31.88	32.48	+ 60 kr
„ apr.-máj.-ra	33.15	33.06	— 09 kr
Szesz novemberre	33.33	33.12	— 21 kr
„ nov.-decz.-re	33.04	32.94	— 10 kr
„ decz.-jan.-ra	32.63	32.60	— 03 kr
„ ápr.—máj.-ra	33.33	33.23	— 10 kr
Repeze novberre	13.90	13.92	+ 02 kr

Köln, nov. 11. Buza novemberre 22.10 márka (= 12 frt 82 kr), márcziusra 22.60 márka (= 13 forint 11 kr.) Rozs novberre 21.20 m (= 12 frt 30 kr), márcziusra 21.20 márka (=12 frt 30 kr.) Olaj novberre 30.— márka (= 17 frt 40 kr), apr —májusra 29.80 márka (= 17 frt 29 kr.)

Átszámitási árfolyam: 100 márka = 57 frt 99 kr.

Szállitási dij: Budapest-Köln 5.95 márka = 3 frt 46 krajczár.

Áru	Nov 10.	Nov 11.	Különbözet + —
Buza novemberre	12.96	12.82	— 14 kr
„ márcziusra	13.35	13.11	— 24 kr
Rozs novemberre	12.38	12.30	— 08 kr
„ márcziusra	12.41	12.30	— 11 kr
Olaj novemberre	17.38	17.40	+ 02 kr
„ apr.—máj.-ra	17.32	17.29	— 03 kr

Amsterdam, november 11. Buza októberre — hollandi frt, (= — frt — kr), márcziusra 301 h. frt (= 12 frt 18 kr). Rozs novemberre 243 h. frt (= 9 frt 80 kr) márcziusra 237 h. frt (= 9 frt 58 kr.)

Átszámitási árfolyam: 100 h. frt = 97 frt — kr.

A **Franklin-Társulat** magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten, (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

RUSSIA

AZ OROSZ BIRODALOM ISMERTETÉSE.

Irta

D. MACKENZIE WALLACE.

Angolból forditotta

Szentkirályi Móricz.

A befolyó jövedelem a magyar irók segély-egylete javára fordittatik.

Két kötet. **Ára füzve 4 frt,**

TARTALMA: **I. kötet.** A szerző előszava. — Az utazás Oroszhonban. — Az éjszaki erdőségekben. — Ivanofka. — A falusi pap. — Orvosi tanácskozmány. — Egy régi jellemü paraszt család. — Az éjszakvidéki parasztság. — A mir, vagy falusi község. — Miképen tartotta fenn magát a község, és mi hatása lesz jövőre. — Finn és tatár faluk. — A városok és a kereskedői osztály. — Nagy-Novogorod ur. — A császári kormány és a tisztviselők. — Az uj helybeli önkormányzat. — Földbirtokosok a régi iskolából. — Földbirtokosok az uj iskolából. — A nemesség. — A társadalmi osztályok. — A haereticusok. (Eretnekek.)

II. kötet. A dissenterek, szakadárok. — A pusztaság pásztornépei.— A tatár uralom. — A tatárok becsapásai. — Idegen gyarmatosok a pusztaságban. — Szentpétervár és az európai befolyás. — Moszkva és a slavophilek. — Egyház és állam. — A krimi hadjárat és következményei. — A pórok. — A pórok felszabaditása. — A felszabaditás következményei. a) A földbirtokosokra nézve. b) A parasztságra nézve. — Az uj törvényszékek. — Terjeszkedés és a keleti kérdés. — A forditó zárszava.

A JELENKORI OROSZOK.

Irta **GRENVILLE C. E. MURRAY.** Angolból forditotta **CSURGÓ GYÖRGY.**

Ára füzve 1 frt 40 kr.

TARTALOM: Bevezetés. Oroszország történelmének rövid kivonata. A jelenkori oroszok. 1. Földesúr a sok közül. 2. Egy felszabadult falu. 3. Egy közösen dolgozó falu. 4. A mértékletességi kérdés. 5. Az utczán. 6. A briskacstartin huszárok. 7. Egy győzelmes tábornok. 8. Egy szerencsés kereskedő. 9. Biróságok. 10. Hamis bankjegyek. 11. A fehér papság. 12. A jekáterinoszlávi dáimoniakusok. 13. Egy könyvárus és kiadó. 14. Hirlapok és folyóiratok. 15. Lakodalmi szokások. 16. Szerzetesek és apáczák. 17. Társadalom. 18. Lengyelország kormányzata. 19. Rendjelek. 20. Utazás. 21. A czár. 22. Gorcsakov korlátnok. 23. A turkesztáni hóditások. 24. A turkesztáni néptörzsek 25. Szibéria. 26. A szabad gyarmatok és bányák. 27. Jótékony intézetek. 28. Iskolák. 29. Katona-akadémiák és egyetemek. 30. Politikai ügynökök. — Nők. 31. Politikai ügynökök. — Férfiak. 32. Angol gyarmatosok Oroszországban. 33. Francziák Oroszországban. 34. Diplomaták. 35. Jövő.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400.000 márknyi

főnyereményt nyujt kedvező esetben a legujabb **nagy pénzsorsolás**, mely a magas kormány által jóváhagyva és biztositva van. Az uj terv előnyös berendezése abból áll, hogy néhány hó folyamában 7 sorshuzásban **46.640 nyeremény** biztosan huzatik, e közt van egy **400.000 márknyi** főnyeremény, különösen pedig

1 nyeremény á M.	250.000	1 nyerem. á M.	12.000
1 " " "	150.000	24 " " "	10.000
1 " " "	100.000	4 " " "	8000
1 " " "	60.000	52 " " "	5000
1 " " "	50.000	108 " " "	3000
2 " " "	40.000	214 " " "	2000
2 " " "	30.000	533 " " "	1000
5 " " "	25.000	676 " " "	500
2 " " "	20.000	950 " " "	300
12 " " "	15.000	26.345 " " "	138

stb. stb.

A nyeremény-huzás tervszerüleg hivatalosan megállapittatott.

Az állam által biztositott nagy pénzsorsolás legközelebbi első huzáshoz kerül:

1 egész eredeti sorsjegy csak **6** Márka vagy **3.50** frt o. é.
1 fél " " **3** " " **1.75** frt o. é.
1 negyed " " " **1½** " " **90** kr o. é.

Minden megrendelés azonnal az összeg beküldése ellen póstai befizetés vagy utánvét mellett legnagyobb figyelemmel eszközöltetik és mindenki általunk az államczimerrel ellátott eredeti sorsjegyet kapja.

Megrendelésekhez a szükségelt hivatalos tervek, melyekből ugy a nyeremények illetve osztályok beosztása, valamint az illető betétek kitünnek, ingyen mellékeltetnek, és minden huzás után megbizóinknak felszólitás nélkül is a hivatalos lajstromot megküldjük.

A nyeremények kifizetése azonnal **állami kezesség** mellett történik, és közvetlen beküldés vagy megbizóink megkeresésére összeköttetéseink által Osztrák-Magyarország nagyobb piaczain ezt kieszközöljük.

A szerencse házunkat mindig különösen kedvelte, és megbizóinknak már sok és nagy nyereményeket fizettünk ki, egyebek közt **250.000, 225.000, 150.000, 100.000. 80.000, 60.000, 40.000** márknyi összegben is.

Előrelátható, hogy egy oly **szilárd alapon** nyugvó vállalatnál élénk részvétre bizonyosan számitható, és kérjük ezért a megrendelés pontos teljesithetése végett ezeket még **f. é. november 15-ike** előtt hozzánk beküldeni.

Kaufmann és Simon

Bank- és váltóüzlet HAMBURGBAN.

Mindenféle állami kötvény, vasuti részvények kölcsönsorsjegyek vásárlása és eladása.

P. S. köszönjük ezennel az eddig tanusitott bizalmat, és a midőn a sorsolás kezdetén résztvevésre ezennel meghivjuk, továbbra is törekvésünk lesz pontos és gyors kiszolgáltatás által megbizóink teljes megelégedését kiérdemelni.

831 Fentiek.

Hirdetés.

Van szerencsénk ezennel jelenteni, hogy a cs. kir. szab. osztrák államvasut-társulattól a temesvár-józsefvárosi és a temesvár-gyárvárosi állomásokon levő raktárakat kibéreltük, melyek közül a temesvár-józsefvárosi raktárhelyiségeket már át is vettük s közhasználatra ajánljuk.

A temesvár-gyárvárosi állomáson épülő közraktári helyiségek megnyitását kellő időben közhirre fogjuk tenni.

Árjegyzékek és prospectusok **Budapesten a magyar általános földhitel részvény-társulatnak, Temesváron: Rechner & Felter** urak irodájában a t. cz. közönség rendelkezésére készen állanak és ugyanott minden a nevezett közraktárakra vonatkozó felvilágositással a legkészségesebben szolgálnak.

A cs. kir. szab. osztrák államvasut-társulat temesvári közraktárait bérlő consortium.

Magyar általános földhitel részvény-társulat.

RECHNER & FELTER.

949 (Utánnyomás nem dijaztatik.)

A **Franklin-Társulat** magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

ÁLLATGYÓGYÁSZAT

avagy

a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos háziállatok betegségeinek megismerése s gyógyitása.

Állatorvosok, falusi gazdák és gazdatisztek számára

Irták: Eisenmayer Sándor és Göbel Coelestin.

Harmadik kiadás.

Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. — Ára füzve 80 kr.

A VADÁSZAT MESTERE.

Önképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelői számára, vagyis rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a vadászatot bárki a siker gyönyörével gyakorolhatja. Saját és egy ötvenéves vadász tapasztalataiból s jeles kutfők nyomán irta

CSERSZILVÁSI ÁKOS.

Harmadik, átdolgozott és bővitett kiadás. — Ára füzve 80 krajczár.

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensiv) kertgazdászat foglalatja,

UTMUTATÓ KALAUZ

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesités, honositás és virágos kert hasznonnali mivelésére.

A kertészet minden rendü ügybarátinak, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára

IRTA: FARKAS MIHÁLY

(**Számos a szöveg közé nyomott metszetekkel.**) — *Ára füzve 2 frt o. é.*

Szerző jelen müvében éveken át gyüjtött tapasztalatainak alapján, tekintettel hazánk társadalmi ugy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól fölfogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kiérdemeli.

Nélkülözhetlen háztartási czikkek

valódi britannia ezüstből

a gyári árak **negyedrészén** kaphatók; u. m.:

	ezelőtt	most
6 db. kitünő, asztali kés, valódi angol pengével	frt 9.—	frt 2.25
6 » legfinomabb villa, egy darabból	frt 5 80	frt 1.45
6 » evőkanál. tömör	frt 5.80	frt 1.45
6 » kávés kanál	frt 3.—	frt —.75
1 » késnyugtató, legjobb minőség	frt 6.—	frt 1.50
1 » levesmerítő, legjobb minőség, tömör	frt 4.—	frt 1.—
1 » tejmerítő, legjobb minőség, tömör	frt 2.—	frt —.50
6 » legfin. hornyolt angol Victoria-tálcza	frt 2.—	frt —.50
2 » szép asztali- vagy zongoragyertatartó	frt 4.—	frt 1.—

Mind a **40 darab** egyszerre megrendelve (frt 41.60 helyett) csak **9 frt 70 kr.** csomagolással együtt.

Továbbá kaphatók még:

	ezelőtt	most
6 db. csemege kés, angol pengével	frt 8.—	frt 2.—
6 » » villa, egy darabból	frt 5.60	frt 1.40
6 » igen csinos kés, gyermekek számára	frt 8.—	frt 2.—
6 » » » villa, »	frt 5.60	frt 1.40
6 » » » evőkanál, »	frt 5.60	frt 1.40
1 meglepő szép álló toilettetükör, forgatható	frt 6.—	frt 1.50
1 gyöngyörü szép czukor vagy vajszelencze	frt 6.—	frt 1.50
1 gyönyörü asztali csengetyü, ezüsthanggal	frt 4.—	frt 1.—
2 drb. igen csinos nagy szalon gyertyatartó	frt 8.—	frt 2.—
2 drb. girandole gyertyatartó, 4 karral	» 36.—	frt 9.—
2 » » 6 »	» 44.—	» 11.—
6 » igen csinos tojástartó	frt 6.—	frt 1.50
6 » még szebb tojástartó, tálczával, egy darabban	» 11.20	» 2.80
1 » csinos dohánydoboz	» 2.—	» —.50
1 » gyufatartó	» 3.20	» —.80
1 » theaszürő	» 1.20	» —.30
1 » czukorhintő	»	» —.80
1 » borshintő	»	» —.40
1 » kézi vagy éjjeli szekrény gyertatartó	» 2.—	» —.50
1 » sótartó	» 2.40	» —.60
1 » főzelékkanál	» 2.40	» —.60
1 » tisztitópor, egy-egy golyó	»	» —.10

Több bécsi kereskedő által »britania-ezüst« czim alatt hirdetett czikkek csak roszul sikerült utánzások, és inkább gyermekjátékszerek, melyek rövid idő mulva feketék vagy sárgák lesznek.

Annak igazolására, hogy e hirdetésünk nem alapszik szédelgésen, ezennel nyilvánosan kötelezzük magunkat, ha az áruk valakinek talán nem tetszenének, azokat 8 nap alatt minden fennakadás nélkül visszavenni és a pénzt visszaküldeni. A ki tehát jó és szolid árukat és nem rosz, semmire használhatókat akar pénzeért vásárolni, ne küldje pénzét a bécsi szédelgőknek, hanem forduljon csakis közvetlenül az

Egyesült Britannia-Ezüstáruk Gyári raktárába

Budapest, HARIS-BAZÁR 17-ik sz. Rondeau.

Bemenet: Városház-tér 9., és koronaherczeg-utcza 8

Levélbeli megrendelések postafordultával teljesittetnek és pedig pontosan s lelkiismeretesen.

(Szállitási dij 5 kiló sulyért 33 kr.)

A gráczi országos kiállitáson érdem-éremmel kitüntetve.

Temesváry Móricz

czipő-gyár

Budapest, király-utcza I. sz.

Orczy-ház.

Ajánl nagyban és kicsinyben

Hölgyeknek:

Nemez ponyyola-czipőket minden szinben sarokkal és csokorral 1 frt 80 kr.

Eherlaszting vagy bőr czugos topánokat magas vágással a legfinomabban kiállitva 3 frt.

Czugos bőrtopánokat erős chagrin vagy bolnyu bőrből veres nemez béléssel, szegezve. dupla talppal esős időben tartós 3 frt 40 kr.

Uraknak:

Topánokat borju vagy bagária bőrből szegezett és srófolt dupla talppal igen erős 4 frt.

Topánokat erős lakbőrből szegezett dupla talppal és srófmunkával munkában és esős időben való 4 frt 80 kr.

Térdcsizmákat dupla bagaria bőrből, háromszoros csavarral ellátott dupla talppal, vizmentes 8 frt 80 kr.

Ugyanaz orosz lak bagaria bőrből 12 frt. 876

Megrendelések póstai utánvét vagy az összeg beküldése mellett a legpontosabban teljesittetnek Kimeritő árjegyzékek megküldetnek.

Egy

müvelt angol

ki már sok magas rangu családokat Magyarország és Bécsben az angol nyelvben sikerrel oktatott, a november, deczember, január és februári hónapokat Magyarország vagy Erdélyben tölteni óhajt és ott egy előkelő családnál anyanyelvében oktatást adni. — Szives ajánlatok A. Z. 897. alatt továbbit Otto Maass qu. Hasenstein és Vogler Bécsben. 929

Für Männer

eden Alters sehr wichtige Erfindung. — Aertzlich begutachtet und empfohlen. — Broschüre und Prospect versendet franco verschlossen gegen Einsendung von 30 kr in Briefmarken: General-Agent *Busatti R.* in *Nürnberg*. 22

4% -os tiszai sorsjegy.

Magyarország legjobb sorsjegye évenként 3 huzás, legközelebbi huzás

már november 15-én

Főnyeremény 100.000 frt.

Arusitom 96 havi 5 frtos részletekre az első rész lefizetése után a vevő azonnal már a november 15-én megtartandó huzáson az összes nyereményekre egyedül játszhat.

Igérvények.

Tiszai sorsjegyre	Állami sorsolási sorsjegy
1½ frt és bélyeg huzás november 15-én.	2 forint huzás november 11-én.
5 dbra 1 drb ingyen.	5 dbra 1 db ingyen.

Lőry J. bank- és váltóüzlete BUDAPEST, hatvani-utcza 17. 914

Hektograph szab. sokszorositó készülék, melylyel egy eredetiről m. p. irat. térrajz, kép, hangjegy, rajz stbről 15 percz alatt 80—100 másolatokat száraz uton, egyidejüleg különböző tinta szinekben egyszerü meglepő módon sokszorositani lehet.

Fekete sokszorositó tinta

és javitott kitünő sokszorositó anyag legjobban ajánltatik. A szab. készülék pléhjegygyel van ellátva, melyen a Kwaiser és Husak J. Lewitus nevek bevésve vannak. Másolatok mintaként ingyen és bérmentve küldetnek. Levélbeni megrendelésekre azonnal válaszoltatik. — Árusitok bizományi raktárt kapnak, képviselők kerestetnek.

Levél, iromány és számla rendező.

A rendező fából készült, szilárd munka sulya 1 kiló, kevés tért vesz igénybe, és sokkal gyakorlatibb mintegy alphabetikus levélszekrény. — Ára darabonként 3 frttól felfelé.

Joseph Lewitus Bécs, I. Babenbergerstrasse 9.

Raktárak Budapesten **Posner Károly Lajos** magy. kir. udvari papirkereskedésében

Erzsébettér 7. szám.

Küfferle csokoládé

á 90 kr (egy csésze kerül tehát 5½ krba) tiszta cacaóból és finomitott czukorból vanilliával (nem más füszer) az 1 frt 40 kros jó külföldihez teljesen hasonló.

Váczi-utcza 13. Hatvani-utcza 15.

Takács Lajosnál magyar- és hatvani-utcza sarkán. — Steden Józsefnél Buda, vizivárosi, főut 30. sz. Teakereskedés a „japánine"-hoz Derottya-utcza 14. Freund H. és fia czukrászda király-utcza.

Butor végeladás.

Sugárut 1. sz. a váczi-körut sarkán Stein-féle házban I. emelet ajtó 2. még 5 szoba elegáns butor, mely egy teljes háló, ebédlőszoba berendezésből, selyem és más ülőgarnitura sok más butordarabból áll, melyek kiházasitási kelengyéknek alkalmasak, s igen árértékükek eladók. 646

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzetei (azonos a P. Lloydéval) november 11.

Termény		Irány:	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm. frttól	frtig	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm. frttól	frtig
Buza								
tiszavidéki	uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	12 40	12 50
"	"		76	12 60	12 70	77	12 75	12 80
"	"		78	12 90	13 —	79	13.05	13 10
"	"		80	13 15	13 20	91	—.—	—.—
tiszavidéki	uj	»	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"	"		76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
"	"		78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
"	"		80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
pestvidéki	uj	»	74	—.—	—.—	75	12 15	12 25
"	"		76	12 35	12 45	77	12 50	12 55
"	"		78	12 6?	12 65	79	12 70	12.80
"	"		80	12 85	12 90	81	—.—	—.—
pestvidéki	uj	»	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"	"		76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
"	"		78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
"	"		80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
fehérmegyei	uj	»	74	—.—	—.—	75	12.40	12 50
"	"		76	12 60	12 70	77	12.75	12 80
"	"		78	12 90	13 —	79	13 05	13.10
"	"		80	13.15	13 20	81	—.—	—.—
m. éjszakk.	uj	»	75	11 75	11 85	76	11 95	12 05
"	"		77	12 10	12 15	78	12 20	12.25
"	"		79	12 35	12 45	80	12.50	12 60

Termény		Irányzat	Faj	Minőség hektoliterenk.	Ár 100 kilogrammként frttól	frtig
Rozs	uj	szilárd	—	70—72	10.15	10.40
Árpa	»	"	takarmány	60—62	6.20	6 40
"	»	"	égetni való	62 64	7.50	8.10
"	»	"	sörfőzdei	64—66	8.30	9 30
Zab	»	"	—	37—40	6 10	6 30
Tengeri	ó	szilárd	bánsági	75	5.30	5 40
"	"	"	másnemü	73	5 10	5 20
Köles	uj	"	—	—	6.—	6 25
Repcze	uj	"	káposzta bánsági	nélkül	12 3/8	12 4/8
"	"	"			——	——

Szokványgabona, határidőre				100 kilogramm ára árban	
buza	lanyha	tavaszra	13 38—		13 42½
"	"	őszre	——		——
" tengeri	szilárd	október 1881 május—jun.	6.22½ / 6.42½		6 27½ / 6 47½
zab	"	tavaszra	—.—		——
" repcze k.	"	őszre aug.—szeptemb,	——		——
rep. bánsági		julius—auguszt.	——		——

Szilva lanyha bosn. hord. p. 17 40 á. 18 35 zsák p. 17 40 á. 17 85 szerb. h. 16.— á. 16 30
Szesz szilárd p 34 50 —.— áru 35 50
Szesz szilárd élesztő p 36 25 á 36 75

Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
Államadósság.			
Magyar vasuti kölcsön	befizet. 170 frt	122.60	122 80
Gömöri államvasuti záloglev.	" 100 frt	123 —	123 50
Magy. keleti vasut I. kib.	" 300 frt	81.25	81.75
" " " II. "	" 700 frt	97⅜	97 75
Magy. kel. vasuti államkötv. ar.		84 75	85 25
Magy. nyeremény-kölcsön 100 frt		109. -	109.50
" sorsjegy-kölcsön 50 frt		103.-	103.50
1871-iki magy. államk.-kölcsön v. strl. f. ez. 5%		108.—	108 25
1872-iki " " v. strl. f. ez. 5%		100.75	101 25
1873-iki magy. kir. kincstári utalv. f. ez. 6%			
1874-iki " " " f. ez. 6%		107.65	107.75
Magy. aranyjáradék 6% adómentes		98.—	98.50
" földtehermentesitési kötvények		96 —	97.—
" " "		95. -	95.75

Értékpapirok	Utolsó árkelet pénz	áru
Magy. földtehermentesitési kötvények temesi	94 —	95.—
" " " 1867. záradékkal	——	——
" " " erdélyi	94 —	94 50
Magy. orsz. jel. urbéri válts. kötv. (100 frt) 5%	90 25	90 75
Szőlődézsma váltsági kötvény (100 frt)	94.25	94 75
Magy. kir. pénztárjegyek 6 hóra	——	——
Osztrák államadósság papirban 5%	72 50	72.60
" " ezüst kamat jan.—jul. 5%	73 25	73 50
" " " apr.—okt. 5%	73 25	73 50
Osztrák aranyjáradék	87 25	87 50
" " kisorsolással 1860-ból á 500 frt	131 —	131 5
" " " 1860-ból á 100 frt	133 50	134 -
" " " 1864-ből á 100 frt	171 50	172 50
" " " 1864-ből á 50 frt	170 —	171 -
Pest város kölcsöne 1870-ből 6%	102 50	103 —
" " " 1871-ből 5. 6%	102 50	103 —

Osztal. 1879-re	Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
	Bankok			
12 —	Ált. m. municip. hitelb.	befiz. 200 frt	200 —	205 —
9 —	Angol-osztr. bank	" 120 "	115 —	115 60
——	Franko-m. b. lesz. a.	" 200 "	87 60	88 50
——	Horvát leszámitoló-bank	" 200 "	—.—	——
4 —	Iparbank, budapesti	" 100 "	48 —	50 —
——	Kisbirt. földh.-intézete	" 80 "	——	——
——	Közp. ipartárs. hitelint.	" 100 "	—.—	——
2 —	Lipótv. bank r.-társ.	" 140 "	——	——
——	Magy. ált. földh. r.-társ.	" 100 "	100.—	102 —
25 —	Magy. ált. hitelb.	" 200 "	254 —	254 50
——	Magy. jelzálog hitelb.	" 100 "	70 60	71.50
17 —	Magy. lesz. és pénzváltób.	" 100 "	119	119 50
18 —	Osztrák hitelintézet	" 100 "	283 70	283.90
——	Osztr.-magyar bank	" 800 "	818 —	822.
——	I. magyar iparbank	" 150 "	140	150.—
—.—	I. magy. iparb. II. kib.	" 150 "	—.—	—.—
42 —	Pesti keresked. bank	" 500 "	621 —	623 —
7.—	Pest-budai kézm. bank	" 100 "	—.—	——
—.—	Szlszeki hitelbank	" 100 "		—.—
7 —	„Unio" bank	" 100 "	110 —	110 50
	Biztositó társulatok.			
	Első magy. biztos. társ.	befiz. 1000 frt	3330 —	3350 —
200.—	Magy.-francz. bizt. társ.	" 50 "	—.—	
—.—	Pannonia viszb. társ.	" 300 "	990 —	10.0.—
90 —	Pesti bizt. intézet	" 100 "	—.—	
——	Unio viszbizt. társ.	" 300 "	110 —	112 —
	Gőzmalmok.			
	Concordia malom	befiz. 500 frt	485.—	490 —
—.—	Első budapesti	" 500 "	1375 —	1385 —
—.—	Erzsébet sz. n. átv. j. nélk.	" 200 "	210 —	215 —
30.—	Erzsébet malom II. kib.	" 70 "		—
40.—	Hengermalom	" 500 "	660 —	670 —
75.—	Lujza szelv. nélk.	" 160 "	220 —	222 —
50.—	Molnárok és sütők	" 200 "	325 —	330 —
50.—	Pannonia szelv. nélk.	" 1000 "	1060 —	1070 —
200 —	Viktoria	" 300 "	435 —	440 —
200 —	**Közlekedési vállalatok.**			
	Alföld-fiumei	" 200 "	153 50	154 —
——	Báttaszék-dombovári	" 200 "	143 50	144
——	Déli vasut	" 200 "	88 —	88.—
——	Északkeleti vasut	" 200 "	144 —	144 50
——	Erdélyi vasut	" 200 "	137 75	138 25
——	Győr-sopron-ebenfurthi vas.	" 200 "	—.—	—.—
——	Kassa-oderbergi vasut	" 200 "	128 50	129 —
——	Osztrák államvasut	" 200 "	278.50	279. -
——	Pécs-barcsi vasut	" 200 "	——	——
—.—	Tiszavidéki	" 200 "	244 —	245.—

Osztal. 1879-re	Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
6 —	Osztr. dunagőzhajózási társ.	" 500 "	90 —	92 —
24 —	Budai hegypálya	" 700 "	572 50	573
——	Pesti közuti vaspálya	" 200 "	203 —	205 —
	" " " élv. jegy.	" — "		
	Takarékpénztárak.			
—.—	Budapest III. kerületi	" 50 "	—.—	——
——	Czeglédi	" "	——	——
9 —	Országos központi	" 100 "	152 —	153
225.—	Pesti első hazai	" 1000 "	3750 —	3800 —
30 —	Pest-budai fővárosi	" 200 "	428 —	430.—
4 —	Pest-külvárosi	" 150 "	70 —	71,—
—.—	Pakracz-daruvár-kutinjai	" 50 "	——	—.—
—.—	Vas-zalamegyei első	" 100 "	——	—.—
	Különféle vállalatok.			
7 —	Alagut	befiz. 105 frt	104	106 —
—.—	Ált. waggon-kölcsönző trs.	" 80 "	—.—	—.—
30.—	Franklin-Társulat	" 150 "	149 —	150 —
24.—	Ganz és társa vasöntöde	" 400 "	496 —	498 —
12.—	Gschwindt-féle szeszgyár	" 200 "	310 —	320
26.—	Gyapjum. és biz. e. m.	" 200 "	205	215
40.—	Keresked. test. épülete	" 210 "	535	550
50.—	Könyvny. „Athenaeum"	" 200 "	550 —	555
	" Pesti részv.-társ..	" 500 "	640.	660
—.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	" 200 "	130 —	131 —
—.—	Pesti épitő-társaság	" 85 "	—.—	
—.—	Rima-murányi vasmü	" — "		—.—
7.—	Salgó-tarjáni kőszénb.	" — "	101 —	102 10
15.—	Salgó-tarjáni vasöntöde	" 100 "	136 —	138 —
—.—	Schlick-féle vasöntöde	" 100 "	163 —	164,
40.—	Serfőzde első magyar	" 200 "	610 —	615
20 —	Sertéshizlaló	" 500 "	197 —	198
——	Sóskuti kőbánya	" 200 "	30 —	31 —
——	Spodium és csontlisztgyár	" 200 "	295.-	300
—.—	Szálloda-részvénytársaság	" 200 "	—.—	
——	Tégla és mészégető ujlaki	" 200 "	104 —	106 —
——	Téglagyár, kőbányai	" 160 "	173 -	175 -
	Záloglevelek.			
	Magy. földh. int. papir érték	5½%	101 25	101 50
	" " " "	5%	99 50	99 75
	" " " "	4½%	92 ⅛	92.⅜
	" " " arany v. ezüst	5%	118.50	118 75
	" jelzálogbank	5½%	97 50	98 —
	" ált. földh. részv. társ.	6%	105.—	105 50
	" " " "	5½%	99	100 —
	Osztr.-magyar bank p.p.	5%		—.—
	Osztr.-magyar bank o. é.	5%	101.75	102 —
	Pesti magy. kereskedelmi bank	6%	101 25	101 50
	Pesti magy. kereskedelmi bank	5½%	100 ¾	100 ⅝

Értékpapirok		Utolsó árkel pénz	ár
Kisbirtokosok földhitelintézete	7%	—	—
" "	6%	—.—	—.—
„Albina" tak. és hit. int.	6%	98.—	98 50
Elsőbbségek.			
Báttaszék-Dombovár-zákányi vasut	befiz. 200 frt 5%	80 75	81 25
Dunagőzhaj. társ.	" 300 " 5%	——	—
" "	" 100/200 " 5%	——	——
Észak-keleti vasp. 5%	befiz. 300 frt	83 75	84 25
" " " ar. 5%	" 300 "	102 —	102 50
" " " ar. 6%	" 1000 "	——	——
Magy.-gálicziai vasp. 5%	" 500 "	—.—	——
M. vas. els. kölcs. beruh. czél. ar.	„200/1000"	—.—	——
I. erdélyi vaspálya 5%	" 200 "	81 25	81 75
Győr-sopron-ebenf. vas. 6%	" 200 "	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut 5%	" 200 "	87	87 50
K.-oderb. v. (ep.-tarn. v.) 5%	" 300 "	81 50	82
" " (osztr. v.) 5%	" 200 "	——	——
" " (m.-v.) 5%	" 200 "	—.—	—.—
Osztr. állami vasut 5%		—.—	—.—
Tiszavidéki vasut 5%	" 100 "	—.—	—.—
Budapesti lánczhid 6%	" 100 "	102 —	103 50
Budapesti malom 6%	" 100 "	—	—
Kőszén és téglagy. kötv. 6%	" 100 "	—	—
Lloyd- és tőzsde-épület 5%	" 100 "	93 —	93 50
Magánsorsjegyek.			
Osztrák hitelintézet		177 -	178 -
Pénznemek.			
Cs. kir. arany (vert)		5 62	5 64
Cs. kir. arany (kör.)		5.61	5 62
Osztrák-magyar 8-frtos arany		9.36½	9 37½
20-frankos arany		9.36½	9 37½
Török aranylira			
Osztrák és magyar ezüst			
Német birod. bankj. 100 márkáért		5 90	57 95
Váltók árfolyama. (3 hóra.)			
Német bankpiaczok 100 márk	4%	57 30	57 40
Amsterdam 100 hollandi frtért	3%	97	97 15
Brüssel 100 frankért	3%	46 20	46 30
Páris 100 frankért	2½%	46 30	46 3
Marseille 100 frankért	3%	—.—	
Svájczi pénzpiaczok 100 frkért.	2½%	46 20	46 3
Zürich 100 frankért	2½%	46 2	46 3
London 10 font sterlingért	2½%	117 2	117 4
Szentpétervár 100 rubelért	6%	——	—
Miláno 100 lire nuovo ital.	4%	——	—

Bécsi tőzsde novemb. 10.

A. Államadósság 100 frt.		Pénz	Áru
Egységes járadék, jegy. máj.—nov.	5%	72 30	72.45
" " feb.—aug.	5%	72 35	72.50
" " ezüst. jan.—juli.	5%	73 30	73.45
" " ápr.—okt.	5%	73.30	73.45
Sorsolással, 1854-ből 250 ft sorsj. pp.	4%	122.—	122.50
" 1860-ból 500 ft o. é.	5%	131.—	131.50
" 1860-ból 100 ft		134.—	134 50
" 1864-ből 100 ft		171.75	172.25
" 1864-ből 50 frt		171.—	171.50
Como járadék 42 lira		28.—	30.—
Államjószági jelzáloglevél 120 ft	5%	142.50	143. -
Osztr. kincstári jegyek 100 ft	5%	100.30	100.70
Osztr. arany rente	4%	87.15	87 30

B. Földteherm. k. 100 frt pp.		Pénz	Áru
Csehországi	5%	104.50	—.—
Bukovinai	5%	97. -	97.50
Galicziai	5%	98 50	99.—
Karinthiai	5%	98.—	—.—
Krajna és tengerparti	5%	101.—	102.—
Morvaországi	5%	105.—	104.—
Alsó-ausztriai	5%	104.50	105.50
Felső-ausztriai	5%	105.—	—.—
Salzburgi	5%	100.50	—.—
Sziléziai	5%	99.—	—.—
Stiriai	5%	104.—	105.—
Tiroli	5%	99.—	—.—
Horvát- és szlavonországi	5%	96.—	97.50
" erdélyi	5%	93.50	94.—
Temesi bánság	5%	95.—	95.50
" 1867-iki sorsolási záradék.	5%	93 50	94.50
Magyar	5%	97.50	98.—
" 1867-iki sorsolási záradék.	5%	96.—	97.—

C. Más közkölcsönök.		Pénz	Áru
Dunaszabályozási sorsj. 100 frtos	5%	112.75	113.25
Magy. aranyrente adómentes 100 ftos	6%	107.45	107.60
Magy. vas. kölcs. 120 frt,	5%	122.60	123.—
Gömöri államvas. záloglevél 150 frt	5%	—.—	—.—
Keleti vasuti els. 1869 adóm. 100 ft	5%	81.30	81.60
Magy. államkötv. 1873. adóm. 100 ft	6%	97.50	98.
Magy. állami kötv. 1876. 100 ft	5%	84.50	84 75
Magy. nyeremény 100 frt		109 25	109.50
" állami kölcs. 1871. 3 millió	5%	—.—	—.—
" " 1872. 5.400,000	5%	—.—	—.—
" szőlődézsma-váltság 100 frt	7%	94.—	95.—
Pestvárosi kölcsön 1871. 100 frt	6%	—.—	—.—
Bécs városi kölcsön visz. fiz. 100 ft	5%	101.75	102.—
Bécs városi kölcsön 100 ft		115.50	116.—
Török vasuti kölcs. 400 frc. kam. nélküli		14.30	14.60

D. Bankok részvényei.		Pénz	Áru
Angol-osztr. bank 200 ftos 120 ft bef.	5%	117· -	117 25
Magy. ált. földh. r. 200 ftos 70% bef.	5%	101.—	102.—
Osztr. földh. int. 200 ftos 40% bef.	5%	229 25	229.75
Keresk. és kézm. hitelint. 160 frtos	5%	282.25	282.50
Magy. ált. hitelbank 200 ftos	5%	258.—	258.50
Alsó-ausztriai leszám. társ. 500 ftos	5%	770.—	780.—
Bécsi giró- és pénztáregylet 200 ftos	5%	243. -	245 —
Osztr. jelzál. bank 200 frt. bef. 25%	5%	56.—	57.—
Magy. ált. municip. és hit. 200 frt	5%	—.—	—.—
Osztrák-magyar bank 600 frt	5%	819.—	820.—
Unió-bank 100 frt	5%	109 90	110.10
Forgalmi bank ált. 140 frt	5%	129.—	130.—
Bécsi bankegylet 100 frt	5%	140.60	140.80

E. Közlekedési vállalatok részv.		Pénz	Áru
Albrecht pálya 200 frt		74.75	75 25
Alföld-fiumei pálya N.-Eszék 200 frt	5%	153 50	154.50
Báttaszék-dombovár-zákányi p. 200	5%	143.50	144.—
Osztr. dunagőzhaj. társ. 500 ftos pp.	5%	545.—	547.—
Erzsébet pálya 200 frt p. p.	5%	194.—	194 50
" Lincz-Budweis 200 frt		—.—	—.—
Ferdinánd északi pálya 1000 ft pp.	5%	2440.—	2445.—
Ferencz-Józsefpálya 200 frt	5%	171.75	172 25
Pécs-barcsi pálya 200 frt	5%	187.50	188 50
Károly-Lajos gallicziai pálya 200 frt	5%	271.50	272.—
Kassa-oderbergi pálya 200 frt	4%	128.25	128 75
Lemberg-czernoviczi-jassii p. 200 frt	5%	165.75	166.25
Osztrák-magyar Lloyd 500 frt p. p.	5%	678.—	680.—
Osztrák-északnyugati 200 frt	5%	178 50	179.—
Rudolf pálya 200 frt	5%	162.75	163 25
Első erdélyi pálya 200 frt	5%	137.25	138.—
Osztrák államvasut-társaság 200 frt	5%	278.—	278.50
Déli pálya 200 frt	5%	88.—	88 50
Dél-északnémet összekötő p. 200 pp.	5%	138.75	139.25
Tiszavidéki pálya 200 frt	5%	248.	244.—
Bécsi Tramway 200 frt	5%	204. -	204.50
Magyar-gácsországi pálya 200 frt	5%	142.25	142.50
" északkeleti pálya 200 frt	5%	143.50	144.—
M. nyugati székesfeh.-grázi 200 frt	5%	148.75	149.25

F. Ipar és keresk. vállal. részv.		Pénz	Áru
Osztrák ált. épitőtársaság 200 frt		—.—	—.—
Innerbergi bányatárs. 200 frt		84 50	85.50
Liesingi sörfőzde 100 frt	5%	53.50	54.
Salgó-tarjáni kőszénbány 100 frt	5%	102.	104.—
Bécsi fegyvergyár 100 ftos	5%	157.—	159 —
Pesti ált. waggon-kölcs. társ. 80 frt	5%	72 -	72 50
Bécsi épitőtársaság 100 frt		31 50	32.—

G. Záloglevelek.		Pénz	Áru
Osztr. ált. földhitelint. sors. 5% ar. v. ez.		116.60	116.90
" " " 33 éves visszaf.	5%	100.—	100 50
Osztrák-magyar bank o. é. 5%		101.70	101.85
Osztr. jelzálogbank 10 év visszaf.	5½%	99.75	101.50
Első osztr. takarékp. 5½% 30 év		105.30	105.30
Magyar ált. földhit. részv. társ.	5½%	98.—	99.—
Magyar földhitelintézet 5½%		101.—	101.30
" " aranyban	5%	118.50	119.—
" jelzálogbank	5½%	97.50	98.25

H. Elsőbbségi kötvények.		Pénz	Áru
Albrecht pálya 300 frt 5% ezüst		88.50	88.75
Alföld-fiumei pálya 200 frt 5% ezüst		88.70	88.90
Báttaszék-domb.-zákányi 200 frt 5% ez.		80.75	81.—
Dunagőzhajózási társaság 300 frt	5%	—.—	—.—
" " 200 frt	6%	107.50	108.
Erzsébet pálya 100 frt 5% ezüst		88.—	88.50
Erzsébet p. 300 frt o. é. 5% 1862-ki kibocs.		92.—	93
Ferdinánd északi pálya 100 frt p. p.	5%	105.75	106.—
" " 100 frt o. é.	5%	102.—	—.—
" " 100 frt ezüst	5%	105.25	105.75
Ferencz-József pálya 200 frt ez.	5%	100.—	100.50
Pécs-barcsi pálya 200 frt ezüst	5%	—.—	99.—
Károly Lajos gácsi pálya 300 frt	5%	104.75	105 25
Kassa-oderbergi pálya 200 frt ez.	5%	87.—	87.25
Eperjes-tarnovi pálya 300 frt ez.	5%	81.—	81 50
Lemberg-czern.-jassyi p. I. kib. 300 frt		90.50	90.75
" " " II. " 300 frt ez.		94.—	94 50
" " " III. " 300		91.—	90.25
Osztr. észak-nyugati pálya 200 ft ez.	5%	100.40	100 70
Rudolf-pálya 300 frt ez.	5%	95.—	95.50
Erdélyi-pálya 200 frt ez.	5%	81.50	81.80
Osztr. állampálya 500 frank	3%	173.50	174.—
" " 1874. kib. 500 frank	3%	169 50	—.—
Déli pálya 500 frank	3%	123.25	124.—
" " 200 frt arany	5%	109.80	110.20
Dél-északnémet összek.-pálya 100 frt	5%	93.—	—.—
" " 1869. k. 100 frt	5%	89.50	90.—
Tiszavidéki pálya 1000 frt	5%	99.50	—.—
Magyar-gácsorsz. pálya 200 frt	5½%	85.—	85 20
Magyar-nyugati pálya 200 frt	5%	89 50	90.—

I. Magánsorsjegyek.	Pénz	Áru
Hitelintézet 100 frt o. é.	177.—	177 50
Clary 40 frt p. p.	37.—	39.—
Dunagőzhajózási 100 frt p. p.	103.50	104.50
Innsbruck városi 20 frt o. é.	23.50	24.50
Keglevich 10 frt p. p.	16.50	17.—
Krakkói sorsjegy-kölcsön 20 frt o. é.	20.—	20.50
Laibachi dijsorsjegy 20 frt o. é.	23.50	24.
Buda város kölcsöne 40 frt o. é.	37.—	39.
Pálffy 40 frt p. p.	36.50	37.—
Rudolf alapitvány 10 frt o. é.	18.50	—.—
Salm 40 frt p. p.	42.—	49.50
Salzburgi dijsorsjegy 20 frt o. é.	22.—	22.25
St.-Genois 40 frt p. p.	47.25	47.75
Stanislau városi 20 frt o. é.	23.50	24.50
Trieszt város 100 frt p. p.	120.50	—.—
" " 50 frt o. é.	67.—	—.—
Waldstein 20 frt p. p.	—.—	32 50
Windischgrätz 20 frt p. p.	43 —	43 40

Váltók (3 hóra.)		Pénz	Áru
Amsterdamra 100 hol. frt	2½	96 93	97. —
Brüsseli 100 frk	3½	[illegible]	57.50
Német bankpiaczok 100 m	4	117 40	117 65
London 10 font sterl.	3	43 80	43 85
Milanó 100 lira	5		
Marseille 100 frk.	3	46 30	46 35
Paris 100 frk.	3	46 25	46.30
Zürich 100 frk.	3½	—.—	—.—
Pétervár 100 rubel	6		

A valuták árfolyama.	Pénz	Áru
Cs. arany	5 61	5 62
" rendes	5 62	5 64
Osztrák-magyar 8 frt. arany	9 36	9 37
20 frankos arany	9 36	9 37
20 márk, darabja	11 57	11 60
Orosz imperiale	9 67	9 69
Sovereigns	11 75	11 80
Török arany lira	10 70	10 72
Mária Terézia tallér	—.—	—.—
Egyleti tallér	—.—	—.—
Ezüst	—.—	—.—
Ezüst rente szelvény	—.—	—.—
Német bir. bankjegy	57 95	58 —
Orosz papir rubel	1.18	1.18

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában, Károly-kaszárnya (rostély-utcza 3. szám).

Az „Egyetértés" melléklete.

313-ik számához. Péntek, 1880. november 12.

A DELEGÁCZIÓKBÓL.

Az osztrák delegáczió ülése.

Budapest, nov. 11.

Elnök Coronini, jegyzők Hippoliti, Fürstenberg.

A mult ülés jegyzőkönyve hitelesittetik.

Coronini elnök jelenti, hogy a magyar delegáczió részéről üzenet érkezett a közös pénzügyminiszterium, közös legfőbb számvevőszék, a vámjövedék 1878-iki zárszámadások, s a tengerészetügy felől. Ez üzenetek a budgetbizottsághoz utasittattak, s az már jelentésével el is készült. Felszólitja az előadókat jelentéseik benyujtására.

Ritter előadó konstatálja, hogy a három első kérdésben (közös pénzügyminiszterium, közös számvevőszék és vámilleték) teljesen egyeznek.

Falkenhayn az 1878-iki zárszámadásokra nézve jelenti, hogy érdemileg nincs különbség a két delegáczió határozataira nézve. — Csak egy 1.710.000 frtos tétel elszámolás módjára nézve van kis különbség, ez azonban nem levén lényeges s az ellenőrzés tekinteteinek mindkét eljárás megfelelvén, szóló ajánlja a magyar delegáczió ide vonatkozó határozatának elfogadását.

A delegáczió hozzájárul e határozathoz.

Russ jelenti, hogy a magyar delegáczió határozatai a tengerészeti költségvetésre nézve teljesen egyezők az osztrák delegáczió idevágó határozataival.

E szerint a két delegáczió ide vonatkozó határozatai teljesen egyeznek.

Következik a kérvényi bizottság jelentésének tárgyalása.

Raab előadó inditványára a Lajtha melletti Bruck kerület uti bizottságának kérvénye (a kerület utjainak a csapatok által való igénybevétel fejében évi 300 frt kárpótlás utalványozása iránt) tekintetbevétel végett utasittatik a közös hadügyminiszteriumhoz. Koczka Ferdinánd épitési vállalkozó kérvényét (26,260 frtnyi kárpótlás iránt) a bizottsági jelentés a hadügyminiszterhez kéri utasittatni azon czélból, hogy az a jövő delegáczió ülésszakának folyamán elintézhető legyen.

Russ helytelennek tartja, hogy magánügyekben a delegáczió ilyen beavatkozást kövessen el a hadügyminiszteri adminisztráczió ellen, s a jelentés tétel megkövetelésével függőben tartsa ez ügyet a jövő delegáczióig. Inditványozza, hogy a kérvény egyszerüen „végleges elintézés czéljából" utasittassék a hadügyminiszteriumhoz.

A delegáczió szavazás utján Russ javaslatát fogadja el.

Ezzel az ülés véget ért.

A magyar delegáczió ülése.

— novber 11.

Elnök: Tisza Lajos.

Jegyzők: Baross Gábor, Hegedüs Sándor.

A közös kormány részéről jelen vannak: Haymerle b. külügyminiszter, Szlávy József pénzügyminiszter, Bylandt-Rheidt gr. hadügyminiszter, Pöckh tengernagy, Kállay osztályfőnök, Mérey, Dóczy udvari tanácsosok, Gaál naszádkapitány, Bolla őrnagy.

A magyar kormány részéről: Tisza Kálmán miniszterelnök, Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter.

Elnök az ülést 10½ órakor megnyitván, a tegnapi ülés jegyzőkönyve hitelesittetik és ezzel egyuttal végleg megszavaztatnak a tegnap elfogadott tételek és hozott határozatok.

Ezután beadatnak a szavazati jegyek a hetes albizottságra. Az eredmény az ülés végén fog kihirdettetni.

Folytattatván a **hadügyi költségvetés** részletes tárgyalása, a rendes szükséglet összes czimei és a fedezet észrevétel nélkül megszavaztatnak.

Az átruházási jog csak a 7. 22. 23. czimek közt adatik meg.

A rendkivüli szükséglet szintén észrevétel nélkül megszavaztatván, egyes czimei és tételei közt átruházási jog nem engedélyeztetik.

Tárgyalás alá vétetik a négyes albizottság jelentése a **megszállt területeken levő hadcsapatok** 1881. évi **rendkivüli szükséglete** tárgyában.

Baross Gábor előadó ajánlja az albizottság jelentésének részletes tárgyalás alapjául leendő elfogadását. Utal arra, hogy az albizottság, a hadügyminisztertől azon fölvilágositást nyerte, hogy a mult delegáczió azon kivánságának, mikép ama területen levő csapatok létszáma a lehetőségig leszállittassék, — eleget tenni igyekezett; a tartalékosokra nézve pedig kijelentette, hogy azok ez év folyamán hazájukba vissza fognak térni. Kivételt csak a szekerészeti csapatoknál lévő tartalékosok képeznek, a kik az ottani viszonyok folytán egyelőre még haza nem bocsáthatók.

A mi a csapatoknak békelétszámon felül való tartását illeti, az albizottság meggyőződött arról, hogy ez csakis a Lim-területen levő csapatoknál fordul elő, a hol 4 zászlóalj van elhelyezve, de az egész Bosznia-Herczegovinában levő csapatok a békelétszámra vannak állitva.

A mi az okkupált területen levő vasutakat illeti, erre nézve a hadügyminiszter az utóbbi delegácziók utasitása folytán részletes kimutatást terjesztett a delegácziók elé. Az albizottság ugy van meggyőződve, hogy itten más mint katonai természetü kiadásról nincs szó, és bár theoricze a vasutak üzemben tartása nem katonai természetü ügy, miután már a tavalyi delegáczió kijelentette, hogy ezen vasutakat katonai természetüeknek tekinti, mivel azokat a hadügyi kormányzat épittette és azok a hadügyi kormányzatnak szolgálnak, — az albizottság nem látott okot arra, hogy a tavalyi delegáczió ezen nézetétől eltérő álláspontot foglaljon el.

Szilágyi Dezső általánosságban elfogadja az albizottság jelentését; de két megjegyzést kell tennie: egyik az, hogy sajnálattal veszi, hogy a hadügyminiszterium nagyobb mérvben nem teljesitette a megszálló haderő leszállitását; a második pedig az, hogy nem fogadhatja el az előadó azon nézetét, mintha a vasutak költségei hadügyi természetüek volnának. Vasutak üzembentartása és helyreállitása, habár azok első sorban katonai czélokra szolgálnak is, polgári természetü ügy és azért szóló kifogásolja a 9. czim főpontja alatt mellőzhetlen rendkivüli átalakitásokra a vasutaknál előirányzott 175.000 frt felvételét, mert ez oly beruházást képez, melynak megszavazása az 1880. VI. t.-cz. értelmében a monarchia két államának országgyülését illeti. Végül felhivja a közös pénzügyminisztert, mint a megszállt tartományok közigazgatásának vezetőjét, terjesztené a delegáczió elé ezen tartományok jövedelmeit és ezen jövedelmek hovaforditásának részletes kimutatását.

Szlávy József, Szilágyi Dezső bizottsági tag beszéde elején mellékesen érintette a vasuti deficzitet és a vasutak helyreállitására a költségvetésben előforduló összegeket. Szóló is csak mellékesen akarja érinteni, hogy azon költségek, melyek helyreállitási költségekként fordulnak elő, tulajdonkép a pályafentartási költségek természetével birnak, és azon körülmény, folytatta a miniszter, hogy a pálya egyáltalában még a hadügyminiszter költségvetésében fordul elő, annak egyszerü magyarázata abban áll, hogy a pályát akkor a hadi események közt a hadügyminiszter egyenesen hadi czélokra épittette, ma is még a hadügyminiszter kezelése alatt áll, kiválólag hadi czélokra szolgál. Ez egyszerü oka annak, hogy miért fordul elő még a hadügyminiszterium költségvetésében, és hogy ha a t. bizottsági tag ur figyelembe méltóztatik venni, hogy ha ezen pálya nem léteznék, a költségek azon rovata, mely a szállitásokat foglalja magában, mennyire szaporodnék, ezen költségeket talán nem is fogja tulzottaknak találni és talán nem is természetellenesnek azt, hogy azok a hadügyi költségekben fordulnak elő. De ezen tárgynál szóló nem kiván inszisztálni, mert azt az előtte szólott is mellékesen érintette. Beszédének sulya — folytatá a miniszter — azon kivánságban fekszik, hogy a közigazgatási költségek és a jövedelmek kimutatása előterjesztessék. Én is tehát erre fogok leginkább szoritkozni válaszomban.

T. barátom ugy látszik, gondosan és készakarva mellőzte a költségvetés vagy budget-szót, és csak kimutatásokról szól, hogy a bevételek és kiadások kimutatását közölje a közös kormány a delegácziókkal. Én nagyon megfoghatónak és természetesnek és jogosnak tartom ezen kivánságát. Jogosnak tartom nemcsak a delegácziók, hanem az ország minden lakosa részéről, hogy azon bevételek és kiadásokról és azon tartományoknak összes adminisztrácziójáról, a melyeket a monarchia nevezetes pénzbeli és véráldozattal okkupált, folytonosan tudomással kiván birni. Mondom, igen természetesnek és jogosnak tartom ezt, részemről nem is látok abban semmi nehézséget, hogy a kivánt adatokat a t. országos bizottságtól, vagy akár a nyilvánosságtól egyáltalában megtagadjam. De más kérdés az, hogy ha az én t. barátom ezen költségek, vagyis a kiadások és bevételek kimutatása alatt netalán a budgetet értené, mely azonban a t. országos bizottság tárgyalásának és határozat hozatalának tárgyát képezi.

A törvény, a melyre t. barátom hivatkozik, az 1880. VI. t. cz., ha jól emlékszem, nem könnyen, hanem hosszas vitatkozások és kompromisszumok után jött létre. Ha nem csalódom, midőn Bosznia és Herczegovina megszállása befejeztetett és midőn arról volt szó, hogy annak közigazgatása iránt törvény hozassék, akkor különböző felfogások nyilvánultak. Az egyik felfogás, mely ha jól tudom, uralkodó volt a monarchia másik felében, abból állott, hogy a közösügyi törvényekből önként következik, hogy Bosznia és Herczegovina adminisztrácziója közös ügy és hogy a közös ügyek iránt fennálló törvények szerint kormányoztassék. Nálunk volt egy árnyalat, mely azon vélekedésben volt, hogy a fennálló közösügyi törvényekből nem következik ugyan, hogy Bosznia és Herczegovina adminisztrácziója közös ügy lenne, s hogy az nem folyománya a fennálló közösügyi törvényeknek, de czélszerüségi szempontból hasznosnak, helyesnek találta, hogy a közösügyi törvények terjesztessenek ki Bosznia és Herczegovina adminisztrácziójára is. Volt egy harmadik felfogás, a mely, ha emlékezetem nem csal, épen t. barátom hosszabb beszédben fejtegette, abban öszpontosult, hogy nem kell a közös ügyeket szaporitani, nem kell Bosznia és Herczegovina adminisztráczióját közös ügygyé tenni, hanem a mint ő akkor némely főbb pontozataiban körvonalozta is azon módozatokat, hogy miképen volnának azon megszállt tartományok a két kormány befolyásával és hozzájárulásával kormányozandók.

Ezen három különböző felfogásból kompromisszum képen . . .

Szilágyi Dezső (közbeszól): Tőlünk semmit sem fogadtak el, nem volt kompromisszum.

Szlávy József közös pénzügyminiszter . . . . ha nem is kompromisszumképen és nem hozzájárulásával, de tán figyelembe szándékoltatott vételével, mindhárom vélemény — ugy alkottatott ezen — egyéni véleményemet mondom ki — tán nem egészen szerencsésen fogalmazott törvény.

(**Szilágyi** Dezső és **Apponyi** Albert gr. közbeszólnak; Ugy van! Igaz!)

Ezen törvényből azt, a mit az én t. barátom belőle kimagyaráz, én nem volnék képes kimagyarázni. Most legyen szabad taglalnom, mit foglal magában a törvény. (Halljuk!)

Az első szakasz azt mondja, hogy a miniszterium, nem a közöset érti a törvény, hanem a magyar minisztériumot és az ezzel összhangzó osztrák törvény viszont az osztrák minisztériumot, tehát a miniszterium utasittatik, hogy Boszniának és Herczegovinának a közös miniszterium által vezetendő ideiglenes közigazgatásába alkotmányos felelősség mellett befolyjon. A közös miniszteriumról itt ugy szólván szó sincs.

Szilágyi Dezső (közbeszól): De van! (Halljuk! Halljuk!)

Szlávy József miniszter: Mint magától értetendő dolog feltételeztetik, hogy a közös miniszterium adminisztrálja, de az nem mondatik ki, hanem csak az, hogy a miniszterium, t. i. a magyar miniszterium alkotmányos felelősség mellett befoly. Egyébiránt, miután ugy mondatik, a mint a törvény mondja, hogy a fenálló törvények szellemében történjék az igazgatás, részemről én azt hiszem, közös minisztertársaim sem fognának vonakodni a felelősségtől, melylyel az alkotmányos testület iránt mindenben, tehát ebben is tartozunk.

A mi már a törvényt illeti, a második szakasz csak részletezi az elsőt; — az összegekre vonatkozó előterjesztések a közös ügyekre nézve fennálló törvények értelmében a monarchia két felének kormányaival egyetértőleg állapitandók meg.

A harmadik szakasz szól ez előterjesztésekről, értve ez alatt azon előterjesztéseket, melyek pénzkérdésre vonatkoznak, de megmondhatja, ha és a mennyiben ez elérhető nem lenne, t. i. ha a menynyiben a költségek a jövedelemből nem volnának fedezhetők, azon esetre történnék ily előterjesztés és csakis azon esetre. Hogy mi történjék akkor, hogyha a rendes kiadások a rendes jövedelemből fedeztetnek, erről a törvény nem szól. Hogy a törvény azt akarta volna, hogy ez azon esetben is történjék, ha a rendes kiadások a rendes bevételek által fedeztetnek, akkor ezt magyarázta és világosan kitejezte volna a szövegben. Nézete szerint ez tudatosan történt. A harmadik szakasz azt mondja:

„Ezen tartományok közigazgatása ugy rendezendő be, hogy annak költséget ezen tartományok saját jövedelmeiből fedeztessenek." Ez mindeddig megtörtént és ma is meggyőződhetnek az orsz. bizottság tagjai arról, hogy eddig semmi pótlék nem követeltetett, a törvény ezen tételének eddig elég tétetett.

Azonban természetesnek, jogosnak tartom, hogy nemcsak a delegácziók, hanem az ország minden lakosa érdeklődik, kivánja tudni, mi történik ott? Ennélfogva nem is vonakodom kinyilatkoztatni, hogy a miniszterium kötelességének fogja tartani az erre vonatkozó adatokat szivesen közleni.

Hogy ez eddig nem történhetett, azt bátor voltam a négyes albizottságban is előadni, remélem, hogy a jövő delegáczióig tisztulni fognak a kezelési viszonyok és akkor képes leszek az országos bizottságnak kielégitő adatokkal szolgálni.

Inkey Nándor b. Mióta Bosznia és Herczegovina elfoglaltatott, a marhavész folyvást uralkodik, a honnan a Horvát Szlavon határőrvidékre és a Horvát-Szlavonországokra annyira átterjedt, hogy ezáltal ezen országok gazdasági viszonyai igen sokat szenvedtek.

Kérdi a közös pénzügyminisztertől:

1. Hány helységben uralkodik jelenleg a marhavész és mely országból keletkezett?

2. Minő eljárás követtetett eddig ezirant és midőn az eddigi intézkedések elégteleneknek látszanak, nem hajlandó-e, legerélyesebb eszközöket életbe léptetni, hogy ezen veszély végkép megszünjék?

3. Nem hajlandó e azonnal Bosznia határait Horvát-Szlavon határőrvidék és Szlavonia felül katonai zár alá helyezni és ez által a veszély további terjedését mielőbb megakadályozni?

Szlávy József közös pénzügyminiszter azonnal felel a kérdésekre. 1. 5 kerületben uralkodik jelenleg a vész; 2. hogy hány helységben, azt nem tudhatja, mert ma itt, holnap ott lép föl. 3. hogy honnan keletkezett, azt se tudhatja; 4. a kormány mindent meg tett a baj elháritására, a mi lehető, s megtesz maga a nép is, a mely sulyosan érzi a csapást, s ezután is a legnagyobb erélylyel lát a baj elterjedésének megakadályozásához; 5. a horvát határ elzárása nem szóló feladata, az az illető kormány dolga.

Apponyi Albert gróf a pénzügyminiszternek Szilágyi észrevételeire válaszoló beszédjére tesz megjegyzéseket. Igen komolyan és igen határozottan ragaszkodunk azon gyakorlatilag sem irrevelans állásponthoz, mely szerint a Bosznia területén levő vasutak üzem költségei a hadügyminiszterium költségvetéséhez csak per abusum, szerepelhetnek és tartoznak azon költségek közé, melyek az 1880. VI. t. cz. 3. §-a szerint Bosznia benső jövedelmeiből fedezendők és melyeknek csak ellenkező esetben lehet pótlását ezen alkotmányos testületekből kérni.

Még lényegesebb Szilágyinak a jelentés 9. pontjának f) betüjére tett azon észrevétele a vasutak rendkivüli javitására ott előirányzott 75 ezer frt törvényszerint ezen testületnek megszavazása alá nem is tartozik. Az összeg, melyről itt szó van, talán nem jelentékeny, de az elv igenis jelentékeny és kötelességünknek tartjuk, őrködni a fölött, hogy legalább azon korlátok tartassanak meg, melyeket a közös pénzügyminiszter beismerése szerint is nem igen szerencsésen szerkesztett 1880. VI. tcz. még fentart.

A közös pénzügyminiszter azt mondotta, hogy igen természetesnek s jogosnak tartja nemcsak ezen országos bizottság, hanem az ország, sőt a monarchia minden lakójának azon óhajtását, miszerint az annyi áldozattal okkupált s az esetleg még áldozatokat is igénybe vevő országok beállapotairól, jövedelmeiről és az azokra forditandó költségekről tájékozva legyenek.

Meg nem elégedhetünk ezzel a biztatással, hogy a természetszerü kiváncsiságnak tekintetbe vételéből, szivességből az adatok közöltetni fognak, ezzel meg nem elégedhetünk. Alkotmányos jogunk hogy ezen tartományok bevétel és kiadási tételeit ismerjük, és csak azzal felel meg az alkotmányos követelményeknek a közös kormány, ha ezen adatokat minden körülmények között a delegácziók elé terjeszteni kötelességének ismeri. Ha ezen nyilatkozattal és ily készséggel megelégednénk, akkor egy oly praecedenst statuálnánk, a melynek alapján lehetetlen volna egy későbbi delegácziónak a most elejtett jogkört vindikálni.

A pénzügyminiszter ugy látszik, nem bir teljesen megállapitott nézetekkel a jogok és kötelességek azon körére nézve, melyet Szilágyi Dezső itt felhozott. Ezen benyomást tette reám beszédének ugy konkluziója, mint az azt megelőző argumentácziója. És ha a konkluziót kielégitőnek nem tartom ugy megvallom az argumentácziót, mely arra vezetett, még kevésbbé tehetem magamévá, sőt ki kell mondanom, én abban némely igen veszélyes alkotmányos nézetet s felfogást voltam kénytelen hallani.

A közös pénzügyminiszter az 1880. évi VI. tcz. szövegéből argumentál ellenünk nem annak határozott bebizonyitására, hogy a delegácziót általunk állitott jogkör nem illeti, hanem annak kétségessé tételére, vajjon megilleti-e. És ez bizonyitja előttem azon német közmondás igaz voltát, mely szerint rossz társaság jó erkölcsöket ront, a rossz társaság pedig, melyre itt czélzok, az 1880. VI. czikk, mert lehetetlen félreismerni, hogy a pénzügyminiszter ur mióta kénytelen ezen 1880. VI. tcz.-nek §ait forgatni és mióta azok szellemi behatásának van kitéve az ő szilárd alkotmányos jellemének s tiszta világos államjogi felfogásának ellenére, egyszerre maga is a habozásnak a világosság és kategórikus fogalmak kerülésének azon nyavalyájába esik, mely az 1880. VI. t. cz.-et kezdetétől végig jellemzi. Élénkebb szatyrát erre a törvényre, mint a minőt a közös pénzügyminiszter ur egész felszólalása tartalmaz, a legmesteribb kéz nem irhat. Ő maga, midőn az első szakaszt analyzálja, kétkedik az iránt, hogy az első szakasz tartalmazza-e magában azt, hogy a közös miniszterium bizatik meg az elfoglalt tartomány okkupácziójával; de hát később kénytelen beismerni, hogy valahogyan — ámbár per parentesim, ez mégis benne van. — Hát bocsánatot kérek az igen t. közös pénzügyminiszter urtól, az a kérdés, melyet ő az idézett törvény analyszisében fejteget, hogy minő nézetek kompromisszumából származott legyen, annak ilyetén szövegezése, arra a kérdésre nézve, melylyel mi most foglalkozunk, tökéletesen irrelevans. Mellékesen és per parentesim meg kell jegyeznem az ellen, hogy ez a törvényczikk három nézetnek kompromisszumából eredett volna, melyeknek egyike a mienk lett volna, hogy abba bármiként is belefolyt legyen a mi nézetünk, hogy nekünk abban bármily dilkált mértékben is részünk legyen, szabad legyen határozottan tiltakoznom. Ez a javaslat két nézetnek kompromisszuma, azt elismerem, s e kompromisszumot a t. pénzügyminiszter ur helyesen jellemezte. De hát ismétlem, hogy e két nézetnek akármelyike legyen valósággal az alap ezen törvényczikkben és azt megtudni bevallom nem lehet a törvényczikk szövegéből; azok bármelyike legyen helyes, birjon akár a t. közös kormány Bosznia igazgatása vitelének jogával akár az 1867: XII. t. cz. alapján, vagy csak ezen törvényczikk alapján: az arra nézve, hogy minő felelősség mellett gyakorolja ezen közigazgatást, tökéletesen irrevelaris. — Mert akár ujabban ruháztatott fel ezen joggal, — akár már régibb törvények értelmében birja ezen jogot, elég az, hogy birja, hogy ebből azután az is folyjon, hogy a mennyiben alkotmányos állami viszonyok közt élünk, ezen jogot ellenőrzés nélkül nem gyakorolhatja, nem gyakorolhatja pedig más ellenőrzés alatt, mint azon testület ellenőrzése alatt, mely előtt a közös kormány egyáltalában felelős, minden cselekvényeiért: mert mihelyt egyet kiveszünk a felelősség alól, az abszolutizmus egyik fészkét, vagy ha ugy tetszik, kis váracskáját épitjük fel. A t. pénzügyminiszter urnak tehát az első szakaszra alapitott kétkedő okoskodását magamévá nem tehetem.

De a közös pénzügyminiszter ur egy még szorosabban államjogi természetü érvelésnek fejtegetésére megy át, midőn ezen törvénynek harmadik szakaszát veszi boncskés alá és azt állitja (Halljuk!) hogy a 3. §. második alineájában az foglaltatik, hogy a mennyiben a boszniai közigazgatási szükségletnek a boszniai jövedelmekből való fedezése elérhető nem volna, az ezen összegek pótlására szükséges előterjesztés a közösügyi törvényben előirt módozatok szerint történik. És ebből aztán azt a következtetést vonja ki, hogy viszont, miután az előterjesztésnek a közösügyi törvényben előirt módját csak azon esetben rendeli a törvény, midőn pótlás kivántatik, az esetben, midőn pótlás nem kivántatik, — pedig világosan nem rendeli, ennélfogva azt rendeli, hogy ilyenkor ne is történjék. Erre megy ki a t. pénzügyminiszter ur okoskodása.

És ez az a mit én a t. pénzügyminiszter ur okoskodásában a legnagyobb tévedésnek, sőt alkotmányos tekintetben veszedelmesnek tekintek. Veszedelmesnek tekintem ugyanis azon elvnek felállitását, hogy alkotmányunk általános szabályaiból rigorose levonható jogköre valamely alkotmányos tényezőnek nem létezőnek tekintessék, ha egy később azt érintő törvényben világos megerősitést nem nyer. Ezen okoskodás szerint tisztelt országos bizottság minden speciális törvényben az alkotmányos életet szabályozó összes organikus törvények ismétlése volna szükséges.

A pénzügyminiszter nem helyesen értelmezte az antithezist, mely ezen paragraphusban két különböző államjogi viszony közt foglaltatik.

En nagyon rossznak tartom ezen sokszor emlitett törvényt, azt kiokoskodni abból a törvényből nem lehet, hogy ez Bosznia kiadásaira és jövedelmeire nézve minden alkotmányos ellenőrzést eltöröli.

Ki az, a ki első sorban tartozik gondoskodni arról, hogy a nevezett tartományok költségei lehetőleg azok rendes jövedelmeiből fedeztessenek? Ugyebár a közös kormány, mely ezen tartományok adminisztrácziójával meg van bizva? A törvény végrehajtásában őt megillető résznek pontos teljesitéseért felelős vagy nem felelős a közös kormány? Én azt hiszem, hogy nem felelősnek állitani senki sem fogja. Tehát felelős s kinek felelős? Felelős csak a delegácziónak. És minő módon fogja a delegáczió ellenőrizni azt, hogy vajjon a közös kormány ezen tartományokban csakugyan létesit-e oly adminisztrativ rendszert, melynek alapján képes megfelelni a törvény előbb idézett rendeletének? Minő módon fogja a delegáczió ezt ellenőrzeni, hogyha nem ismeri ezen rendszert, ha nem tudja, hogy ezen tartományok kiadásait, ha nem tudja ezen kiadások hováforditását?

Hogy tehát a közös miniszterium ezen törvény végrehajtásában az őt megillető részt teljesithesse, hogy ezen teljesités alkotmányos ellenőrzés alatt lehessen mellőzhetetlenül szükséges — és ezért nem jogosult kivánesiság, de szorosan indokolható alkotmányos jog az, hogy a delegáczió azon tartományok beligazgatási költségeinek és jövedelmeinek ismeretével birjon.

De azután előállhat az az eset, hogy a 3. §. második alineája szerint a delegáczióhoz fordulnak előterjesztésekkel, melyekben a megszállott tartományok kiadásainak fedezésére rendkivüli pótlás kéretik.

Micsoda alapon és hogyan fogja a delegáczió megitélhetni azt, hogy jogosult, indokolt, szükséges-e ezen pótlás, vagy talán csak a megszállott tartományokban folytatott fonák gazdálkodási rendszer következménye, hogyha a tartományok ss át jövedelmeinek és azok hová forditásának ismeretével nem bir? Ennek ismeretével birni tehát lényeges előföltétele annak, hogy a delegáczió a vi-

Rudolf trónörökös Máramarosban.

— Az „Egyetértés" saját levelezőjétől. —

— nov. 10.

A koronaherczeg Máramaros-Szigetre való érkezéséről, a fogadásról, az első napi vadászat eredményéről, vagy jobban mondva eredménytelenségéről táviratilag már értesitettem az „Egyetértés" olvasóit. Egyes részletekkel bővitem most ki előbbi tudósitásomat, egyes képeket mutatok be a lefolyt és még tartó időzésből, melyek szintén érdekelni fogják az olvasó közönséget.

A trónörökös máramarosi vadászataiban ezuttal csak azon nagy urak vesznek részt, kiknél a főherczeg már vadászott vagy egyébként tölté idejét. Nevezetesen: Hoyos gróf, ki sógora gróf Schönborn Ervinnek, a munkácsi uradalom birtokosának, kinél nem rég volt vadászaton a magas vendég, továbbá Choteck gróf, Zichy Gábor gr. Különben Choteck grófnak csak jelezve volt megjelenése, de nem kisérte a főherczeget. Helyette jött gr. Zichy, az egyetlen magyar mágnás, ki a trónörökös kiséretében van.

Az itteni öreg emberek közül számosan vannak, kik Ferencz József király ő felségét 1852-ben látták, midőn Máramarosban volt, s összehasonlitást tesznek az akkor szintén huszonkét éves király s a most huszonkét éves trónörökös közt. Rudolf főherczeg fesztelen, egyszerü modora, mely nem igen ragaszkodik a szoros formalitásokhoz, igen jó benyomást tett e vidék lakosságára. A mint kiszállt egyszerü öltözékében a kocsiból, kis pálczával a bal kezében, a mint az egész megye által mélyen tisztelt Lónyay János főispánhoz sietett és vele a legnyájasabban kezet szoritott, önkénytelenül is zajos tapsokban tört ki a közönség. A fényes diszben állott főispán mellett ott állott Mihálka László alispán s királyi tanácsos, szintén diszben, hatalmas sas-tollal kalpagja mellett.

A trónörökös a délczeg román nemzetiségü magyar embert, ki mintha Tuhutumtól származnék, ugy állt ott előtte, erősen megnézte s láthatólag gyönyörködött benne. Azután jöttek a bemutatásban Lukássiewicz honvédőrnagy, Pásztélyi János munkácsi püspök, Kulin Imre törvényszéki elnök, De Adda Sándor bányaigazgató. Mindnyájával egész szivélyesen váltott néhány szót. Egy kis mulattató jelenet is fordult elő. A mint ugyanis a trónörökös a coupéból kilépett és Lónyay János főispánhoz ment, az akna-szlatinai sóvágó-zenekar a hymnuszra kezdett s a főherczeg szavait nem lehetett hallani. Csakhamar lecsititották a bandát és a trónörökös haladt tovább; mikor ismét beszédben volt, a zenekar ismét rácsenditette a hymnuszt, mire Rudolf főherczeg már mosolyogni kezdett. A buzgó banda csak akkor huzhatta el a tisztelgő hymnuszt, mikor a magas vendég már kocsira ült. A vasuti indóháznál a szigeti, kamarai és akna-szlatinai tüzoltók Berchtold parancsnok vezetése alatt jelentek meg s vagy száz fáklyával várták a nagyuri vadásztársaság megérkezését. — Ezért és a rend pompás fentartásáért valóban megérdemlik a szigeti közönség háláját. A vasutnál, bár a korai megérkezés azért volt, hogy minél kevesebb ember jelenjék meg, mégis nagy néptömeg gyült össze; egész koszoruja a szép hölgyeknek, kik legédesebb álmukat áldozták föl, hogy a deli ifju jövendőbeli uralkodót szemtől-szembe láthassák. Szőllősy Antal fiatal polgármester kiváló disz-magyar öltönyében, csengő hangjával, egyenes, rövid beszédével emelte az ünnepélyt. A vadásztársaság nagy uri vendégei tizenketten vannak; a már jelzettek mind eljöttek Choteck grófon kivül. Bombelles főudvarmester a „Koroná"-ban van szállva Hoyossal és Zichy gróffal; Pauzinger tájképfestő és testvére a főerdőrendező Bikkát Nándor erdészeti főnöknél vannak elszállásolva. A főudvarmester nem megy a vadászatokra, mert távirati jelentéseket tesz ő fensége időzéséről.

Rudolf trónörökös az álmatlan éj utáni első reggel kissé halavány volt, de a jól elköltött reggeli után csakhamar visszanyerte frisseségét. Vidám jókedve az egész társaságba bátorságot öntött. Mikor a vasuttól sógorával: Lipót bajor herczeggel a kincstári igazgatósági épülethez ért s ott Prugberger miniszteri tanácsos és két szárnysegéde — ki az előtt való nap érkezett — várták, egy perczre megállott, körülnézett, szárnysegédeivel pár szivélyes szót váltott és indult fel lakására, hol a küszöbön, mint már sürgönyömben emlitettem, Prugberger József miniszteri tanácsos neje és Mariska leánya üdvözölték. A főherczeg a Prugberger Mariska kisasszony által átnyujtott kamélia s rózsabokrétát nyájas mosolylyal s „Köszönöm" szóval fogadta. Nevezett kisasszony a legszebb máramarosi hölgyek közé tartozik, ki virágbokrétájával, piruló arczával festői jelenség volt. A főherczeg ablakaiban is több friss bokréta látható.

Az igazgatósági épületben két szoba a főtérre, a trónörökössé drága festményekkel, vadászképekkel felékitve, mellette van Lipót bajor herczeg és a toskanai herczeg lakosztálya. Lipót bajor herczeg viruló fiatal ember, erős testalkattal, mely azonnal elárulja az edzett katonát. A reggeli után a vadásztársaság nyolcz órakor indult el. Rudolt trónörökös vadászöltözéke: tiroli kalap, bakancs talpa elől hosszu szegekkel kiverve, fekete harászt tarisznya, mely lábát térdig födi, térden fölül a czombig meztelen, mert csak rövid uszó-nadrághoz hasonló szarvas-nadrágot visel. Kabátját posztó övvel szoritja dereka köré, alatta barna gyapot ing látszik. Fején kis barna kalpag. Haja rövidre nyirott. A trónörökös könnyen türi a strapácziát. hideget nem érez, edzett testü. Az indulásnál mind ő rajta, mind Lipót herczegen barnás szürke bunda volt, mely könnyen volt a vállra vetve.

Utközben a trónörököst mindenütt lelkesedéssel fogadták. A bocskói hidon nagyszámu női csoport is éljenzett, mit kegyes fejbólintással köszönt meg.

A kuzi völgy, mely az első napi kirándulás szinhelye volt, a legregényesebb helyek egyike. Az egész egy hatalmas bükkös, tölgyes, fenyves vidék; nevét a kuzi pataktól nyeri, mely a hegyek közt roham alá. A völgy két oldalán terül el a magasban jobbra és balra kis és nagy Sztromin, honnan gyönyörü kilátás nyilik a völgybe. Fenn az ugynevezett Szvinyi (disznó) patak. Ha a főherczeg vadregényes helyet ohajtott látni, helyes, hogy ide vezették, bár első nap mit sem lőttek. A kuzi völgyben, a pataktól két száz lépésnyire áll a főherczegi vadászpavillon, hol ma (8-án) a villás reggeli volt, melyet a trónörökös magával hozott vadász-szakácsa készitett. A lakomában tizennégyen vettek részt a főherczeggel; volt marhasült, tészta, vadhus, pisztráng és óbor. A pavillon körül mindenütt a kopárhegyek, a tetarolt fák mutatják s késő őszt, a permetező eső kissé meghütötte a levegőt. A hivatalosan megjelent erdőszök és erdővédeken, professzionátus medvevadászokon kivül a megyei urak közül csak négynek küldetett meghivó: báró Sztojka Gyulának, Pogány Ödön és Sándor szolgabiráknak és Szilágyi István orsz. gyülési képviselő urnak. A trónörökös Bocskón a hivatal előtt egy perczre megállt, s innen az egyenes államuton a helyszinére, Sztromin nevü helyre ment. Itt a már előre sietett vadásztársaság várta. Félúz órakor indult el a sátortól fölfelé, a már kijelölt állásra, mely „6"-tal volt megjelölve. A hajtás megkezdődött. A trónörökös mellett a fővadászon kivül senki sem állott. Megérkezésekor a nyolczvan tagból álló vadászcsoport sorfalat képezett s harsány éljennel fogadták. Megindulásakor a főherczeg oly biztosan haladt előre, mintha már többször járt volna e helyen. Egy patak szétágazásánál megállott s azt mondá: „Szép hely! Ugy e balra kell menni? Az én állásom itt lesz, nem messze?" „Stand"-ján a főherczeg mellett jobbra volt Greibig erdész, balra Gondol erdész. A vadászcsapatnak meghagyatott, hogy csupán vaddisznóra és medvére szabad lőni. Az első hajtás eredménytelen volt. A második hajtásban szintén, kivéve őzeket, nagy vad nem volt. Az is lehet, hogy a medve megkerülte a hajtókat. Meglehet azért nem sikerült az első vadászat, mert a vadászok északnak mentek kelet helyett. Délután két órakor a vadásztársaság visszafordult; harmadfél órakor volt a villás reggeli, melyben a kiséreten kivül Geiszler József főerdész a királymezei erdőmester, a két Pogány és báró Sztojka Gyula vett részt. Négy óráig tartott az ebéd; a főherczeget a nem sikerült első vadászat nem verte le. Rudolf trónörökös, Lipót herczeg és a toskanai herczeg együtt németül, a magyar tagokkal magyarul beszéltek. Pogány Ödön őszbe borult fejével, feltünő magyaros ábrázatával, valamint b. Sztojka Gyula, e fürge öreg ur is megkapta a magas vendégek figyelmét. Öt órakor tért vissza a vadásztársaság szigetre. Visszajövet is mindenütt várta a sok nép. A főherczeg szállása előtt beláthatlan sokaság állott s ugy az érkezésnél, mint az ebéd alatt folyvást éljenzett. A kivilágitás alatt két izben tekintett ki a főherczeg az ablakon. Még megemlithetjük a vadászat utáni részletből, hogy a trónörökös Pauzinger festőt megbizta, rajzoljon le egy orosz parasztot. Pauzinger engedelmeskedett. A főherczeg mosolyogva oda szólt a népfiának: „Nur ruhig sitzen!" A paraszt, kinek megmondták, mit jelent a parancsolat, olyan csendesen állott, mintha oda szegezték volna, még lélegzetet is nagy félve vett, a mi fölött a főherczeg elmosolyodott. Az orosz parasztot a német festő még sem birta lepingálni, mert a különös viselet: szerdák (tengyel attila forma hosszu kabát), vörös szőrvég nadrág, barna bocskora egész szokatlan volt a német müvésznek. Rudolf trónörökös a parasztnak három forintot adott, ki „Jekujem kláj Pán!" (köszönöm király ur!) köszönte meg a fenség kegyét. A leendő király megmosolygta az előlegezett czimet s igen nyájas volt a paraszt iránt.

A második vadászat szinhelye Kabola Polyána vidéke, a harmadiké: Szeredua-Rika. Szintén Polyána mellett északra, felette a hatalmas Opressa hegység, közel a Suporka vizénél. A rónai pagonyban, Rónaszékhez közel, az ugynevezett Babankon, melynek elkészült szép pavillonját egyik tudósitásomban leirtam, lesz az utolsó vadászat. Ez a hely nem oly vadregényes, mint Kuzi, hanem sokkal kiesebb, valódi festői hely Rónaszék felé balra eltér az ut a Zsidicsén, alig megy egy negyedik, az ember már elérte a szinhelyet: a vadászlakot, hol a pavillonok vannak felállitva. Jobbra Magura, Lonka Tisza folyásával, körülte Arsicza, Nagy- és Kis-Kornet. Arsicza tetején a nagy dombon van az ugynevezett „szörnyü halál" nevü hely. A hajtás Zalomnál lesz. E hely volt első vadászatra kitüzve s csak az utolsó napon változtatták meg a programmot. A kissé borult idő aligha fog kedvezni. Pedig, ha szép idő lenne és sikerülne egyébként is a vadászat, kilátásba van helyezve, hogy a trónörökös más években is ellátogatna ide. (Sz.)

lágos szavakkal reá ruházott jogkört komolyan teljesithesse.

De a megszállott tartományok népességéből vont indok is, melyre a közös pénzügyminiszter hivatkozott, hogy t. i. azokra rossz benyomást tenne, ha nem az ő kezökből választott testület disponálva az ő jövedelmök felett gyenge lábon áll s nagyon könnyen megforditható. Epen annyi, sőt talán több jogosultsággal azt lehetne mondani, hogy a mennyiben azon tartományok lakossága az itt történő dolgokról egyáltalán tudomással bir, sokkal rosszabb hatással fogna lenni reá az, ha azon alkotmányos testületek, melyek ellenőrzése alá van helyezve a közös kormány minden ténykedése, épen csak az ő reájuk vonatkozó jogkört tekintik oly közömbösnek, oly érdektelennek, hogy azzal foglalkozni, azt ellenőrzésre méltatni sem kivánják.

De ez egészen mellékes szempont. A mi előttem döntő, az, hogy semminemü alkotmányellenes elv, a mi ugy is meglehetősen komplikált és ennélfogva kényes institucziόinkba be ne hozassék, hogy semminemü jogkör, mely a delegáczióé, tőle meg ne vonassék, s ezen szempontból a pénzügyminiszter ur jóakaratu nyilatkozatával be nem érem, hanem valamely formában sürgetnem kell arra, hogy a delegácziók ezen jogköre határozott és minden kételyt kizáró kifejezést nyerjen. (Helyeslés.)

Csernátony Lajos azon alkotmányos fogalmat, melyet a közös pénzügyminiszter kijelentett, nem fogadja el. Egyébiránt nem tartja a delegácziót azon testületnek, mely a törvény magyarázásával foglalkozni lenne hivatva, még azon törvény magyarázásával sem, mely őt magát szabályozza. A törvényt magyarázni a közös ügyekre nézve a két parlament van hivatva. (Ugy van!)

De mi a teendője e testületnek, mi kötelessége? Kötelessége minden kérdésben, mely elébe kerül, a kontroll gyakorlása. Már most ha abból, hogy Bosznia és Herczegovinában a kiadások a bevételekből fedeztessenek, azon jog akar deriváltatni, hogy ha pénz nem kéretik, nem is szükséges, hogy kimutatás terjesztessék elő, ezt nem acceptálhatja azért, mert ily előterjesztés nélkül nem tartozik tudni, de nem is tudja, vajjon minő utakon és módok által éretik el azon állapot, hogy Bosznia és Herczegovina bevételeiből kiadásai fedezhetők, mert lehet az az eset, hogy más módok által és más utakon mi hozzájárulunk oly költségek fedezéséhez, a mi által az egyensuly helyreáll, de akkor nem áll az, hogy Bosznia és Herczegovina saját erejéből fedezi a kiadásokat. Mihelyt a kérdés igy áll, pedig igazság szerint másként nem állhat, akkor rögtön előáll a mi kötelességünk, hogy megtudjuk, mennyivel járulunk Bosznia és Herczegovina költségeihez és hogy egybe vessük ezeket azon kiadásokkal, melyek azon ország bevételeiből fedeztetnek. De ha nem kapunk előterjesztéseket és részletes kimutatásokat azon bevételekről és kiadásokról, ezen összehasonlitás teljesen lehetetlen.

Andrássy Gyula gr., (Halljuk.) Megvallom egyáltalán nem voltam elkészülve, hogy a fenforgó kérdéshez hozzászóljak, nem voltam elkészülve már azért sem, mert azon férfiu, a ki ma Bosznia kormányzata élén van, azok közé tartozik, a kiknek mind jellemében, mind belátásában ugy én, mint, azt hiszem igen sokan közülünk teljesen megbizunk. (Felkiáltások: Mindnyájan!) Azt hittem tehát, és azt hiszem most is, hogy nincs szüksége támogatásomra és nem is szólaltam volna fel, ha nem látnám azt, hogy — meg vagyok győződve róla — a legjobb szándékból, a legtörvényesebb indokokból oda akarják terelni a közös pénzügyminiszter urat, hogy oly igéretét adjon, a melynek teljesitése azután — azt gondolom — bizonyos esetekben mindnyájunk kárával történhetnék csak. Fölszólaltam továbbá azért, hogy — az előttem szólott Apponyi Albert gróf ő méltósága engedelmével — azon példa ellen mintegy protestáljak, a melyet ő igen lovagias és ügyes modorban adott elő, t. i. hogy rossz társaságban a legjobb erkölcs is elromlik. Én meg vagyok győződve, hogy a méltóságos gróf ur, midőn ezt mondta, egyátalában nem arra gondolt, hogy azon esetre, ha vele megtörténik, a mi alkotmányos életben meg szokott történni, hogy t. i. ő is a hatalom társaságába kerül, ezzel hidat épitsen magának és mintegy praecedensre hivatkozva mondhassa: ime ez megtörtént másokon is, megtörtént rajtam is, megváltoztak nézeteim. (Élénk derültség.) Ezt a szándékot — mondom — épen nem akarom szavaiban keresni. De az bizonyos, hogy én a mélt. gróf ur nézete szerint ma igen jó társaságban vagyok, (Élénk derültség) mert nem vagyok többé a hatalom körében és a nemzet érdekeit most nem a kormányon, hanem a törvényhozás körében képviselem. Azonban hozzá kell tennem, hogy nézeteim mindamellett ma is tökéletesen ugyanazok, a melyek akkor voltak, midőn a kormányban volt helyem. Erre — igaz — azt mondhatja a bizottság t. tagja, hogy én már annyira el vagyok romtva, hogy rajtam semmi sem segit. (Nagy derültség.) Ez meglehet; de részemről nem is akartam mást, mint konstatálni a tényt, hogy igy van.

A fenforgó kérdéshez igen röviden fogok szólani. Én, t. bizottság, nem vagyok legista s ha tanulmányozom a törvények §-ait, — hibám, bevallom — a kérdés, melyet magamnak teszek, mindig az: mi a törvény czélja, mit akar elérni? A többi szerintem részlet.

A szóban levő törvény már most nézetem szerint azt akarta elérni, hogy a Bosznia és Herczegovina kormányzására kiadandó nagy összegek, ugy a hadi, mint a polgári adminisztráczió költségei, ne adathassanak ki ellenőrzés nélkül, hogy ne állhasson be az az eset, a melyre egyik szükebb bizottsági ülésben hivatkozás is történt, hogy egyszer meglepessék a törvényhozás azzal, hogy nagy póthitelt kérnek a bosznia adminisztrezió fedezésére A kérdés most az, hogy ez a czél miképen volna jobban elérhető: azon az uton-e, melyet a t. képviselő urak a tulsó oldalon kijelölnek, vagy azon, melyet tisztelt barátom a közös pénzügyminiszter tartott jónak és mely eddig követtetett.

Az egyik ut — és én köszönettel fogadom, hogy Apponyi gróf határozottabban és tisztábban kimondotta azt, a mire elvtársa Szilágyi Dezső ur csak czélozott, hogy költségvetés terjesztessék elő.

Szilágyi Dezső (közbeszól), Nem mondotta!

Andrássy Gyula gr. Örvendve hallom ezt, mert akkor az, a ki itt kétes helyzetben mozog, nem a kormány, hanem azok, a kik az ellenzéken vannak. (Derültség.) Mert vagy van jog hozzá és czélszerünek is tartják a budget előterjesztését, s akkor — legjobb az egyenes ut — követelniök is kell a budgetet; vagy pedig nem tartják jogosnak e követelést s akkor ne kérjen az ellenzék a kormánytól oly igéretét, mely mégis csak ugy magyarázható, hogy a delegácziónak joga és kötelessége, hogy rendszeres költségvetést tárgyaljon. Még pedig mily költségvetést? Olyant, a melyből azután Apponyi gróf beszédének értelmében — és éppen ebben áll a dolog egyik lehetetlensége — külön kellene választani a befektetésre szánt összegeket az adminisztraczió költségeitől, hogy amazokat az országgyülés, ezeket pedig a delegaczió tárgyalja. Hogyan méltóztatik ehez képest a bosniai és herczegovinai budget megállapitását képzelni, ha az összegek egy része felett az országgyülés, más része felett a delegaczió itél? És ha különbségek merülnének fel a nézetekben, a mennyiben tisztán investitionális természetünek tekintené a monarchia egyik fele azt az összeget, a melyet a másik administrativ természetünek állit: ugyan kérem, van-e arról gondoskodás, miképen fogja a két törvényhozás ily esetben az elágazó nézeteket összeegyeztetni? Ugy tudom, nincs. Erre nézve intézkedést nem ismerek és nyomát nem látom a törvényben annak, hogy ha egyező határozat nem jönne létre, vajjon deputacziók utján vagy miképen fogna határozat hozatni itt és Bécsben?

Ezen az uton tehát én részemről a czél elérhetését nehéznek tartom. Tisztelem mindenkinek szándékát és nézeteit; bizonynyal a hazafiság szempontja vezérel mindnyájunkat. De bizonyos, hogy az oppoziczió nézeteiben mindig elvből indulhat ki, mert a felelősséget a sikerért, hogy ha az általa kitüzött elv követtetik, a kormányra bizhatja, sőt talán jobban szereti, ha az elv alkalmazása következtében a kormány rosz helyzetbe jut. (Derültség). A kormányra nézve egészen más a helyzet. Az elv nem menti ki rá nézve a rosz sikert.

S ugyan hová is jutnánk bizonyos dolgokra nézve, ha theoriák szerint járnánk el mindig és mindenütt? És vajjon teszik-e ezt másutt? Tudjuk, hogy a 150 millió lakosságu Indiát angol kereskedők foglalták el. Kezelte és kormányozta egy kereskedőtársaság s ezzel együtt egy kormányzó. Védelmezte egy sereg, mely a társaságnak serege volt, de melyet a status serege támogatott, ha bajba jutott. Ez nagyon komplikált eljárás volt; de ha az Indiában követendő eljárást, az angol kormányzati theoriákkal akarják vala összhangba hozni, ennek következése az lett volna, hogy az elv főntartatik, de India talán elvész. Az igazgatásnak ezen módját később lassanként megváltoztatták. A kereskedőtestület megszünt kormányozni s átmentek azon állapotra, melyen most vannak. Miért? Mert ugy találták, hogy ez legjobb módja India megtartásának és biztositásának s ezt a czélt minden elv fölé helyezték. — Igen helyesen applikálják nézetem szerint ezen gyakorlati eljárást különböző módon a szerint, a mint az állam érdeke megkivánja. — Canadában, Maltaban alkotmányt adtak, Cyprusban alkotmány nincs. Hol itt az elv? Az elv abban van, hogy mi felel meg legjobban a viszonyoknak, mi biztositja legjobban a czélt. És én azt mondom, hogy e czélból sokkal jobb az, a mi a törvényben tulajdonképen föltalálható: azon modalitás t. i. melyet t. barátom a pénzügyminiszter ur tanácsolt s melyet gyakorlatilag eddig is követtünk, mint azon mód, mely most javasoltatik.

Miben áll ugyanis az ellenőrzés? Abban, hogy a két kormány a törvény értelmében befolyást gyakorol Bosznia kormányzására. Már most a két pénzügyminiszter saját érdekében és mindegyik országa érdekében csakugyan minden akadály és minden veszély nélkül gyakorolhatja és bizonynyal egész erélylyel gyakorolja is azon hatáskört, hogy tulmenő kiadásokat, melyek igazolva nincsenek, ne engedjenek meg. Ez gyakorlati garanczia s ezt üdvözlöm a törvényben. De tovább megyek. Van a törvényben még egy pont, mely azt mondja, hogy Bosznia és Herczegovinának kormányzata költségeit saját bevételének kell fedeznie. — Ez, azt hiszem, a legnagyobb garanczia, és e garanczia sokkal nagyobb akkor, mikor — egészen abstrahalva a személyektől és neutrális térre állva — a közös kormánynak azon esetre, ha a kiadások tulhaladnák a bevételeket, nincs kihez fordulni és azt mondani: Kérem, nem jöttünk ki, adjatok póthitelt! Nem tette meg eddig és érdekében van, hogy ne tegye meg, mert akkor részletes budgetet fognának tőle követelni. Gyakorlatilag sokkal több garanczia van abban, hogy a közös kormánynak igyekeznie kell azon helyzet elkerülésére, hogy budgetet legyen kénytelen a delegácziók elé terjeszteni. Jőjjön ki az ott befolyó jövedelemmel, és ne kérjen többet: ez a praktikus eljárás.

Még egy nehézségre akarom figyelmeztetni a t. bizottságot, s ez Bosznia és Herczegovina helyi viszonyaiban gyökerezik. Hogyan venné az ki magát, ha a közös kormány ottan nem szólhatna ő felsége az osztrák császár és magyar király nevében adminisztrativ kérdésekben, hanem tökéletesen olyan alkotmányos módon kellene eljárnia, mint itt és csakis az itt megállapitott budget pontjai szerint kormányozhatna? Tudjuk, hogy népek, melyek a czivilizáczió azon stádiumán vannak, mint azon tartományok, egy fejedelem, egy nagyhatalom parancsát és akaratját respektálják, ha az ennek formájában adatik ki. Ők nincsenek megszokva pártok, történetesen változó többségek által megnyirbált budgeteket magukra nézve törvényeknek elfogadni. És én nem tudom, hogy ha ez gyakorlatba jönne, nem volna-e a kiadás nagyobb, mert akkor még meglehet, hogy a hadsereg számát kellene szaporitani.

Méltóztassanak megengedni, hogy egy következtetést vonjak le abból, a mit Indiáról mondottam. — Nem akarom azt állitani, hogy Boszniának és Herczegovinának idővel nem fognak annyira változni viszonyai, hogy bizonyos képviseleti formák szerint legyenek kormányozhatók. De hogy azok ma ilyen állapotban volnának, azt hiszem senkisem állithatja. Ha azonban ezek a tartományok a lapokból volnának kénytelenek olvasni azt, hogy a budget ilyen és ilyen pontja módosittatik, az ilyen és ilyen testületen és stádiumokon ment keresztül, de az egyetlen nép, mely ezen budgethez nem szólhat hozzá, az, a mely ezt a budgetet fizeti, a melynek az kárával vagy hasznával jár: akkor, kérdem, hogy miután Bosznia nem ott fekszik a hol India, e viszonyok hasznára volnának-e a monarchia állására: igen, vagy nem?

Óhajtanám tehát, hogy a t. bizottság megnyugodnék a t. barátom, a közös pénzügyminister által nem „jószivüségből“ és „előzékenységből“, hanem kötelességérzetből, ugy a mint az állásához illik, kilátásba helyezett fölvilágositásokban és adatokban és ne követelje, hogy oly térre lépjen, melyen rá nézve a felelősség megnehezittetnék. (Helyeslés).

Apponyi Albert gr. Világosan megmondottam, hogy mit tekintek azon rosz társaságnak, melybe a közös pénzügyminiszter ur került. Nem a hatalomnak más kezelőit, nem bármi néven nevezendő egyéneket, hanem azon szellemet, ha ugy tetszik, azon őrangyalt tartom annak, melyet mellé az 1880. VI. tcz. rendelt. (Tetszés.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: A házszabalyok 26. §-ában a magyar kormány tagjainak jog adatik arra, hogy valahányszor szükségesnek látják, a tárgyalások folytán bármikor és bármennyiszer megjegyzéseket tehessenek, felvilágositást adhassanak és tájékozást nyujthassanak.

Felolvastam ezen szakaszt nemcsak azért, hogy mások kétségbe ne vonják, felszólalásom jogosultságát, hanem felolvastam még inkább azért, hogy e §. határozmányai szerint szigoru korlátot szabjak magam elé azokra nézve, a miket mondani kivánok.

Én mindenek előtt azt kivánom megjegyezni, hogy jól vagy rosszul van értelmezve, rosz társaságba jutásról szólni nem kivánok. Megesett az már sok emberen, hogy rosz társaságba jutott, meg is látszott mindenkin, ha oda jutott. Hogy ki, mikor jutott rosz társaságba, az egyéni felfogás dolga, a felett nem lehet határozni.

Szilágyi Dezső: Hát ez felvilágositás?

Tisza Kálmán miniszterelnök: nem felvilágositás, csak megjegyzés. (Derültség.) Nem hiába olvastam fel az ügyrend 26-ik §-át.

Elnök: Nagyon kérném a t. bizottsági tag urakat, ne méltóztassék egymást közbeszólás által zavarni.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Én, t. bizottság, reménylem, nem zavartam senkit közbeszólással, de igen kérem a t. elnök urat, méltóztassék velem szemben a közbeszólásokat megengedni, én azokat igen szivesen fagadom el. (Derültség.)

Abszolutisztikus tendenczia — nem személyileg, mert személyt nem gyanusitott a t. bizottsági tag — de lényegileg tulajdonittatott azoknak, a miket a közös pénzügyminiszter mondott. En nem tehetek róla, én nem tudom ezt bennök felfedezni. Mit mondott az én felfogásom szerint a közös pénzügyminiszter? Az én felfogásom szerint mondotta azt, hogy ő a boszniai és herczegovinai bevételek és kiadásokra nézve a kellő tájékozást a jövő delegácziónak megadni kész. — Már ha budgetet nem követelnek a t. bizottsági tag urak, akkor nem tudom, mit követelnek? És vajjon, midőn az megigértetik, a mit a közös pénzügyminiszter ur megigért, nem tétetik-e elég a felelősség eszméjének? Mit tesz az: hogy tájékozó felvilágositást a kiadásokról és bevételekről, de nem budgetet? Annyit tesz, hogy azon kiadásoknak és bevételeknek egyes tételei nem képezhetik a delegáczió megszavazásának tárgyát; de a tájékozás módot nyujt igen is megitélni a miniszter eljárását, és ha tetszik, ezen eljárás irányában gyakorolni az alkotmányos felelősségre vonhatás jogát. (Helyeslés.)

Ez nem abszolutisztikus eljárás, hanem épen elismerése az ellenőrzési jognak azon korlátok közt, melyek közt ez a jelen helyzetbe Bosznia és Herczegovinára nézve egyedül lehetséges.

És méltóztassanak megengedni, nem épen olyan figyelembe nem vehető indok e mellett az maga sem, a mi itt felhozatott, hogy utoljára is mindaddig, mig Bosznia és Herczegovina jövedelmeiről van szó, nem lehet, hogy a tételeket oly testület állapitsa meg, ha ez alkotmányosan törvényhozásilag történik, melyhez nekik hozzászólásuk nincsen. Nem olyan megvetendő indok ez maga sem már az alkotmányosság szempontjából is. De az én nézetem szerint — és ezt minden tisztelettel mondva a mélyen t. országos bizottság irányában, a melynek, hogy hatáskörét helytelenül tágitani akarom, e miatt más helyütt épen a t. uraktól kaptam szemrehányást — az én nézetem szerint Bosznia és Herczegovinára nézve a delegásziót törvényhozó testületté tenni én nem tartanám helyesnek és már csak ezért is elleneztem Bosznia és Herczegovina részletes budgetjének e helyütt megállapitását ugy, mint a mit budget-megállapitás alatt érteni szokas.

Én tehát ez irányban megvallom, minthogy a bizottsági tag urak nem kivánnak budgetet, ismétlem, azon nagy differencziát belátni gyenge eszemmel képes nem vagyok.

A magam részéről azt hiszem, hogy a mennyiben az igen t. közös pénzügyminiszter nyilvánitotta, hogy a felvilágositásokat a bevételek és kiadások szempontjából a jövő évben megtenni kész; minthogy ennek megtétele a bizottságot képesiti a felelősségből folyó ellenőrködés bármely szigoru gyakorlatára: azt hiszem, hogy differenczia a lényeg tekintetében nincs.

Szilágyi Dezső: Kétségkivül a miniszterelnök urnak joga van megjegyzéseket, fölvilágositásokat és észrevételeket tenni. De gondolom, hogy ha mi oly bőven élnénk a magyarázatokkal a hires boszniai törvényre, mint a milyen bőven magyarázta felszólalásában a t. miniszterelnök ur általa idézett szakaszt, akkor azt hiszem, sok rettenetes dolgot ki lehetne okoskodni azon törvényből ugyanazon magyarázat alapján, melyben a t. miniszterelnök ur a házszabályok szerint részesiti.

Egyébiránt én azt hiszem, hogy itt egy félreértés van, a melybe nézetem szerint egészen alap nélkül Andrássy gróf bizottsági tag ur és a miniszterelnök ur beleestek. A p. ü. miniszter világosan értette, sőt beszédében kiemelte, hogy én nem kértem s nem vettem igénybe a delegáczió részére a budget-jogot. Fő kifogásom a közös pénzügyminiszter ur nyilatkozata ellenében az volt, hogy a következő kifejezéssel élt: „Elismerem, nemcsak a delegáczió tagjainak, de minden állampolgárnak joga van felvilágositást kivánni arra nézve: melyek a boszniai jövedelmek és minő czélokra forditatnak azok.“ Főkifogásom forma ellen irányult, melyben ehhez a kivánsághoz járult; mert mi itt, midőn ezen jövedelmek és kiadások hová forditásának részletes előterjesztését kivánjuk, nem állunk egy sorban az állampolgárokkal. Mi a pénzügyminiszter urnak ellenőrző testületét képezzük; ez tehát nekünk jogunk, mi ezt megkivánhatjuk, mig az állampolgároknak ez nem joga, és ha mégis megteszi nekik a pénzügyminister, csak szivességből teszi meg.

Ezen álláspontnak világos helyreállitását tartalmazza ezen határozati javaslat, melyre — bevallom — azt hittük nem lesz szükség és e pillanatban is azt hiszszük, nem lesz szükség arra, hogy szavazzon felette a t. bizottság. Mi ezt, mint törvényes ellenőrzési jogunkból folyót kivánjuk és megnyugtató felelet ránk nézve csak az lesz, ha a t. pénzügyminiszter ur ezen kivánságnak, mint a mi jogunknak megfelelő kötelesség alapján fog eleget tenni, különben megvallom e feleletét kevésbé kielégitővé tette az is, hogy ezen sokat ült dözött törvénynek magyarázatára kelt. — Ezen törvény a lehető legszerencsétlenebb sorsban részesült. Midőn törvényjavaslat volt, mondhatni mindenki, a ki előkészitette, a ki előterjesztette, más-más magyarázatot adott neki. Betudom bizonyitani, hogy a magyar országgyülésen az előterjesztők részéről más magyarázat adatott neki s más magyarázat az osztrák országgyülés részéről s miután meg van ez a törvény, megint más magyarázat adatik neki.

A közös pénzügyminiszter nyilatkozatai kissé oly határozatlanok voltak, hogy szemben azon határozott kivánsággal, melyet irányában formáltunk, bennünket ez ki nem elégit. A határozati javaslat, melyet benyujtani kivánok, abból áll, hogy a közös pénzügyminiszter felhivatik, miszerint Bosznia és Herczegovina jövedelmeinek és kormányzati kiadásainak, beleértve a beruházásokat és általában annak részletes kimutatását is, hogy minő czélra kivántattak forditatni a jövedelmek, a közösügyi bizottságok elé terjessze a végre, hogy az törvényes ellenőrzési jogát gyakorolja, az irányban, hogy mi czélra forditatnak.

Egyáltalában kijelentem, hogy nem szándékozom a közösügyi bizottság számára budgetjogat igénybe venni, annak most nem is volna értelme. De azt az egyet megkell jegyeznem, hogy én, ha ellenőrzést gyakorolok a kiadások és azok hova forditására nézve pedig az ellenőrzés a tudomás vételt és egyéb jogokat is magában foglalja — nem hiszem, hogy ezen ellenőrzés a bosnyákokra nézve oly nyugtalanitólag hatna, mint a t. pénzügyminiszter ur mondta, vagy hogy talán oly veszélyesen hatna, mint azt az igen t. Andrássy Gyula gróf ur emlitette, mert Bosznia és Herczegovina lakóiról feltehető, hogy sokkal nagyobb megnyugvást fog nekik szerezni az, ha nem csak a pénzügyminiszter ur, de egy általában az, a ki az ő ügyeiket és jövedelmeiket kezeli, semmi ellenőrzés alatt nem áll, mint szolgál az, hogy ha valami ellenőrzés gyakoroltatik. Hogy ilyen rosz véleménnyel volnának a bosnyákok felőlünk, hogy a mi ellenőrzésünk az ő bizalmukat csökkentené, még pedig talán oly eredménynyel, minőt gr. Andrássy Gyula emlitett, hogy a megszálló csapatokat kell szaporitani, ezt én elhinni nem tudom, de aligha fog hitelre találni e teremben. (Helyeslés).

Szlávy József közös pénzügyminiszter: Hogy ha mindjárt a vita kezdetén vagy akkor, midőn Szilágyi először felszólalt, közölte volna velem határozati javaslatát és ha ismertük volna azt, valószinüleg az én nyilatkozatom is más lett volna és kielégitőbb a t. bizottsági tag urakra, mint a milyennek most találják.

Elismerem, hogy a közös miniszterium tartozik alkotmányos felelősséggel, az alkotmányos testületek irányában. Ezen felelősség alól én magamat kivonni egyátalában nem akarom, és ugy hiszem, társaim közül egy sem akarja. Tartozom ennélfogva felvilágositásokat is adni, s ki is nyilatkoztattam készségemet, hogy a bevételekről és kiadásokról, a mennyire a körülmények közt lehető, kimeritő adatokat fogok előterjeszteni. Ne méltóztassanak azt, midőn azt mondom, hogy a mennyire lehet talán rossz akaratnak vagy valami kibuvó ajtócska fentartásának tulajdonitani, hanem tulságos aggodalmamnak, tulságos óvatosságomnak, mert bármit vethetne is szemere a bizottság, egész politikai életemből nem fogja szememre vethetni azt, hogy valaha tettem határozott igéretet s azt be nem váltottam. (Tetszés.) Nem merem tehát határozottan állitani, hogy oly kimeritő és tökéletes kimutatásokat leszek képes a jövő évi delegáczió elé terjeszteni, mint a milyeneket kivánnék vagy milyenekre talán t. barátom igényt tart; legelőször is azért nem, mert nem is tudom, mikor fognak a legközelebbi delegácziók összegyülni. Meglehet, hogy tavaszszal, vagy a nyáron, s ha igy lesz, akkor alig leszek képes arra, holott, ha a delegácziók őszszel jönnének össze, hiszem, hogy képes leszek ily kimutatásokat beterjeszteni.

Ami azt illeti, némileg tréfás modorban méltóztatott előadni, hogy nem türi, hogy oly rossz hatást tenne az okkupált tartományok lakóira, ha itt tárgyaltatnék, és itt ellenőrzés alá vétetnék az ő költségvetésük, mint a hogy állittatott.

Szilágyi Dezső (közbeszól): Az adminisztráczió kezelése.

Szlávy József közös pénzügyminiszter: Disztingváljunk kissé. Ha az ottani bevételek és kiadások az országos bizottságok ellenőrzése alá helyeztetnek, ha az ottani lakosok arról győződnek meg, hogy a t. országos bizottságnak van joga arra, hogy ellenőrizze, hogy a közös miniszterium, illetőleg a miniszter, a ki legfőbb fokban a kormányzással meg van bizva, el ne prédálja az ő pénzüket, hogy a Törökországgal hozott konvenczio azon czikke, mely szerint a jövedelmek az ország kiadásaira, adminisztrácziójára és a mennyiben erre szükségesek nem volnának inveszticzókra forditassanak, — ha az ottani lakosok meggyőződnek, hogy ezt ellenőrzi az országos bizottság, akkor azt hiszem, gr. Andrássy Gyula is és én is a szuppoziczióból indulunk ki, hogy az országos bizottság egyes tételeket vellikalni akar, engedélyezni vagy nem engedélyezni és ha országos kormány például nevezetes összeget akar forditani iskolákra, vagy utépitésre, az országos bizottság azt fogja mondani, erre nem szavazunk meg semmit, mert hát nem telik, vagy ha a közös kormány azt mondaná, itt elégséges, ha az adót ily mennyiségben, például a jövedelmi adót 3 százalékban szabjuk meg, és az országos bizottság azt mondaná, hiszen mi fizetünk 10-et, miért ne fizethetnének azok legalább 5-öt, — hogy az ilyen diskusszió, midőn ő róluk nélkülük tétetik intézkedés, nem a legjobb benyomást tenné reájuk, méltóztassanak megnyugodni, miután már több hónapja, hogy azon gr. Apponyi Albert szerint, rossz társaságba jutottam, annyira már ismerem az ottani népek szellemét és hangulatát, hogy merem állitani, miszerint ez rájok valami különösen jó hatással nem volna.

Lettek volna még több észrevételeim, gróf Apponyi Albert, t. barátom beszédére, de ezen észrevételek legnagyobb része alól felmentett Andrássy Gyula grófnak és a miniszterelnök válasza, a kik sokkal szebben és jobban czáfolták azokat, a miket én akartam czáfolni. Akartam pl. a rossz társaságról beszélni, s megvallom, hogy itt is talán egy kissé tompa felfogásom az oka, hogy én is ugy értelmeztem azt, mint Andrássy Gyula gr., hogy nekem sem jutott eszembe, hogy rossz társaság alatt Apponyi Albert gr. a 6. t. cz.-et értette. (Derültség). Biztosithatom, hogy nem szoktam vele sokat társalogni és nem is gyakorolhat rám oly rossz hatást.

Azt állitja Apponyi Albert gróf és Szilágyi Dezső t. bizottsági tag ur, hogy ezen törvénynél, a melyet én kompromisszumnak állitottam a három vélemény közt, a kompromisszumban nekik semmi részök. Hogy akartak-e ők benne résztvenni, azt nem tudom, nem is állitom; de hogy ezen kompromisszumban reájok volt tekintet, az kétséget nem szenved.

Azt mondja Csernátony Lajos, hogy ő azért kivánná, hogy a kiadások és bevételek kimutatása előterjesztessék, mert a delegáczió meg akar győződni arról, hogy vajjon csakis Boszniának jövedelmei forditatnak-e Bosznia közigazgatására. Neki, ugy látszik, kételyei vannak az iránt, hogy nem-e máshonnan is fedeztetnek. Erre nézve megnyugtathatom a bizottsági tag urat, mert a mint méltóztatnak tudni, azon bevételekről és kiadásokról, a melyek a monarchia két felében az egyes államok javára történnek, azon bevételek és kiadásokról számolnak a pénzügyminiszterek otthon és a zárszámadások az országgyülés felülvizsgálata alá kerülnek; azon költségek, a melyek közösen fedeztetnek, melyek a közös pénzügyminiszternek hónapról-hónapra a két pénzügyminiszter által átszolgáltatnak, ezen költségeknek számadása a közös főszámvevőszék által vizsgáltatik meg és igy megvizsgálva kerül a delegácziók elé. Más pénzről én nem rendelkezem, tehát azon kétely, hogy mégis máshonnan fedeztetnék, azt hiszem, eloszlottnak tekinthető. Hogy ha magának Boszniának erejéből ez nem teremtetik ki, máshonnan nem vétetnek.

Szilágyi Dezső: Azt kivántuk, hogy bizonyos praeczizirozott előterjesztések történjenek, közös pénzügyminiszter által az ellenőrzési jogoknak megfelelően kötelességszerüen. Miután a közös pénzügyminiszter utóbbi nyilatkozatában ezt határozottan megigérte, azt hiszem a határozati javaslat fentartására elegendő ok továbbra nincs. Ennélfogva azt visszaveszi. (Helyeslés.)

Elnök: A vitát bezártnak nyilvánitja.

Következik a részletes tárgyalás.

A 6.338,000 frnyi rendkivüli hitel megszavaztatik és az átruházási jog a hadügyminiszternek megadatik.

A hetes albizottság tagjaira megejtett választás eredménye kihirdettetik.

Beadatott összesen 37 szavazat, melyek közül 36 szavazattal megválasztattak az albizottság tagjaivá a következők: Baros Gábor, Dániel Ernő, Falk Miksa, Harkányi Frigyes, Hegedüs Sándor, Prileszky Tádé, Wahrmann Mór.

Az ülés egy negyed órára felfüggesztetik.

Szünet után következik **a külügyi albizottság jelentésének tárgyalása.**

Falk Miksa előadó: ajánlja a jelentés általános részeinek elfogadását.

Eber Nándor külügyminiszterhez intéz kérdést a Németországgal megujitandó kereskedelmi szerződés fölött folytatott tárgyalások iránt. Kéri, hogy adjon nekünk felvilágositást azon tárgyalásokról, melyek jelenleg e tárgyban folyamatban vannak. (Helyeslés.)

Kállay Béni külügyminiszteri osztályfőnök: A t. bizottság előtt ismeretes, hogy a mult év végével Berlinben alkudozások folytak monarchiánk és Németország közt egy kereskedelmi szerződés megkötése iránt s ismeretes az is, hogy ezen alkudozások közvetlen eredménye az 1878. óta fennálló állapot meghosszabbitása volt az 1881-ik év junius végeig.

A jelen év tavaszán a császári német kormány részéről javaslat tétetett bizonyos számu tariffatételek kölcsönös megkötése iránt. Ezen javaslat tárgya és tartalma egészen bizalmas lévén, arról a külügyi kormányzat bővebb felvilágositást természetesen nem adhat. Annyit azonban már most is megjegyezhetek, hogy ezen javaslat felett a monarchia két felének szakminisztériumai közt tárgyalások folynak, s ha ezen tárgyalások az év végéig megegyezésre és eredményre vezetnének, akkor nincs akadály arra nézve, hogy az alkudozások Németországgal már a jövő év kezdetén ismét felvétethessenek.

Kétségtelen, hogy egy ily fontos, az anyagi érdekek összeségét felkaroló kérdésnek minden irányban kedvező és kielégitő megoldása előtt nagy nehézségek állnak: és nem tagadható az sem, hogy a közgazdasági viszonyok nem mindenkor a politikai tekintetek szerint alakulnak. Mindazáltal a két szomszéd állam közt fennálló benső politikai barátság nem maradhat hatás nélkül a közgazdasági viszonyok alakulására sem: nem pedig különösen azért, mert a mindkét részről tanusitott jóindulatu felfogás és kölcsönös előzékenység kétségkivül megkönnyitendi az anyagi téren létező nehézségek kiegyenlitését is.

Elnök: Ha senki sem kiván szólni, a jelentés általánosan a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatik.

Következett a pontonkinti tárgyalás.

Ezzel a külügyi albizottság jelentése is letárgyaltatván, a tételek végleges megszavazása a holnapi ülésen fog történni.

Kállay Béni külügyminiszteriumi osztályfőnök: Mielőtt Falk Miksa bizottsági tag interpellácziójára válaszolnék, bátorkodom a t. bizottságnak egy közlést tenni, mely a **szerb kereskedelmi szerződés** ügyére vonatkozik. (Halljuk!) Tegnap adatott át a külügyminiszternek a szerb kormány képviselője által egy hivatalos jegyzék, melyben a szerb fejedelmi kormány mindazon követelményeknek teljesen eleget tesz, a melyek a közös külügyministériumnak október 17-én kelt jegyzékében foglaltatnak. Ennek következtében a kereskedelmi szerződés felett folytatandó tárgyalás Szerbiával a legközelebbi időben meg fog kezdetni. (Élénk helyeslés.)

Már most bátorkodom áttérni Falk Miksa bizottsági tag interpellácziójára, hogy van-e tudomása a külügyminiszteriumnak a török külügyminiszter egy jegyzékéről, melyben Montenegrónak bizonyos hatalmaskodása emlittetik az albánok ellen? — Igenis ezen jegyzékről van tudomása a külügyministerimnak; ez Bécsben szintén átadatott, de már előbb konstantinápolyi nagykövetünk ugyanezen panaszról a porta által értesült és a külügyminiszter azon utasitást küldött Czettinjében és Skutariban székelő ügyvivőnknek jelentéstétel iránt és meggyőződött arról, hogy ily panasz igen gyakran fordult elő, hogy ezek sokszor minden alapot nélkülöztek, igen gyakran pedig nagyon tulzottak voltak. A jelen esetben a dolog ugy állt, hogy Podgoriczában és Sputzban igenis elfogatások történtek az ottani mohamedánok és montenegróiak közt, nem ugyan annyi, a mennyi a jegyzékben állittatik, a hol 40-ről van szó, hanem kevesebb t. i. csak 12, a kik azon gyanuban állottak, hogy a liga által fellázitatván, a liga érdekében zendülést akartak kezdeni, ezek közül 6 halálra itéltetett, a többi bebörtönöztetett, de ezen itéleteket a montenegrói herczeg nemcsak leszállitotta, hanem megigérte, hogy Dulcignó átadása alkalmával általános megkegyelmezést ad.

De mi nemcsak utasitást küldtünk jelentéstétel végett, hanem a Cettinjében székelő osztrák-magyar miniszter-rezidens utasitást kapott, hogy a montenegrói herczeget komolyan figyelmeztesse arra, hogy mennyire áll az ő saját érdekében az, hogy a területén már létező mohamedánok iránt elnéző és kiméletes eljárását folytasson. — S ezen eljárást a közös külügyminiszterium nemcsak most, hanem régebben is szem előtt tartotta. mert hasonló panaszokkal a porta a jelen év tavaszán is fordult a közös kormányhoz s akkor is igen határozottan figyelmeztettük a montenegrói herczeget, és felszólitottuk, hogy vigyázzon azon következményekre, melyek ily eljárásból eredhetnek és a mint a veres könyv bizonyitja, az osztrák-magyar közös kormány volt az, mely nemcsak a montenegrói mohamedánok, hanem a katholikus albánok érdekében is felszólalt, a kik a dulczignói szerződés szerint Montenegrohoz lettek volna csatolandók, s ehhez képest azután a konstantinápolyi nagykövetek egy formulát állapitottak meg, melylyel a katholikus albánok vallása és birtoka biztosittatik a nagyhatalmak által, mely formula fel fog vétetni azon okmányba, mely a nagyhatalmak részéről szentesiteni fogja Dulcigno végleges átadását a portától.

A pénzügyminiszterium tehát a mint méltóztattak hallani, mindent megtett, a mi hatalmában állott, sőt többet, mint mások, hogy a mohamedán s katholikus albánok jogai minden tekintetben megvédessenek, ugy most, mint a jövőben. (Helyeslés).

Falk Miksa: A külügyminiszterium képviselőjének válaszát igen nagy köszönettel veszi; meggyőződött abból, hogy az ügy, melyet megpenditett, nem kerülte ki a külügyminiszterium figyelmét, hogy részvéttel viseltetik az illetők iránt, és a mennyire lehet megvédi őket.

A mi azon eltéréseket illeti, melyek a tényállásra nézve a külügyminiszteriumnak információi és azon állitások közt vannak, melyek a török jegyzékben foglaltatnak, ha a külügyminiszterium nyilatkozata nyilvánosságra fog jutni, akkor Törökországnak módjában lesz vagy bebizonyitani azt, hogy neki van igaza, vagy hallgatni és ezzel elismerni, hogy a mi külügyminiszteriumunk információi helyesek.

A válasz tudomásul vétetik.

A holnap d. e. 11 órakor tartandó ülésnek napirendje a ma megszavazott tételek végleges megszavazása.

Az ülés végződik 2 óra 45 perczkor.

Egyletek, társulatok.

— A földrajzi társaság mai ülésén Lóczy Lajos fiatal tudósunk tartott szabad előadást Tibetről. Megemlékezett a kevés európai által beutazott s igy igen kevéssé ismert ország történelméről s földrajzi viszonyairól s hosszasan szól-

mindarról, mit Tipetben tapasztalni alkalma volt. Tibet 1698-ban került Khina birtokába, melynek ma is egyik tartományát képezi. Kanghi khinai uralkodó Yo-long-ye vezére hóditá meg. Tibet lakosságának legnagyobb része nomád életet folytat, az előkelők pedig teljesen elsajátitották a khinaiak szokásait. A tibeti lakosság alsóbb rétegeinél ellenteiben a khinaiakkal, kiknél a többnejüség divik, a többférjüség van szokásban s például általános, hogy egy családnak több férfi tagja közösen bir egy nőt, minek indoka részint abban rejlik, hogy a nők száma a férfiakéhoz képest csekély, részint abban, hogy ily módon a birtok megosztására nincs szükség. Az előkelőbbek azonban nem követik e szokást, hanem az ellenkezőt, vagyis több nőt tartanak. Kiterjeszkedve Tibet etnografiai viszonyaira is, Lóczy számos érdekes részlet felemlitése után annak áttér ecsetelésére, hogy mi okból görditenek a khinaiak minden elképzelhető akadályt azok utjába, kik Tibetet beutazni óhajtanák. Szerinte a khinaiak a versenytől tartanak, melyet az európaiak és amerikaiak a kereskedelem terén Tibetben kifejtenének. Tibet kereskedelme jelenleg teljesen Khinától függ s a verseny hiányában a khinai gyártmányok teljesen uralják a tibeti piaczokat. Khina is csak hosszas háboruk után nyittatott meg az európaiak előtt, de a versenytől szemben az élelmes és tevékeny chinaiakkal a khinai kormánynak kevés oka van félni, mig ellenben, ha Tibet megnyittatnék az eurpaiak előtt, a khinai gyártmányok elvesztenék legjobb piaczukat, vagy legalább nem uralnák feltétlenül a tibeti kereskedelmet. — Azonfelül a khinai kormány tart attól is, hogy az idegen elemek könnyen reábirhatnák Tibet népét, mely ellenszenvvel viseltetik a khinaiak iránt, mint a kik elnyomóikat képezik, hogy lerázzák magukról a gyülölt igát. Ily körülmények mellett alig is lehet csodálkozni a khinaiak eljárásán s csak is fegyveres erővel lesz keresztülvihető, hogy a khinai kormány Tibetet megnyissa az európaiak előtt. Az előadást, mely igen gazdag volt érdekes s eddig alig ismert részletekben, zajosan megtapsolták. Huntalvy János a földrajzi társulat nevében köszönetet mond Lóczynak, hogy e társulat körében adta elő tapasztalatait, melyeket mint a gróf Széchenyi Béla által szervezett ázsiai expedició tagja szerzett, valamint azért is, hogy a földrajzi társaság ülésein tartott előadásait a társaság közlönye részére ki is dolgozta, melyek legközelebb jelennek meg.

— A Petőfi-társaság legközelebbi felolvasó ülését vasárnap e hó 14 én d. e. 10 órakor a magyar tud. akadémia rendes heti üléstermében fogja megtartani. Tárgyai lesznek: Csepreghy Ferencztől (emlékbeszéd) Margitay Dezső-től. — Költemények Ábrányi Emiltől. Felolvassa: Váradi Antal. — Duli Mári (népies elbészélés) Tóth Józseftől, felolvassa E. Kovács Gyula. A Petőfi-társaság felolvasó ülései ezentul a társaság mult havi határozata folytán mindenkor d. e. 10 órakor kezdődnek.

— A franczia kör megalakulása alkalmából Zichy Mihály a következő levelet intézte a „Gazette de Hongrie“ szerkesztőjéhez: „Nagy örömmel olvastam a sajtóban, hogy fővárosunkban franczia kör alakult a franczia nyelv és irodalom terjesztésére. Igen szerencsés és hasznos gondolat. Gyakran megtörtént velem Párisban, hogy sajnáltam honfitársaink ottlétét azon baj és nyomor miatt, melyet szenvedniök kellett. A francziák részéről elég gyakran meleg rokonszenvvel találkoztak, de nem birván a franczia nyelvet, lehetetlen volt számukra biztos állást szerezni. A párisi magyar egylet megkisérlette a dolgok ilyetén állásán ugy segiteni, hogy ingyenes franczia tanfolyamot rendezett; de ebben az előmenetel igen lassu volt s a bizottságnak a magyar sajtó közvetitésével gyakran intenie kellett honfitársainkat, hogy komolyan készüljenek elő, mielőtt Francziaországba jönnének. — Most isten segitségével a budapesti franczia körben segiteni fognak e nagy bajon. Üdvözlöm, ki ez intézményt kezdeményezte, a legjobb sikert kivánván neki, s a mennyire tőlem telik, támogatásommal én is közre fogok ebben müködni.“

— A magyar mérnök- és épitész-egylet november 13-án (szombaton) esti 6 órakor az egyleti helyiségében (régi Lloyd-épület, Duna felőli oldal II. emelet) gépészi szakosztályi ülést tart, melynek tárgya az „Ipartörvény“ reviziója alkalmából felterjesztendő memorandum ügye.

Törvényszéki csarnok.

— Kisegitő birák. A kir. tábla rendszeresitését és a biróságoknál 1870. év óta hátramaradt elintézetlen ügyeket, melyek száma körülbelül 18.000, a következőképen fogják elintézni: Az óriási munkahalmaz feldolgozására még 50—60 biró szükséges az elmaradhatatlan segédszemélyzettel. E czélból a nyugalmazott birákat fogják berendelni és ezek sorából a szükséges számu munkaerőt kiválasztani. A rendszeresités akkép történik, hogy az aljárásbirók fogják a járásbirókat helyettesiteni, a járásbirák a törvényszéki birákat, a törvényszéki birák a kir. táblához osztatnak be, a kir. táblai birákat pedig a legfőbb itélőszékhez. A nyugdijazott de e czélra berendelt birák nyugdijuk élvezetében maradnak, de azonkivül a müködésük alatt élvezett fizetésnek felét fizetési pótlékul kapják. A Budapesten müködő vidéki birák azonban fővárosi fizetési pótlékban is részesülnek. E tervet az igazságügyminiszteriumhoz már beterjesztették.

— Görgey Sándor, ki, mint bécsi lapok irják, unoka öcsese Görgey tábornoknak, a napokban Becsben elfogatott s átadatott a tartományi törvényszéknek. Görgey többekkel együtt zsarolás miatt vád alatt áll, de szabad lábon védekezett. — Nem rég folyamodott a tartományi törvényszékhez, hogy Bécset elhagyhassa, mivel Magyarországon jó állomást kapott. Erre szökési gyanu miatt elfogták. Görgey Sándor már a hetvenes évek elején is szerepelt egy pörben, s akkor sikkasztás miatt 5 évi börtönre itéltetett. Kiszabadulása óta igen kalandos életet folytatott.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara

ma délután Kochmeister Frigyes báró elnöklete alatt teljes ülést tartott. Az elnöki bejelentések után a következő fontosabb ügyek tárgyaltattak: Inditvány a budapest-győri vasut kiépitése tárgyában. A terjedelmes indokolás főleg az osztrák államvasut monopolját és azt emeli ki, hogy a vasut az osztrák érdeket szolgálja. Marossy kültag az indokok közé felvétetni óhajtotta Esztergom város fontos forgalmi tényezőit, melyeknél fogva a vasut Esztergom érintésével volna létesitendő. A kamara azonban Wahrmann Mór inditványára Marossy nézetét mellőzi s elhatározza, hogy a Marossy által felvetett kérdésben, ha Esztergom városa egy memorandumot fog a kamara elé terjeszteni, külön tanulmányozás után fog határozni.

Macher és Möszmer és számos budapesti kereskedő emlékiratban (melyet lapunk már egész terjedelmében közölt) nagy panaszt emelnek az osztrák államvasut ellen, hogy a budapesti szállitással szemben a bécsi teherszállitásnak oly előnyöket ad, melyeknél fogva a bécsi szállitmányok mindenkor hamarább érkeznek meg Magyarország bármely vidékére, mint a budapestiek, napokig tart, mig az áruk felvétetnek, sok áru a sárban fetreng; a kocsik szombatról hétfőig minden héten az udvaron kénytelenek várni, mig lerakodhatnak; a feladó vevények oly lassusággal és huza-vonával állittatnak ki, hogy nem lehet kivárni stb. Az ügy sürgős elintézést igényelvén, a kamara ennélfogva egy bizottságot küldött ki, mely a bajok orvoslása iránt feliratot dolgozzon ki a keresk. miniszterhez és a fővároshoz s e feliratot az elnökség, ujabb kamarai ülés bevárása nélkül, illetékes helyre fogja juttatni. E bizottság Kochmeister elnöklete alatt: Ráth Károly, Strasser Alajos, Jalics, Krausz, Heitler és Helsinger.

A kamarát több beadvány folytán véleményadásra hivja fel a miniszter Heves-, Nógrád és Zólyomm. nek a miskolczi kamarához, Fehér és Esztergommegyének a Győrött alakitandó kamarához csatolása iránt. A kamara a felosztásra most érdemleges véleményt nem mond, mert helyteleniti a terület időnkinti rendezését s kivánatosnak tartja bevárni az általános területi beosztást, melynek törvényhozás utján foganatositása küszöbön áll. — Párkány község keddi hetivásárját pénteken kivánja megtartani; e kérdés vita tárgyát képezi Párkány község és Esztergom szab. kir. város között s a miniszter véleményt kér a kamarától. A kamara a hetivásár áthelyezését nem javasolja, csupán azt, hogy pénteki napra Párkány községnek gabonavásár engedtessék meg. Több fővárosi kereskedő az iránt folyamodik, hasson a kamara oda, hogy a szalonnakerteskedésnek átviteli raktárai állittathassanak fel, mert a pénzügyminiszter ezt megtagadta azon okból, mert nincs elég pénzügyőre. A kamara terjedelmes indokolással pártoló feliratot készit ez ügyben, s azt javasolja, hogy ha nagyobb költséggel jár az üldözés, az eddigi taksánál nagyobb taksa szedessék a felektől. — A kamara a jövő évi költségvetést a következőleg állapitja meg: rendes kiadások 26652 frt 20 kr., rendkivüli 2000 frt. tehát 3000 frttal kevesebb, mint az 1880. é., miután jelentés kiadására 3000 helyett 2500, a statisztikai kiadásokra 2000 helyett 1500 lett előirányozva, mig az általános jelentés a miniszter által függőben tartatván, ennek 2000 frt költsége nem vétetett fel. A kamara kerületében 60,0000 iparos és kereskedő lakik, ezeknek adója 2.600,000 frt. javasoltatik tehát 1% kamarai pótlék a tagok állami adója után. — Még több kisebb ügy intéztetett el s végül bizottság választatott, mely az uj illeték, kártyabélyeg és élvezeti czikkek adójáról az országgyül és elé terjesztendő törvényjavaslatokat targyalja s a netán szükségesnek mutatkozó észrevételeit a kamara utján felterjeszthesse az országgyüléshez vagy kamarához.

Lipótnapi vásár.

— nov. 11.

A lipótnapi vásár jelentőségre nézve rendesen a többi is különösen a jánosnapi vásár mögött szokott maradni. Az idei lipótnapi vásár azonban mint az előzményekből látszik, még a mult évinek se fog megfelelni, mert eddig egyáltalában nem volt tapasztalható a forgalom, nagyobb, valódi vásári forgalom. — Tagadhatlan, hogy a legtöbb czikkre nézve fölösleges is a vásár. Igy a kézmüárukat a vidéki kereskedő már beszerezte, és ha még némi kiegészitésre szorul raktára, azt részint utazók, részint levelezés által eszközli és megkiméli az utazási költséget.

Nagyobb forgalom szokott e vásáron gyapjuban és mézben kifejlődni, de a vasárnap megkezdődött vásár azt bizonyitja, hogy ezen czikkekben sem felelt meg a forgalom a várakozásnak.

Mig részletesebb tudósitással rendelkezünk az egész vásári üzletről, addig is közöljük az alábbi tudósitásokat:

Gyapju. A vásári üzlet eddig nagy vontatottsággal folyt. A külföldi alig volt és van képviselve, sőt még Ausztriából is oly kevés vevő volt jelen, hogy élénkebb üzlet ki sem fejlődhetett. Jó kereslet csakis néhány faj kétnyiretü téli gyapju iránt mutatkozott, melyeket hadseregszállitók vettek és melyeknél teljes árakat lehetett elérni. Jobb minőségü középegynyiratnak fizettek 90—100 frtot, ebből azonban oly jelentéktelen volt a készlet, hogy figyelemre méltó üzlet ki sem fejlődhetett. Ellenben el volt hanyagolva losonczi nyári gyapju, és a tulajdonosok kénytelenek voltak 90 frtról leszállitani 83 frtra. Általában mondhatni, hogy a forgalom eddig még nem birt semmi jelentőséggel.

Kézmüáru. A forgalomban rendkivül csekély az élénkség, mi nagyon természetes, ha tekintetbe veszszük, hogy az őszi általában kielégitő volt eddig. Vidéki kereskedő nagyon kevés volt eddig jelen. Legtöbb volt a Bácska, Bánát és Baranyamegyéből, de ezek is csak igen keveset vásároltak. E nagykereskedők általában azzal indokolják a csendes üzletet kézmüárukban, hogy a vidéki kereskedők még októberben fedezték szükségletüket és most csak pótmegrendeléseket eszközölnek.

Méz. E czikk a lipótnapi vásáron rendesen nagy szerepet szokott játszani, ez idén azonban e czikkben is nagyon gyenge a kereslet és eddig csak néhány száz mm. szlavoniai méz adatott el 33—33.50 frtjával.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Gabonatőzsde.

— Hivatalos jelentés. —

— november 11.

Buzában kedvező volt a kinálat, a vételkedv izgatott, s mintegy 20.000 mm. jött forgalomba jól megtartott árakban. Más gabonanemekben csak igen kevés forgalom volt változatlan árakban.

Hivatalos jegyzés alá a következő kötések jöttek:

Buza. Tiszavidéki 100 mm. 79·8 k. 13 frt 27½ idő, 200 mm. 79 k. 13.30 p., 100 mm. 78·2 k. 12.92½, 3600 mm. 78 k. 13.25, 100 mm. 78 k. és 100 mm. 77 k. 12.90, 800 mm. 77·5 k. 13.—, 200 mm. 77·3 k. 12.75.

Pestvidéki 600 mm. 77·5 k. 12.87½, 200 mm. 78 k. 12.92½, 200 mm. 77·2 k. 12.75, 2000 mm. 76 k. 12.77½.

Fehérvári 200 mm. 74·5 k. 12.35, 800 mm. 74 k. 12.20.

Törökbecsei 2700 mm. 75·3 k. 12.62½.

Magyarbecsei 1000 mm. 74.5 kilós 12.70.

Bácskai 1400 mm. 76.6 k. 12.60.

Eszaki 100 mm. 76.6 k. 12.60, 100 mm. 75 k. 12 frt.

Oláh 2800 mm. 72·8 k. 9.90.

Mind három havi időre adatott el.

Rozs 400 mm. 10.30.

Arpa 500 mm. 8.30.

Zab 200 mm. 6.—, 370 mm. 6.20.

Mind készfizetés mellett adatott el.

Hivatalos árak készáruban:

Buza uj			—.— frtól	—.— frtig	
„ Tiszavidéki	75 kltól	80 klig	12.30 „	13.10 „	
„ Pestvidéki	75 „	80 „	12.05 „	12.80 „	
„ Fehérmegyei	75 „	80 „	12.30 „	13.10 „	
„ M. é. vidéki	75 „	80 „	11.65 „	12.50 „	
Rozs 70 kltól 72 klig			10.15—10.40 frtig		
Árpa uj 60—62 klig			6.20— 6.40 frtig		
„ „ 62—64 klós			7.30— 8.10 frtig		
„ „ 64—66 klós			8.30— 9.30 frtig		
Zab uj 37 kltól 40 klig			6.10— 6.30 frtig		
Tengeri bánsági			—.— .— frtig		
„ másvidéki			5.10— 5.30 frtig		
Köles nyers			6.00— 6.25 frtig		
Káposztarepcze			12.25—12.50 frtig		

Határidőre igen kevés jött forgalomba s csak egy kötés tavaszi buza adatott el 12.40.

Hivatalosan jegyeztetett:

Szokvány buza tavaszra	12.38—12.40
„ „ őszre	—.— —.—
Zab tavaszra	6.42½— 6.47½
„ őszre	—.— —.—
B.-Tengeri 1881. máj.—jun.	6.22½— 6.27½

— Az „Egyetértés“ tudósitása. —

Buzában ma kedvezőbb volt a kinálat, de másfelől a vételkedv is igen élénk volt 24—25000 mm. forgalom mellett, egyes tételek 5—10 krral drágábban is fizettettek.

A hivatalos jegyzéseken kivül még az alábbi kötésekről értesülünk.

Buza. Szentesi 800 métermázsa 77·7 k. 13.20.

Tiszavidéki: 200 mm. 79.6 k. 13.25, 500 mm. 78·2 k. 13.15, 100 mm. 77·9 k. 13.15, 200 mm. 78·7 k. 13.20.

Magyarészakvidéki: 300 mm. 77·5 k. 12.70, 100 mm. 78·5 k. 12.75, 400 mm. 78·3 k. 12.75.

Szarvasi: 400 mm. 78·2 k. 13.40.

Becsei: 2800 métermázsa 75·3 kilós 12.67½.

Uj-becsei: 800 métermázsa 74·5 k. 12.70.

Pestvidéki: 500 mm. 78·2 k. 12.90, 700 mm. 77 k. 12.85.

Oláhországi: 1700 mm. 72 k. 9.90.

Mind három havi határidőre adatott el.

Rozsban eladók hiányában igen kevés volt a forgalom. Az irány és ár igen szilárd. Eladatott: 300 mm. 10.30 Pesten, Czegléden 200 mm. 10.10 kész fizetés mellett.

Arpa takarmányáru nagyobb kinálatok, de vevők hiányába lanyhább lett, s forgalom nélkül maradt. Jobb minőségü. melyben igen kevés készlet van, napról napra szilárdabb. Eladatott maláta fehérmegyei 1200 mm. 7.60, 600 mm. 7.70, serfőzdei 800 mm. hatvani 8.65 kész fizetés mellett.

Tengeri csekélyebb forgalom mellett megtartotta tegnapi árát. Eladatott:

400 mm. bpesti 4.50, nedves, 200 mm. tiszai 4.95, 300 mm. bánáti 5.20, 500 mm. bánáti 5.35 mind készpénzfizetés mellett.

Zab csekély forgalom mellett változatlanul zárult.

Repczében szintén nem volt kötés, mivel vevők hiányoznak,

Határidőre majdnem egészen forgalom nélkül maradt az üzlet vevők, illetőleg üzérkedők, daczára szilárd külföldi tudósitásoknak, folyton tartózkodók.

Az árak a tegnapi zárlathoz képest egészen változatlanok maradtak.

Eladatott

Délelőtt

Szokványbuza tavaszra 2500 mm. 12.41, 2500 mm. 12.40, 2500 mm. 12.42½.

B.-tengeri 1881. máj.—jun. 2500 mm. 6.23, 2500 mm. 6.25.

A déli tőzsdén

nem volt forgalom.

Az esti tőzsdén

szintén igen csekély volt a forgalom. Az árak egészen változatlanul zárultak. Eladatott:

Szokványbuza tavaszra 2500 mm. 12.38, 2500 mm. 12.39, 2500 mm. 12.41.

Bánáti-tengeri 1881. máj.—jun. 2500 mm, 6.20, 2500 mm. 6.21.

Esti zárlat:

Szokványbuza tavaszra	12.40 - 12.45
Szokványbuza őszre	—.— —.—
Bánáti tengeri 1881. május—juniusra	6.20— 6.25
Nemzetközi tengeri	6 10 — 6.15
Zab tavaszra	6.45— 6.50
Zab őszre	—.— —.—
Káposztarepcze 1881. évi aug.—szeptemb-re	12.3/8—12.1/2

Terménytőzsde.

A forgalom tartósan szük korlátok közt mozog.

Szilva lanyhább, eladatott 50 hordó szerbiai 9⅜ frt, 225 zsák szerbiai 9¼ frt, bosznai hordóban novemberre 10 frt, zsákban 9⅞ frt 56 klgrmmként.

Szilvaiz változatlanul szilárd, kötés nem fordult elő.

Fehér asztali **szalonna** nov.—deczemberre 60-on köttetett.

Értéktőzsde.

A franczia minisztervàlság befejezettnek tekinthető és igy a börze láthatára ismét tiszta és a kedvező hangulat ma már ujra teljesen érvényre jutbatott. Ha véletlenül egyidejüleg nem jelentik a Gladstone békés beszédét a franczia miniszterválsággal, ez nem akadályozta volna a kedvező hangulat és szilárd irány ujbóli kifejlődését, mert a tőzsde most teljesen jól van disponálva és erre teljes joga van. — A két baisse hónap: szeptember és október nyom nélkül eltüntek, az engagementok le vannak bonyolitva, a börzék minden külső faktor hozzájárulása nélkül felszabaditották magukat a tulterheltetés sulya alól, Bontoux részére nagy vásárlásokat eszközölnek a bécsi börzén és miután — mint máskép fel sem tehető — a tartományi bank csak is egy erőteljes hausse insczenirozásával fogja meg kezdeni müködését, az üzérkedés egész bátran operál, annál is inkább, mivel a valamennyi hatalomra oly kellemetlen volt flotta-domonstráczió végével, a politikai láthatár is tisztult és ujabb bonyodalmaktól, legalább egyelőre — e télen — nincs mit tartani.

A mai tőzsdén már igen élénk volt az üzlet üzérkedési papirokban, a két hitelrészvény és magyar aranyjáradékban. A hangulat és irány általában kedvező, mert kedvező Bécsben is, melynek tőzsdéje előreláthatólag most jó ideig fogja a vezérszerepet játszani. Különösen kedveltek voltak a hitelrészvények, mivel egy részről azt hiresztelik, hogy az osztrák hitelintézet uj jelzálogüzletet köt és más részről ismét arról tudtak beszélni, hogy a budapest-zimonyi vasut financzirozását is a hitelintézet kapta meg.

Elő tőzsde.

Minthogy Frankfurtból a tegnapi esti-tőzsdéről kedvező hirek érkeztek, az előtőzsde szilárd hangulattal kezdődött. Osztr. hitelr. 282.30-on indult, emelkedett 283.30-ra, több izben hullámzással csökkentek 282.50-ig, javult ismét 283-ra, magyar aranyjáradék 107.57½ és 107.95 közt jött forgalomba

11 óra 30 perczkor osztr. hitelint. 283.30, magyar aranyjáradék 107.60.

Déli tőzsde.

Bécsből kedvező hirek érkeztek ugy, hogy a jó hangulat a déli tőzsdén is fentarthatta magát, a forgalom azonban nem nyert nagyobb kiterjedést, sőt helyi papirok teljesen el voltak hanyagolva és csak a három elsőrendü üzérkedési értékben volt forgalom. Osztrák hitel 283.20-on indult és emelkedett fokozatosan 283.90-re, magyar hitel 254.50-ig köttetett, magyar aranyjáradék 107.65-ön köttetett.

Ezeken kivül köttetett budapesti bankegyesület 88-on, közuti vaspálya 373, Pannonia malom 1060, Drasche téglagyár 131—131.50, salgó-tarjáni kőszénbánya 103, sertéshizlaló 191, magy. nyugati vasut 149, földhitelintézeti 4½%-os záloglevél 92.25-ön köttetett.

Váltók és valuták lanyhábbak. Husz frankos 9.37½, birodalmi márka 57.90-en köttetett.

Utótőzsde.

A bécsi zárlat valamivel lanyhábban érkezvén, az utótőzsdén gyengültek az árfolyamok. Osztrák hitel indult 283-on, emelkedett 283.30-ra, majd 283.70-re. Aranyjáradék 107.65—107.70-en köttetett szállitásra.

4 órakor zárulnak: osztrák hitel 283.30—283.40, magyar aranyjáradék 107.67½.

Esti tőzsde.

Az esti üzlet ismét szilárd irány mellet folyt le. Párisból a minisztervàlság teljes megszünését jeleetették és a bécsi délutáni forgalomról is kedvezőbb árfolyamok érkeztek, ugy, hogy esti tőzsdeinken az árfolyamok ismét javultak. Osztrák hitel 283.10 és 283.80 közt mozgott, magyar aranyjáradék 107.68-on indult, köttetett 107.65 és 107.70 közt.

6 órakor zárulnak: osztrák hitel 283.60, magyar aranyjáradék 107.62½ pénz.

Leszámolási árfolyamok

Magyar aranyjáradék	107.50
„ hitelbank	254.—
„ leszámitoló	119.—
„ földhitel	—.—
„ jelzálogbank	—.—
Osztr. hitel	284.—
Angol-osztrák	115.—
Unio-bank	110.—
Tiszai sorsjegy	108.—

Szelvényekre esedékes kamat nov. 12-én.

Magyar államadósság:

Magyar vasuti köles. 120 frtos darabonként 5%	2.18.[33]
Magyar gömöri államvasuti zálogl. darabonként 5%	2.10.[41]
Magy. 1869. kelet. v. áll. kötv. elsőbbs. adom. 5%	5.45.[84]
Magy. 1873. kelet v. áll. kötv. elsőbbs. ar. v. ezb. 5%	1.81.[95]
Magyar 1876. kelet. v. áll. kötv. aranyb. 5%	1.81.[95]
Tiszai és szegedi kölcsön drbonként 4%	0.55.[55]
Magyar aranyjáradék 100 frt után 6%	2.18.[33]
Magyar földtehermentesitési kötv. 100 frt után 5%	0.14.[90]
Erdélyi földtehermentesitési kötv. 100 frt után 5%	1.77.[67]
Szőlődézsmaválts. kötv. 100 frt után 5%	1.69.[20]

Osztrák államadósság:

Osztrák államadósság papirért 5% 100 frt után	0.12.[94]
Osztr. államadós. ezüstben jan.—jul. 5% 100 frt után	1.52.[84]
Osztr. államadósság ezüstben apr.—okt. 5% 100 frt u.	0.47.[84]
Osztrák államadósság kisorsolás 1860. egész 5%	0.61.[12]
Osztrák államadósság kisorsolás 1860. ötödrész 5%	0.22.[22]
Osztr. államadosság kisorsolás 1854. egész 5%	5.15.[67]
Osztrák aranyjáradék 4% 100 frt után	0.55.[65]
Pest város kölcsöne 1870. vagy 1871-diki 5%	2.18.[33]

Vasuti papirok:

Alföld-fiumei 5%	drbként	3.63.[88]
Báttaszék-dombovár-zákányi 5%	„	3.63.[88]
Déli vaspálya 5%	„	0.30.[55]
Északkeleti vaspálya 5%	„	3.63.[88]
Erdélyi vaspálya 5%	„	3.63.[88]
Kassa-oderbergi 4%	„	2.91.[13]
Osztrák állami 5%	„	3.63.[88]
Pécs-barcsi 5%	„	3.63.[88]
Tiszai 5%	„	3.63.[88]

Záloglevelek:

Magyar földhitelintézet papirértéke 5½% 100 frt után	0.16.[82]
Magyar földhitelintézet papirértéke 5% 100 frt után	0.15.[27]
Magyar földhitelintézet papirértéke 4½% 100 frt után	0.51.[25]
Magyar földhitelintézet ar. v. ezüst 120 frt után 5%	1.18.[33]
Magyar jelzálogbank 5½% 100 frt után	2.09.[13]
Magyar által. földh. részvény-társaság 6% 100 frt után	2.63.[33]
Magyar által. földh. részv.-társaság 5½% 100 frt után	2.45.[97]
Osztrák-magyar bank 5% 100 frt után	1.81.[95]
Pesti magyar kereskedelmi bank 6% 100 frt után	1.68.[33]
Pesti magyar kereskedelmi bank 5½% 100 frt után	1.54.[31]

Elsőbbségek:

Báttaszék-dombovár-zákányi vasut 5%	drbként	1.13.[88]
Dunagőzhajózási társaság 5%	„	5.45.[84]
Északkeleti vasut 5%	„	1.70.[84]
Magyar-galicziai vasut 5%	„	1.96.[22]
Első erdélyi vasut 5%	„	1.13.[88]
Kassa-oderbergi vasut 5%	„	3.63.[88]

Sertés-kereskedelmi csarnok Budapest—Kőbányán.

Kőbánya, nov. 11. Az üzlet és árak szilárdultak. Magyar öreg tulsulyu 54—56, fiatal nehéz 56½—57½, közép 56½—58, könnyü 56—58, szedett 52—55. Oláh közép 55, könnyü 55. Szerb közép 56, könnyü 56 kr. Az árak kilogrammonként értendők.

Vegyes közlemények.

Szerbia meghódolt. Általános tetszés közt jelente ma a magyar delegáczióban Kállay Béni, hogy Szerbia a vám- és kereskedelmi szerződés kérdésében elfogadta Ausztria-Magyarország álláspontját. E fordulat Haymerle báró utolsó jegyzéke, Risztics bukása és az uj szerb kabinet megalakulása óta nem meglepő, csak az a sajnálatos, hogy évek multak mig akadt külügyér legalább annyi bátorsággal, hogy Szerbiának a monarchiával Andrássy alatt éveken át folytatott qualifikálhatlan eljárását legalább egyszer megtorolja. — A tárgyalások Szerbiával még szeptember elején kezdődtek, de érdemleges tárgyalásba nem is bocsátkoztak a szerződő felek megbizottjai, mivel nem jöhetett létre megegyezés a tárgyalások bázisa iránt. Ausztria-Magyarország ugyanis, mint annak idején jelentettük, követelte, hogy Szerbia ismerje el a tárgyalások alapjául az 1862-iki szerződést. E szerződés, melyet Ausztria Törökországgal kötött, előbbinek a legtöbb kedvezményt biztositja. Szerbia hivatkozott függetlenségére és a szerződést magára nézve nem akarta kötelezőnek elismerni. Érdekes tudni, hogy monarchiánk részéről a föltétel talán fel sem állittatott volna, ha egy véletlen nem ad reá okot. Risztics, Szerbia volt mindenhatója, hogy a szerződés tárgyalásoknál minél több előnyt czikorhasson ki, és a Szerbiával szemben mindig nagylelkü osztrák államférfiaktól, — mielőtt Bécsbe küldötte a meghatalmazottakat előbb szerződést kötött Angliával, hogy a velünk folytatandó tárgyalásoknál hivatkozhassék „megkötött kezeire“. E terve talán sikerül, ha az osztrák kereskedelmi miniszter sem találta volna szükségesnek csak még juliusban értesiteni a kereskedelmi kamarákat, hogy Szerbia kereskedelmi szerződést kötött Angliával és az exporteuröknek jogukban áll a szerb vámkezelésnél követelni az angol szerződésben foglalt vámtételeket és kedvezményeket. — Történt azonban, hogy több esetnél nem teljesitették az exporteurök e jogos kivánalmat és ezen körülménynek tulajdonitható, hogy a monarchia meghatalmazottjai eddig nem bocsátkoztak tárgyalásokba a szerbekkel, mig el nem ismerik az 1862-iki szerződés kötelező erejét Szerbiára nézve. A szerbek ebbe nem egyezhetvén, Bécsből hazautaztak uj instrukczióért. Risztics azonban makacs maradt, sőt még attól sem riadt vissza, hogy Milan fejedelmet is felszólitsa közbenjárásra, ki azonban mint alkotmányos fejedelem visszautasitott minden közvetitői szerepet minisztere javára. Végre okt. 16-án Haymerle ultimatum alakjában egy utolsó jegyzéket intézett nem a szerb kormányhoz, hanem egyenesen a szerb fejedelemhez. E jegyzék első következménye volt Risztics bukása és uj kormány alakulása. Az uj kormány megtámadta Ristticset, ki azt állitotta, hogy Szerbiában nem fog kormány akadni, mely elfogadja Ausztria-Magyarország előfeltételét, mert ime épen ma jelentették a delegácziónak, hogy az uj szerb kormány azt elfogadta. Miután a kereskedelmi szerződés megkötése sokkal inkább érdekében áll Szerbiának, igen valószinü, hogy a tárgyalások még ez év folyamán megkezdetnek és be is fejeztetnek,

A záloglevelek illetékmentessége tárgyában a pénzügyminiszter elrendelte, hogy a záloglevelek kibocsájtására jogositott jelzálogintézetek által kiadott záloglevelek, tekintettel az 1876. évi 36. t. cz. 12. §-ának intézkedésére — az illetékszabás 89 ik tételének 6-ik jegyzete alapján illetékmentességben részesüljenek. A záloglevelek kamatszelvényei azonban bélyegkötelesek és az azoktól a II. fokozat szerint járó illeték a lejárat idejétől számitott 14 nap alatt az illető intézet által közvetlenül fizetendő be az állami pénztárba.

A Temes-Béga szabályozó-társaság a hetes bizottságtól — mely a Tisza-kölcsön szétosztására van hivatva — egy 8½ milliós kölcsönt kért. — A tegnap tartott ülésen elhatározta a bizottság a kért kölcsön megadását.

A Rába-szabályozás. A közlekedési miniszteriumban a közvetlen érdekeltekkel a Rábaszabályozási ügyekben tanácskozások tartattak. — Első sorban a következő épitkezések határoztattak el.

1. Magának a Rábának a szabályozása átmetszésekkel és védtöltésekkel, ugy a mint azok tervezve voltak. A legalsó szakaszára vonatkozólag azonban tanulmányok fognak tétetni, hogy Győr városa biztositása szempontjából nem lenne-e czélszerübb, a Rábát Győr alatt bevezetni a Dunába, mely esetben a mostani Rábameder kikötőül szolgálna a Dunával Győr városába menő hajók számára.

2. A Rábcza alsó részének szabályozása és ezzel kapcsolatban a bánsági csatornának kiásása a pomogyi hidtól, a Rábczáig mi által tehát a Hánság kiszáritandó lenne.

A Fertő lecsapolása egyelőre függőben hagyatik.

3. A tervezett dunai körtöltés és árlevezető csatorna eszméje elejtetik, e helyett gondoskodva lesz arról, hogy a társulati terület a Duna mentén épitendő illetőleg kiegészitendő védtöltések által legyen megvédve a Duna árvize ellen.

A Raba szabályozásának költsége eredetileg 12 millió forintra volt megállapitva, később a malom-csatornák és öntözőcsatornák kihagyásával 7 millióra redukáltattak a költségek, végre most a fentebb megjelölt — tisztán szabályozási munkák — kerek számban 4 millióban lettek megállapitva.

Az osztr. államvaspályatársaság f. év végére kilátásba helyezett közgyülése hir szerint nem fog megtartatni. A gyülés elnapolása összefüggésben áll azon nehézségekkel, melyek a törlesztés kérdése megoldásának még mindig utjában állanak. Ugy hirlik, hogy azon javaslatok, melyeket Kopp főigazgató az államvaspálya kárpótlási igénye az orsova-verciorova pesti csatlakozési vonal megnyitás a halogatásáért a magyar kormányhoz terjesztett, ultimatum jellegével birnak. A magyar kormányhoz nyujtott beadványban ki van jelentve, hogy a kormányzótanács elhatározta, azon esetben, ha a magyar ministerium az ügyet nem a beadvány értelmében fogja elintézni, törvényes uthoz folyamodni.

Bismarck herczeg és a keleti kereskedelem. Péterváron át érkezett azon érdekes hir, hogy Bismarck herezeg külügyi hivatalának reorganizálásával e hivatalt egy külön keleti kereskedelmpolitikai osztálylyal akarja gazdagitani, és e megtoldással hozzák kapcsolatba Hatzfeld gróf visszahivását Konstantinápolyból, ki a német államügyek központi hivatalát lesz hivatva vezetni. „A német-osztrák-magyar kereskedelmi keleti politika aktiv vezetése“ — jegyzi meg nagyon helyesen a „St.-Petersburger Ztg.“ — „a britt kereskedelmi politika ellen irányul, mely akár tory, akár whig ül a kormányon, változatlan marad. Angliában a kormányzó miniszter akarva, nem akarva, kényszerülve van az angol kereskedelmi világ szükségleteinek magát alávetni, mely az egész világ piaczait a maga számára akarná lefoglalni. Hatzfeld gróf jelenleg persona gratissima a Yildiz-kioszkban; egy ily férfiura, ki azonfelül a török viszonyokat, áramlatokat és személyiségeket jól ismeri, szüksége van Bismarcknak maga körül, miután szándékában van, német keleti politikát hatálylyal és eredménynyel üzni, azonkivül a terméketlen parliamenti doktrináriusok lármázó raja ellen is kell, hogy egy szónoka legyen, ki a tulokos theoretikusokkal szemben speciális ismeretekkel lép fel. Németország, a levantei kereskedelem, e hamupipőkje tekintetben tekintetben is sulyra és tekintélyre fog vergődni.“ Ehhez azt füzi egy bécsi lap, hogy az osztrákok is meg lehetnek ezzel elégedve, mert Ausztriának nemcsak politikai, hanem kereskedelmi érdekei is a keleten Németországgal karöltve járnak és ezek élesebb hangsulyozása Berlinben Ausztriára nézve csak haszonnal lehetnek.

Pénzügyi és bankhirek. **Anglia és a pénzérték.** Fontos hir érkezett Londonból. Az angol kormány ugyanis elhatározta, hogy nemcsak képviselteti magát egy az értékkérdés szabályozása végett összehivandó kongresszuson, hanem az angol-indiai tartományokra nézve kész elfogadni egy a kettős érték behozatalára vonatkozó szerződést. A kettős érték hivei ezt természetesen nagy vivmánynak tekintik. Az angol kormány ez elhatározása különben előrelátható volt, mert a Daily News, a kormány főközlönye az utóbbi időben igen gyakran hangoztatta, hogy a világon nincs elég arany Anglia, Amerika és Francziaország részére. — **A „nemzetközi bank“ Budapesten.** Egy keringő s jobban mondva börzehir szerint a sokat emlegetett „nemzetközi bank“ alapitói jelenleg Budapesten időznek és pedig azon czélból, hogy mi nem sikerült Bécsben, Budapesten alapitsák meg a bankot. Nem kommentálhatjuk a hirt, mivel, mint emlitettük, nem a legmegbizhatóbb forrásból ered. — **Fuzió.** A berlini tőzsdelap értesitése szerint az osztrák tartományi bank alapitói tárgyalásokat folytatnak a bécsi Thorsch M. és fiai bankczéggel fuzió iránt. A szóban lévő czég Bécsben eddig igen nagy tevékenységéről volt ösmeretes és nagy szerepet játszik a váltó- és devisüzletben. — **A pétervári pénzpiaczról.** a „Herold“ f. hó 7 ről következőket irja: Pénzpiaczunkon a diskontó 6%-ról már 7-re emelkedett és pénz még igy is nehezen kapható. Ily körülmények közt nem csodálható, ha arról beszélnek, hogy a birodalmi bank felemeli a diskontó kamatot. — **A magyar hitelbank** igazgatói Pallavicini őrgróf és Kornfeld Zs. ma reggel visszatértek Bécsből. Ottani jelenlétök czélja volt, tárgyalásokat folytatni a hitelintézettel a tiszai sorsjegyek második felének kibocsátása, valamint a buda-győri vasut ügyében, melynek engedményezését a magyar hitelbank már biztotta volna,

Osztrák tartományi bank. Az osztr. tartományi bank szervezése holnap fog végbemenni. A legkülönnemüebb személykombináeziókból eddigelé annyi látszik megállapithatónak, Wodziczki gr. kormányzónak, Hahn és Lippman urak igazgatóknak s Harrach gr., Ringhofer b. és Skene Ágost, továbbá Vogué gr., d'Harcourt marquis és Bontoux Jenő felügyelőtanácsosokká jelöltettek ki. Az alkormányzói állásra két név emlittetik: Gödel-Lannoy b. a képviselőház alelnöke; Distler b. és Potoczky E. gr., mely sorrend mutatja egyszersmind megválasztásuk valószinüségét is. Harmadik igazgató egy franczia lesz, a negyedik igazgatói állás egyelőre betöltetlenül marad.

‡ **Szabad-e kicsirázott buzát vetni?** Némely — különben rendes — mezőgazdánál megtörténhetett hogy a vetésre szánt buza között kicsirázott és ismét megszáradt szemek vannak, a mennyiben az októberi folytonos esőzés miatt a buzaföld még nem mindenütt van bevetve. Többszöri kisérlet után bebizonyult, hogy oly szemek, melyeknél még csupán a gyökércsira hajtott ki, legnagyobbrészt ujból kicsiráznak, és hogy e tekintetben a buza és rozs áll ellen legkább. Továbbá bebizonyult, hogy a kicsirázott és ujra kiszáradt szemek legnagyobb része nem csirázott ujra, ha a csirának azon pelyhei mutatkoztak, melyekből a levelek fejlődnek, valamint akkor sem, ha e pelyhek 15 mm-nél hosszabbak voltak. Ha tehát a szemeknek még csupán gyökércsirái fejlődtek ki, akkor a magát minden aggodalom nélkül elvethetni. A csirazás a nedvesség elvonása által hátrány nélkül megakadályozható, Göppert borsóval és buzával tett sikeres kisérleteket. A fünemüek, tehát a mi kalászos növényeink is a nedvesség és szárazság változatainak jobban ellenállanak, mint a hüvelyes növények magvai s az olajnövények, habár az utóbbiak (csekélyebb mérvben) megnedvesités után ismét kicsirázhatnak. Novocsek C. buza, árpa, zab, tengeri, repeze, len, borsó és lóhere szemeknél ismételve is megszakitotta a csirázási proczesszust és e megszakitás nem okozott lényeges hátrányt; a veteménynemüek azonban több ideig tartották meg csirázási képességüket, mint a többi magvak. A már csirázásnak indult magvakat kevéssel sürübben kell vetni, mint a nem csirázottakat.

‡ **Az osztrák-magyar bank állása** 1880. évi novemb. 7-ről. (Az osztrák-magyar bank alapszabályainak 104-dik czikke szerint.) Követelések: Érczkészlet 174,988,969 frt 95 kr. Érczben fizetendő váltók 12,224,311 frt 19 kr. Leszámitolt váltók és értékpapirok: Bécsben 63,710,348 frt 32[5] kr. az osztrák fiókintézetekben 48,219293 frt 76[5] kr. Budapesten 26.817,440 forint 35[5] kr, a magyar fiókintézetekben 13.438,461 frt 74[5] kr. 146.4[?]5544 frt 18 kr. Kölcsönök kézi zálogra: Bécsben 12.248,000 frt, az osztrák fiókintézetekben 7,790,500 frt. Budapesten 3,573000 frt. a magyar fiókintézetekben 1,840600 frt, 25,452,100 frt. Osztrák és magyar állami és országos adósságok beváltott lejárt értékpapirjai és szelvényei 1,248.253 frt 71[5] kr. Államjegyek, 1,097.137 frt. A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok államkormányának kölcsönadóssága az 1878-ik évi jun. 27-iki törvény szerint (birod. törv. lap 65-ik szám) 79.748,918 frt 78 kr. Jelzálog kölcsönök 100,216,619 frt 54 kr. A banknak tőzsdeszerüen megvett záloglevelei 4.072624 frt 95 kr. A tartalékalap értékpapirjai 17,418.989 frt 26 kr. A folyó jövedelmekből megvett értékpapirok 1.500.000 frt. A nyugdijalap értékpapirjai 3.293,179 frt 18 kr. Épületek Bécsben és Budapesten, valamint az összes fundus instructus 2.910,391 frt 15 kr. Kiadások 2.113,492 forint 68 kr. Egyéb követelések 1.479911 frt 4 kr. Összesen 574.268,460 frt 71 kr. Tartozások. Bankalap 90.000,000 forint. Tartalékalap 18.162,060 frt 78[5] kr. Bankjegyforgalom 352,061.720 frt. Forgatmányi (giro) betétek 661,147 frt 4 kr. Egyéb azonnal lejáró tartozások 3,071075 frt 81 kr. Forgalomban levő záloglevelek 98.558,890 frt. Nyugdijalap 3.294,083 frt 12 kr. Az 1879-dik évnek szét nem osztott jövedelme ——.—— frt — kr. Folyó jövedelmek 1880. I. félévi részvényosztalék levonása után és bevételek a záloglevelek kamatozása fejében 7,549.695 frt 8[5] kr. Egyéb tartozások 619.788 frt 87 kr Összesen 574.268.460 frt 71 kr. — Bécs, 1880 évi november 10-én. A főkönyvvezető képviseletében Mecenseffy, az osztrák-magyar bank könyvvezetője. Bank-kamatláb 1879. évi május 9-ike: Minden osztályzatu váltókért 4 száztóli. Kölcsönökért kézi zálogra 5½ száztóli.

Iparügyek.

— **A budapesti országos kiállitás** tárgyában tegnapi közleményünkre vonatkozólag a következő sorokat vettük: „Az orsz. m. iperegyesület 1879. évi közgyülése, valamint a mult évi II. országos iparos gyülés kezdeményező határozatot hozott egy Budapesten rendezendő országos kiállitás tárgyában. Az orsz. m. iparegyesület igazgatósága részéről folyamatba is tétettek az előmunkálatok és azok már régebben annyira haladtak, hogy az alkalmas időpont bekövetkeztével kellő rendszerességgel előkészitett alapon és az összes illetékes közegek és szaktestületek bevonásával a szervezési munkálatok bármikor megindithatók lesznek. Midőn némely oldalról még mult évben alkalmasnak mondatott az idő a szervezési mozgalom meginditására, a legnagyobb vehemencziával épen azon körök ellenezték azt, a melyek most állitólag uj eszmékkel és inditványokkal állanak elő. Vajjon a „Gyorsfutár“ közleménye joggal nevezi e vagy sem e köröket „intéző körök“-nek, ezt egyáltalában nem szándékozunk vitatni, de azt mégis joggal kérdezhetjük: komolyan veszik-e ezen „intéző körök“ a hét iparegylet fuziója iránt folyamatban levő tárgyalásokat, vagy nem? Mert ha komolyan veszik, akkor talán még sem a legloyalisabb és legtapintatosabb dolog oly fontos kérdésben kezdeményezőleg „fellépni akarni, mely csak közös egyetértéssel lesz sikeresen nyélbeüthető, és melyre nézve a rendszeres gyakorlati előmunkálatok más, ép annyira illetékes oldalról rég szuperált „eszmék“ insczenirozásával már régen jóval előbbre haladtak. — Még csak azt akarjuk megjegyezni, hogy a tervben volt, de a város részéről elejtettnek tekintendő árucsarnokok felhasználása Posner ur által már hét év előtt hozatott javaslatba, és hogy a kapcsolatos keleti kiállitás eszméje is rég meg van vitatva, mint ezt az „Egyetértés“ is helyesen kiemeli bivatkozással a „P. Napló“ idevonatkozó inditványára. — Nézetünk tehát az, hogy jó lesz a „Gyorsfutár“ intéző (?) köreinek gyanus szinben fel nem tüntetni a tavali heves ellenzést, és bevárni a fuzionális tárgyalások eredményét vagy eredménytelenségét, mielőtt a budapesti országos kiállitás ügyében a mozgalom tervszerüen megindittatnék.“

Az „audiatur altera pars“ elvénél fogva adjuk e sorokat is, melyekhez fölösleges hozzátennünk, hogy azok az iparosok azon köréből erednek, mely már régebben tervezte a budapesti országos kiállitást s melynek tervezetéről mult év őszén közöltek egyet-mást a központi lapok. S midőn fölemlitjük még, hogy a budapesti kereskedelmi s iparkamara egy évvel ezelőtt ép a lapokba kiszivárgott eme tervezgetés alapján határozottan ellenezte a kiállitást, a fönebbi közlemény kapcsában alkalmat veszünk magunknak, hogy elvi álláspontunkat a kérdésben megismertessük. — Mi ugyanis határozottan kivánatosnak tartjuk, hogy 1883—84-ben Budapesten egy valóban országos iparkiállitás rendeztessék, mert ez, mint az eddigi vidéki országos kiállitások betetőzése van egyedül hivatva iparunk általános képét feltüntetni s ennek alapján lehet leginkább konstatálni: hol, miben és mikép kell a hiányokat pótolni, vagyis mely iparágaink nevezhetők ma már versenyképeseknek, melyekben van meg a versenyképesség előföltétele, mikép kell ez utóbbiakat versenyképesekké tenni s mely iparágak hiányzanak nálunk egészben.

Azonban, ha ily kiállitás létesülését komolyan akarjuk, az első és főfeltétel, hogy a pártoskodás és személyeskedés e kérdés körül megszünjék. — A kiállitás érdekében, melynek a főváros hatóságának s a szakminisztérium, illetőleg a törvényhozás anyagi és erkölcsi támogatása mellett kellend létrejönni, ha ugyan azt óhajtjuk, hogy az a főváros és az országhoz méltó és impozáns legyen, szövetkezni kell az orsz. m. iparegyesületnek, az ált. iparegyletnek s a budapesti keresk.- s iparkamarának, szövetkezni kell az összes számbavehető erőknek s szellemi és anyagi tőkének. Ezt ismerjük el a siker egyedüli föltételének s azért fektetünk rá oly nagy sulyt, mert megvagyunk győződve, hogy az ország közönsége készségesen minden erejéből fogna egy Budapesten rendezendő kiállitást támogatni.

S ha az országos kiállitás eszméjének megvalósulásához fogunk, számba kell venni az eddig ez érdemben történt kezdeményezéseket, tervezgetéseket s azok alapján kell a munkát megkezdeni az erre egyedül „illetékes“ és fentemlitett három közeg kebeléből alakitott kiállitási bizottság által. A széthuzás és személyeskedés ha nem is fogná tönkre tenni a kiállitás eszméjét, véghetetlen sokat árthatna a kivitelnek, sikerének és a kiállitás méltóságának egyaránt.

— **Az iparos szakoktatás Bécsben.** Hegedüs Károly az állami közép ipartanoda igazgatójának a vallás és közoktatásügyi miniszterhez a bécsi iparkiállitásról tett jelentéséből közöljük az alábbi rövid kivonatot. Ez iparkiállitáson a müipariskola kivételével képviselve voltak a Bécsben alapitott különböző fokú ipariskolák. Ezen iskolák kiállitásánál első tekintetre megragadta a szemlélőt az a szerves összefüggés, amelyben ez iskolák egymással vannak s a szakoktatás azon teljes egész rendszere, amelyet ezek együtt képeznek, ezután érthető volt az a szép eredmény, a melyet igy — de csakis igy — felmutathattak. Bécsben ez idő szerint a következő ipariskolák vannak: 1. Ipari előkészitő tanfolyamok összesen harminczhárom helyen. 2. Továbbképző ipariskolák, ilyen van kilencz a fiuk és három a leányok számára. 3. Szakiskolák iparos inasok számára, ilyen van hat. 4. Épitészeti és gépészeti ipartanoda, ilyen csak egy van a kiállitáson képviselve volt a bécsujhelyi ily iskola is.

1. Az ipari előkészitő tanfolyamoknak czélja, hogy azon iparos tanonczokat, a kik a 14-ik életévet elérték s népiskolát nem végeztek az olvasás, irás, számolás és rajzolásban annyira képezzék, hogy a továbbképző iskolák tanfolyamait sikerrel hallgathassák.

E tanfolyamok két évfolyamból állanak s mindegyik évfolyamban két alsó és felső osztály van: tantárgyak az irás, olvasás, számolás, a második évfolyamban ezeken kivül még rajzolás és pedig kezdetben táblani rajzolás után később előlapokról. A tananyagban lassu fokozat tartatik. A tanórák vasárnap délelőtt fél 9 órától fél 12-ig, hétfőn és kedden pedig este fél 7-től fél 9-ig vannak.

2. A továbbképző iskoláknak czélja, hogy bennök az iparos tanonczok és segédek megszerezhessék azon elméleti és a mennyire lehetséges gyakorlati ismereteket, a melyek iparágok sikeres üzéséhez szükségesek. Ezen iskolák tanfolyama is két évfolyamból áll; az elsőnek tantárgyai: német nyelv és üzleti irály gyakorlat, számtan, mértan, könyvvezetés, mértani és szabadkézi rajz; a tanórák száma hetenként 12. A második évfolyam tantárgyai: természettan, ipari vegytan, gépipartan, könyvvezetés és az ipartörvény ismertetése, vetülettan, épitészeti, s gépészeti rajz, mintázás, a heti tanórák száma 20. A leányok számára alapitott hasonló iskolákban is két évfolyam s egy alsó és felső osztály van, annak tantárgyát, német nyelv és üzleti irálytan, számtan, és könyvvezetés, szépirás, rajzolás és festés, természettan, vegytan, franczia nyelv. A felső vagy kereskedelmi osztály tantárgyai: kereskedelmi levelezés, kereskedelmi számtan, könyvvezetés és váltóisme, kereskedelmi földrajz, rajzolás, természettan, vegytan, franczia nyelv. A tanórák száma hetenkint 15.

3. Szakiskolák. a) Felsőbb iparrajz és szövőiskola, itt a szövő iparos segédek vasárnap 8 órától 12-ig és hétfőn estve 6-tól 9-ig a szakrajzolásban és a szövészetben nyernek oktatást; a gyárosok fiai számára pedig — s kik több idővel rendelkeznek — rendszeres tanfolyam van, a tanórák minden nap 8-tól 12-ig vannak beosztva s naponkint felváltva van szakrajzolás és szövészet a gyakorlati oktatás czéljára van az iskolában nagy gyüjtemény a mintarajzokból, szép választék a használt különféle nyers és kész anyagokból, számos segédkészülék, egyszerü és összetettebb szövőszék, a melyeken a legkülönbözőbb szövetnemek vannak munkában.

Csak azon finomabb szövetnemek készitése tárgyaltatik, a melyeknek előállitására Bécsben mühelyek, gyárak vannak. b) A gombkötők szakiskolájában a rajztanitás hétfőn este 6 órától 9-ig, a gyakorlati pedig vasárnap délelőtt fél 9-től fél 12-ig tartatik. A gyakorlati oktatás czéljára ez az iskola is gazdagon fel van szerelve mintákkal, a melyek között sok diszpéldány is van, és a leginkább használt készülékkel. c) Az órások szakiskolájában a következő tantárgyak tanittatnak: szám és mértan, természettan; szakrajzolás; a gyakorlati oktatás az óraszerkezeteknek mintákon való magyarázásából áll.

A tanórák vasárnap délelőtt 9-től 12-ig és szerdán este 6-tól 9-ig vannak. d) Az esztergályosok szakiskolájában előadott tantárgyak: számtan, vegytan, mértani rajz, könyvvezetés, szabadkézi rajz, mintázás, természettan, váltóisme, az esztergályos ipar technologiája. Ez iskolában is van nagyobb gyüjtemény mintarajzokból, gypszmintákból s szép választék az esztergályos iparban használt különféle nyers anyagokból, számos esztergapad s más készülék, sőt daczára, hogy a tanhelyiség a 2-ik emeleten van, egy álló kazánnal biró két lóerejü gőzmotor is van. e) A könyvnyomdászok szakiskolájában olynemü szakoktatás van mint az órásokéban t. i. a szedés és nyomtatás szabálya és müvelete főképpen mutatvánnyal magyaráztatik, a többi tantárgy a német, a franczia és szláv nyelvek, számtan s idegen idegen nyelvü kéziratok olvasása. f) Az arany és ezüstmüvesek szakiskolájában a szabadkézi rajz, mintázás, a finom vésés és metszés tanittatik; e két utolsó gyakorlati müvelet vasárnap délelőtt 8-tól 12-ig, a rajz és mintázás pedig kedden és csütörtökön estve 6-tól 8-ig van. Ugy ezen mint a többi szakiskolában a gyakorlati tárgyakat jelesebb iparosok tanitják.

A mi ezen iskolák népességét illeti, a tanulók száma volt:

	elején	végén
az előkészitő tanfolyamokban a tanév	5961	5256
a továbbképző fiiskolákban	1778	1216
a továbbképző leányiskolákban	2287	1591
a szakiskolákban	854	733
összesen	10,880	8796

S mindezen iskolákban 250 tanitó müködött.

A mult tanévi költségvetés mintegy 113,000 forintot tett, ennek 10 százalékát az alsó ausztriai tartományi alap, 10 százalékát a kereskedelmi és iparkamara, 20 százalékát Bécs városa fedezte, 60 százalék pedig az iparosok kereseti adójából fedeztetett.

A gabnaüz'et helyz

— Az „Egyetértés“ tudósitása. —

Budapest, nov. 11.

Külföldi üzlettudósitóinktól nov. 8. és 9-diki kelettel több, általános áttekintést nyujtó tudósitást vettünk és e tudósitások alapján következő tájékoztatást nyujthatjuk a külföldi gabnaüzletről:

Csehország és annak főpiaczán Prágában ugy látszik, hogy a molnárok nem igen sietnek buzaszükségletök fedezésével, hanem annál nagyobb figyelmet forditanak rozsra, mely az utóbbi időben kiváló szerepet játszik a csehországi gabnaüzletben. — Máskülönben csakis a belfogyasztásról konstatálható, hogy e czélra jelentékeny vásárlások eszközöltetnek kenyér- és barnalisztekben, mert más irányu vétel alig fordul elő s sajátságosnak találják, hogy a budapesti buzaüzletben beállott jobb fordulat, a csehországi piaczokon még nem gyakorolt befolyást, mert a buzaliszt-forgalom még mindig a legszükebb korlátok közt mozog.

Oláhországban jelenleg tengeriben összpontosul a főüzlet; e czikk iránt igen élénk a kereslet. A mi ritka eset az aratás után, már január—februárusi szállitásokra kötnek üzleteket és 1000 kiloért 100 frankot, sőt többet is fizetnek. E csikk iránt oly nagy a bizalom, hogy vevők a vételösszeg legnagyobb részét előre lefizetik. Miután Charkovból is érkeznek Oláhországba vételi megrendelések, valószinü, hogy Dél-Oroszországban a kukoriczatermés is rosz volt. A többi gabnanemekben jelenleg oly jelentéktelen az üzlet, hogy tudósitóink feleslegesnek találják a részletezést. Az időjárásról megjegyzik, hogy az kedvező volt az utóbbi időben és a mezei munkálatok akadálytalanul folytak.

Németországban és különösen Berlinben ismét tulsulyra emelkedett a hausse-irányzat és különösen késői szállitásokra eszközöltetnek kötések. Az effektiv és f. hóra az üzlet igen szük korlátok közt mozog, de annál élénkebb a spekullativüzlet és figyelemreméltó, hogy későbbi határidőkre rozs ismét pár márkával emelkedett. Hogy az üzletalakulás minő irányt fog venni, azt bajos volna meghatározni, mivel az üzérkedés tulterjed a realis szükséglet fedezésén. Daczára annak, hogy a baisse-párt most teljesen a haussenak engedte át a tért, nem igen várható az árak további emelkedése, mivel azok már elérték a lehető legmagasabb fokot. Ezek után felesleges is talán emliteni, hogy az üzlet általában szük körben mozog; magas árak mellett nem is képzelhető nagy forgalom.

—

Marhavásár.

Budapest, nov. 11. Felhajtatott összesen 1617 darab nagy és 229 darab apró marha. Ebből eladatott: 37 darab bika, darabja 60—150 frtig, 441 db ökör, párja 180—360 frtig, 780 db vágó tehén, párja 115—260 frtig, 143 db fejős tehén, dbja 80—215 frtig, 216 drb bivaly, párja 130—220 frtig, 176 darab borju, darabja 16—40 frtig, 53 darab birka, párja 7.——14. Ökörhus 100 kilogr. 52-54.— frtig, tehénhus 100 kilogramm 48—51 frtig, borjuhus 100 klgr. 80—90 frt, bivalyhus 44—46 frt. Nyers szalonna 100 klgr. 68—70 frt, sertészsir 70—72 frt.

Bécs, nov. 11. Piaczra került 2890 borju, 805 élő sertés, 531 leszurt sertés, 2496 élő juh, 663 leszurt, 251 bárány. A feldolgozott fris hus mennyisége 8600 klgmra rugott, A borjuüzlet meglehetős élénk volt, de a mult heti árak nehezen tartották magukat. — A juhüzlet jelentéktelen. Az árak általában hanyatló irányt követtek és következők: Levágott borju 40—50 frt, maglósertés 36—55 frt, élőjuh 36—44 100 klgrm.-ként. Juh párja 14-21 frt, bárány párja 5—11 forint.

Köln, nov. 9. Felhajtatott 194 ökör, eladatott első rendü 75 márkán, másodrendü 70, harmad rendü 65 márkán, 16 bika, eladatott első rendü 54, másod rendü 50, harmad rendü 46 márkán, 311 tehén, eladatott első rendü 60, másod rendü 57, harmad rendü 54 márkán; 326 sertés, eladatott első rendü 60, másod rendü 57, harmad rendü 55 márkán 50 kgrammként.

Mainz, nov. 6. (Marhavásár okt. 29-től nov. 4-ig.) Felhajtatott 103 ökör, eladatott első rendü 68—69, másod rendü 62—65 márkán, 230 tehén, eladatott első rendü 58, másod rendü 45—52 márkán 50 kgrammként.

—

Juh-vásár.

Budapest, nov. 11. A tegnapi juh-vásárra felhajtatott 1120 drb Lábon fizettek párjáért 10—19 frt, sulyra 34—40 frtot 100 kgrammként.

—

Vaj.

Hamburg, nov. 6. A vajpiacz iránya most határozottan lanyhább, daczára, hogy Anglia részére finomabb vaj még most is 135—140 márkán vásároltatik. Skócziában még mindig nagy a nyári vajkészlet és az angol piaczok régi, ha még oly jól konzervált vajat sem hajlandók vásárolni. Spanyolországból most alig érkezik megrendelés. A helyi üzlet csak a szükséglet fedezésére szoritkozik, és nagyobb tételek el nem adhatók. E héten különben a hozatal is kisebb volt. Külföldi fajok közül galicziai 80—85 márkán sürgősen kináltatott, amerikai 75—80 márkán kapható, keresett. Jegyzünk: legfinomabb kivitelre alkalmas udvari vaj 135—140, másodrendü 120—130, parasztáru 115—125, galicziai, sziléziai és pommeráni 80—100, amerikai 75—95, finnországi 95—102 márka 50 klként.

London, nov. 5. Szép minőségü vaj keresett, ellenben alárendelt nehezen adható el. Friesi 130—136, kieli és dániai 112—154, jerseyi 104—130, normandiai 120—140 sh. — Szalonna jó vételkedv mellett következőleg jegyeztetik: Waterford 62—64, Cork és Limerik 66—64, hamburgi és dániai 60—64, amerikai oldalas 40—48 sh. — Sajt, minden faju csendes; eydami 64—68, gondai 60—64, amerikai 50—70 sh.

—

Czukor.

London, nov. 8. Az e héten a londoni piaczon beállott élénk kereslet kész czukor iránt emelkedő árakon egyrészt azon alapszik, hogy a skót finomitók vizhiány miatt müködésüket beszüntették, másrészt pedig a szerződésileg kötött keletindiai czukor nagyon lassu megérkezésén. A rossz aratási jelentések Francziaországból sem maradtak befolyás nélkül, de ha az ország még 5000 tonnával is kevesebbet termel, mint a mennyire előre becsülték, még ez nem igen nyom a latban.

Gyarmatczukor. Nyugatindiai finomitott áruban szük a kinálat, minek folytán teljes 6 pence-szel emelkedett az ár. Alábbrendelt és középminőségü keletindiai fajok üzérkedők részéről beltöldi kikötők számára keresettek. Tulajdonosok 6 pence-nyi emelkedest értek el. Uszó rakományok nem igen kináltatnak és csak egy Tobago, mely a partra érkezett, adatott el 2?/3-on Liverpool részére.

Répaczukor. Az utóbbi napokon mindazon tételek, melyek e hó 21-ikéig elhajózhatók lesznek, emelkedő árakon simán adattak el, mig későbbi határidei áruk alig részesülnek figyelemben. Skót finomitók novemberre adtak el itt czukrot. Fizettek német czukorért 88, legföljebb 90 százalék aljuért 20/3 fob, Novemberi szállitásra Hamburgban 88-90 százalék alju 19/9—19/10 és fél fob — Osztrák arbitrage-áru november deczemberre szállitva Hamburgban eladatott 88 százalék alju 19/9 fob., utótermékek szin szerint 75 százalék alju 17/3-ig. — Franczia kristály 3. sz. 24/6 fob. jobbminőségü 25/—26/6 fob. A kinálat nagy.

Finomitott termények. A fent emlitett munka beszüntetés folytán angol farine iránt élénk a kereslet és árak gyorsan emelkedtek 1/6 sh.-gel mázsánként. Franczia kenyérczukorból a kinálat csekély és az irány árakban hausse felé hajló. Say kész szállitásra eladott 30/6 fob, Lebaudy novemberre 30— és deczemberre 29—, Etienne koczkaczukorral lépett fel és 32/6-on adott el. Holland pilé keresett. Kész szállitásra 27/3 fob.; jövő hétre 26/9 fob., január—márcziusra 26/- fob. Zárlat szilárd, de csekélyebb keletindiai kevésbbé keresett Granulated 25/9 fob.

Napirend nov. 12-én.

Naptár. Péntek. Kath. Márton püsp. Protest Jónás. Görög-Orosz: okt 31. Stakis

Muzeumban nyitva van a régiségtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

A természettudományi társulat felolvasó estélye a vegytani intézetben d. u. 6 órakor. Előadó: Dr. Dezső Béla.

Képzőmüvészeti társulat őszi kiállitása d. e. 9-től d. u. 5 óráig (sugáruti palota). Belépti dij 9—12-ig 50 kr, d. u 1—6-ig 20 kr.

A „Präuscher“-féle anatomiai muzeum a vigadóban d. e. 9-től d. u. 6 óráig.

Iparmuzeum a müesarnokban d. u. ½3—½6 óráig.

Orsz. gazd. és tanszermuzeum d. e. 10—12 d. u. 2—4

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9 órától d. u. 6 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. u. 2—6.

Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 2—6.

Állatkert nyitva egész nap.

Bergheer szellem-szinháza a sugáruton. Kezdete 7 órakor.

—

Hajóforgalom.

A Duna balpartján, nov. 11-én, a következő vizijármüvek kötöttek ki: Szabó János 1 dereglye káposzta 6500 drb Vaczról. — Freund Jakab m. h. 1929 mm. buza Kalocsáról. — Luczenbacher Pal utódai m. h. 4. sz. kőszén 2225 m. Táthról ugyanaz 28. sz. m. hajója 3000 mm. kőszén Táthról. — Farkas Ferencz m. h márványkő 400 mmázsa Süttőről és 1 dereglye cserépzsindely 150 mm. Neszmélyből. — Gedó Márton m. h. buza 2915 mm. árpa 239 mm. repcze 225 mm. Adáról. — Spiczer Simon fiai m. h. „Hedwig“ buza 2621 m. Bajáról. Fernbach Antal m h. „Bács-Bodrog“ buza 4000 mm. Verbászról. — Lusics Miklós uszályhajó buza 3500 mm. Beccsinből.

—

Kivonat a hivatalos lap nov. 11-ik számából.

Árverés a fővárosban. Diescher Lajos 11.683 frtra b. ingatl. jan. 13. (torony-utcza 1.)

Árverések a vidéken. Báró Gervay Adolf 4796 frtra b. ingatl. nov 17. Terehegyen (Pécs). Hoffmann Mihály 988 frtra b. ingatl. decz. 23. Kerepesen (pestv. tvszék.) Bierbaum Mátyás 1538 frtra b. ingatl. nov. 19. Szolnokon. Alba Atyim 586 frtra b. ingatl. nov. 16. Vecsérden (Medgyes). Kesjár Mátyás 350 frtra b. ingatl. nov. 15. Csobán. Hebenstreit Gáspár 583 frtra b. ingatl. decz. 14. Hegyeshalom (M. Óvár). Andean Simon 403 frtra b. ingatl. decz. 17. Szászsebesen. Csata községe 9597 frtra b. ingatl. nov. 26, Csatán (Léva). Steiner Antal 527 frtra b. ingatl. nov. 26. Diszel-Járkán (Tapolcza). Biró János 2978 frtra b. ingatl. decz. 7. Bölcskép (Paks). Bereczki Carolina 4124 frtra b. ingatl. nov. 27. Sálkon (Medgyes). Manczelly Márton 738 frtra b. ingatl. nov. 29. Gombáson (Rózsahegy). Jezernitzky Károly 36485 frtra b. ingatl. nov. 22. Aradon. Vöczkindi János 590 frtra b. ingatl. decz. 2. Nemes-Apátin (Zala-Egerszeg). Bodányi Márton 467 frtra b. ing nov. 20. Komárom Vanek József 825 frtra b. ingatl. nov. 11. Galgóczon (Nyitra.) Gr. Volkenstein Antalné 97.566 frtra b. ingatl. január 10. Bártfán. Unterkircher Ferencz 20.461 frtra b. ingatl. decz. 6. N.-Váradon. Boros Sára 687 frtra b. ingatl. decz. 6. Pevőcsényben (Ipolyság.) Molnár Béni 1120 frtra becs. ingatl. decz. 7. Pevőcsényben (Ipolyság.) Szunyogh Bertalan 8151 frtra b. ingatl. nov. 18. Kr.-Mihályfalván (Tasnád.) Liszy Anna 1859 frtra b ingatl. decz. 24. Alsó-Behinczen (Nyitra.) Szugyiczki Györgyné 1218 frtra b. ingatl. nov. 29. Nyiregyháza. Kincses István 3476 frtra b. ingatl. nov. 27. Bicskén (Vaál.) Kis Bálint 631 frtra b. ingatl. nov. 23. Magosligeten (Szatmárnémeti.) Csongrádácz Axentia 2655 frtra b. ingatlanaira nov. 23. Martonoson. Kocsy Mihály 979 frtra b. ingatl. nov. 18. Rendesen (Tapolcza.) Poti Mihályné 595 frtra b. ingatl. nov. 23. Egrin (Szatmárnémetin.) Filip Gavrilla 518 f. b. ingatl. nov. 19. Vecsérden (Medgyes.)

Csődmegszüntetés. Ábrahám Emánuel szamosujvári keresk. ellen

CSÁVOLSZKY LAJOS

felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

IDEGENEK NÉVSORA.

Arany sas szálloda.

Lovassy A. birt. T.-Füred
Polgár J. birt. Keszthely.
Kéry N. birt. Rév Komárom.
Hecht L. birt. Rév-Komárom.
Garray J. biró Fóth

Fehér ló szálloda.

Harsovits L. fldb Miskolcz
Freud J. fldb Csabdi.
Henrich P. fldb Bille.
Huszerl S. kdő Aszód
Gáll Gy. kdő K.-Szt.-Miklós
Pfeifer J. kdő Szabolcs.
Weisz S. kdő Czegléd.
Gold S. kdő Gödöllő
Jonász D. szijgyártó Arad.
Posch A. iparos Jászberény.

Erzsébet szálloda.

Beszédes S. mgzó Esztergom
Kiss Gy. fldb Tisza-Várkon.
Molnár E. mgzónő Czegléd.
Dr. Fabian L. ügyv. Arad.
Malitzky A. kap Eperjes.
Kiss G. főhadn. Szeged.
Blau S. kdő Dabas.
Hász L. kdő Tisza-Várkon
Sárközy G. jogh Tisza-Várkon

Orient nagy szálloda.

Borhy A. fldb Gyöngyös.
Nagy B. fldb Szücsi.
Pál A. fldb N.-Militics.
Marsics J. kdő Csongrád.
Doberberger M. S.-A.-Ujhely
Deutsch S. kdő Gyöngyös.
Perhusz S. kdő Gyöngyös.
Hamel J. kdő Tisza-Örs.
Gyarmathy K. Debreczen.
Mohos J. hivtln. Nagyvárad.
Mayer L. kdő Bécs.
Kromper J. kdő Boroszló.
Fux H. kdő Pozsony.

Nemzeti szálloda.

B. Wieland E. mgzónő Bécs.
Palkovics K. Esztergom
Nádasky J. M.-Fehértemplom
Dőry D. képv. Bonyhád.
Id. Mocsy L. birt. N.-Körös
Ifj. Mocsy L. birt. N.-Körös.
Kiss Gy. birt. Sz.-Iván.
Schwarz H. malomtul. Eger.
Dr. Löcherer L. S.-A.-Ujhely
Gaiger J. ügyv. Debreczen.
Nagy M. ügyv. Paks.
Brabecz J. hadn. Bécs.
Loser J. hadn. Bécs.
Speits J. kdő Sid.
Kalabics J. kdő Belgrád.
Hoffmann J. lelk. Becskerek.
Oblath M. mgzónő Esztergom

Hungária szálloda.

Gr. Hunyady K. udvm. Bécs
Blumenfeld M. kdő Bécs.
Svetenay K. tab. Bécs.
Gr. Bathányi B. fldb Polgár
Gr. Batthyányi A. fldb Polgár.
Dr. Gris A. főhadn. Bécs
Fris A. ügyvéd Kolozsvár.
Schwarz T. Fehértemplom.
Lenz G. táb. Kecskemét
Lenz Gy. gyár. Königsberg.
Grabovszky G. Kis-Várda.
Liesse H. gyár. Nürnberg.
Dittrich Z. Székesfehérvár.
Balassa H. mgzó Lőrincz.
Rohonczy Gy. ezredes Vácz.
Gr. Schlippenbach A. Zágráb
Lukács D. fldb Hajdum.
Veiger K. kdő Temesvár.
Hoekländer A. Darmstadt.
Kuhiny A. ezred. Arad.
Markus B. kdő Bécs.

Pannonia szálloda

Halász Gy. birt. Veszprém
Bitera B. birt. Mohora.
Gröber L. birt. Eger.
Nagy L. birt Hajdu-Nánás.
Sebestyén L. Hajdu-Nánás
Berencsy J. Hajdu-Nánás
Simonyi J. képv. Simony.
Piasecki E. birt. Tarnow.
Lekés A. lelk. Erdőtelek.
Dr. Pialniky L. ü. Tarnow.
Farkas L. gazd. Furta
Bü hlbauer L. birt. Majsa.
Domahidy J. képv. Domahida
Fischer M. kdő Szeged.
Neuman S. kdő Senye.
Pitlingmayer H. Feketehegy.
Borhy K. mgzó Erdőtelek
Nobl S. kdő Esztergom.
Jogel K. hivtln. N.-Károly
Beniczky F. képv. Zsámbok.

Vadászkürt szálloda.

Gr. Wodzicki L. Bécs.
Cseh E. tanácsos Fiume.
Csanády B. fldb Karczag.
Hanzalli N. háztul. Bpest.
Porbulew K. T.-Szeverin.
Beretvás P. Kecskemét.
Hild J. kdő Bécs.
Aichler J. kdő Mannheim
Müller P. kdő Bécs.
Perrin L. kdő Karlsruhe.
Kopp F. kdő Prága.
Morsehan Gy kdő Bécs.
Bauer Gy. gazd. B.-Csaba.
Kukovszky J. kdő Bécs.
Schmidt F. kdő Bécs.

Elhaltak névsora november 10.

Freimann Rudolf 5 é. szatócs fia. V. k. Széchenyi-utcza 8. tüdőlob. — Trovenez Anna 1 é. kocsis leánya. IX. k. üllői ut 89. kanyaró. — Szucsák Alter Mária 29 é. napszámos neje. IX. k. Knezich-utcza 14, tüdővész. — Kurz Ferencz 4 é. napszámos fia. IX k. soroksári utcza 24. agylob. — Löw Mártha 4 é. hivatalnok leánya II. k. plebánia-utcza 4. himlő. — Heinz Teréz 21 é. cseléd. III. k. Lajos-utcza 39. öngyilkosság. — Holubovics Antal 35 é. sütő kerepesi ut 66, mellékhártyalob. — Krieg János 2 é. bádogos fia. VII k. csömöri ut 30. égési sebek. — Vagner Pávián Katalin 85 é. gazdász özv. VI k. sziv u. 12. aggkór. Kestler Urbacsek Leopoldina 26 é. gépész neje VI. k. szegfü utcza 4. tüdőbaj. — Stoila Károly 61 é. napszámos VI. ker. aradi u. 22. tüdővész. — Paldorf Schlesinger Terézia 60 é. kertész özvegye VIII. k. Hunyady-utcza 35. himlő. — Beiliks Katalin 41 é. cseléd VI. k. Lázár u. 33. szivbaj. — Kuharik Mária 42 é. napszámosnő VI. k. Petőfy-utcza 6. agyguta. — Grim Strelberger Mária 71 é. napszámosnő VII. k. Bem-utcza 3. tüdővész. — Siada János 31 é. napszámos VII. k. Rottenbiller u. állatgyógyintézet, megfult.

NYILT-TÉR.

Budapest főváros t. Tantestületéhez!

Az „Egyetértés“ folyó évi 311-iki számában Wolkenberg Gyula fóv. népiskolai igazgató tanitó ur a „Pester Lloyd“ ugyanesak f. évi 308-iki számában megjelent s bennünket fóv. népiskolai tanitókat rágalmazó s gyalázó czikkre felel ugyan, de e felelet engemet kinem elégit. Részemről a reánk szórt rágalmakat nem tartom elégségesnek csak megvetéssel viszonozni, de igen is kivánnam, hogy a tantestület vonja az irót felelősségre. Nem puskaagygyal, nem párbajra hivással kivánok én elégtételt a vakmerő nyilatkozatért, — hanem igen is kivánom, hogy, ha szereti a tantestület önnönmagát, ha fennakarja ezentul is tartani szeplőtlen becsületét, — akkor akaszszon az illető irónak a nyakába sajtópert, s csapja a ezul az igazság, a törvény fegyverével. Ajánlom e felhivásomat a t. tantestület figyelmébe.

Viszolay István
fóv. vezető tanitó.

Helyiség változtatás.

Van szerencsém a t. cz. közönséget értesiteni, miszerint **„kondorosi csárdához“** czimzett vendéglőmet f. évi november 6-án VII. ker. **kerepesi-ut 32. sz.** házban — nyár- és dohány-utczára nyiló sarkán — megnyitottam.

Alulirt, mindent elfogok követni, hogy t. vendégeimet, saját termésü tiszta hegyi boraimmal, magyaros jóizü ételekkel — legjutányosabb árak mellett — kielégithessem.

Helyiségemben, ugy a házon kivül, ebédre valamint vacsorára havonkint vagy hetenkint bérleni lehet.

Számos látogatásért esd

Takács Lajos,
vendéglős.

757

932 **Különös figyelembe!**

Laube F. Egyenestartója.

Budapest, uri- (koronaherczeg) utcza 5. sz.

BUDAPESTI SZINLAPOK.

Péntek, nov. 12-én

Nemzeti szinház.

FIGARO HÁZASSÁGA,

vagy:

egy napi bolondság.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta Beaumarchais. — Személyek:

Almaviva	Náday	Bartolo	Ujházi
Rozina	Helvey L.	Basilio	Földényi
Figaró	Halmi	Guzman	Vizvári
Zsuzsi	Molnárné	Jegyző	Sántha
Marcelina	Szatmáriné	Ajtónálló	Tóth
Antonio	Szigeti I.	Pédrillo	Faludi
Fanchette	Csillag T.	Pórfiu	Horváth
Cherubin	Márkus E.		

Kezdete 7 órakor

—

Holnap, szombat november 13-án.

HAMLET.

Nagy opera 5 felvonásban. Irták: Carré és Barbier. Ford. Böhm G. Zenéjét szerzette Thomas A.

—

Népszinház.

A kétnejü gróf.

Operett 3 felv. Irta Juszt A. Ford. Rákosi Jenő és Évva L. Zenéjét szerzette ifj. Hellmesberger József.

Személyek:

A gróf	Kápolnai	A háremőr	Ujvári
Kunigunda	Sziklay Emil	Abdulla	Komáromi J.
Ali basa	Karikás	Zaira	Csatai Zsófi
Melchszala	Hegyi A.	Rosina	Makróczyné
Berchtold	Kovács I.	Ágota	Füredinė
Kunó	Kassai V.	Valburga	Nagy Antónia
Szimpliciusz	Solymosi	Veronika	Angyal Elvira
Euzebiusz	Tihanyi		

Kezdete 7 órakor.

Holnap, szombat november 13-án.

Blaháné Luiza asszony mint vendég.

A kornevillei harangok.

Regényes operett 4 felvonásban. Szövegét irták Clairvilles Ch. Gabet, forditotta Rákosi Jenő. Zenéjét szerzé Robert Planquette.

Vasut közlekedési utmutató.

A vonat indul. Az osztrák államvaspálya indóházából.	A vonatok minősége	Indulási idő
Budapestről—Vácz, Esztergom, Pozsony, Bécs felé a	gyors vonat	8 óra 10 p. regg.
	" "	2 óra 50 p. d. u.
	szem. vonat	9 óra 20 p. d. e.
	" "	9 óra 30 p. este
	vegyes von.	11 óra 35 p. d. e.
Budapestről Érsek-Ujvárig	" "	4 óra 55 p. d. u.
Budapestről Nagy-Marosig	gyors vonat	10 óra 5 p. este
Budapestről Czegléd, Szeged, Temesvár, Orsova felé	szem. "	7 óra 30 p. reg.
	vegyes "	6 óra 25 p. este
Budapestről Czegléden keresztül, Szolnok, Arad, Temesvár felé	szem. vonat	8 óra 25 p. regg.
	" "	8 óra 10 p. este
Budapestről Czegléden keresztül Püspök-Ladány, N.-Várad, Kolozsvár felé	gyors vonat	10 óra 5 p. este
	szem. vonat	7 óra 30 p. regg.
	" "	6 óra 25 p. este
Budapestről Czeglédig	vegyes von.	3 óra 20 p. d. u.
A magyar államvasut (losonczi) indóházából.		
Budapestről Hatvan, Losoncz, Ruttka, Oderberg felé	gyorsvonat	6 óra — p. regg.
	szem. vonat	7 óra 34 p. regg.
	vegyes von.	3 óra — p. d. u.
Budapestről Hatvan, Miskolcz felé	gyors vonat	10 óra 50 p. este
	szem. vonat	7 óra 34 p. regg.
	vegyes von.	9 óra 5 p. éjjel
Budapestről Hatvan, Miskolcz, Kassa, felé	gyors vonat	10 óra 50 p. este
	szem. vonat	7 óra 34 p. regg.
Budapestről Hatvanig	helyi vonat	9 óra 45 p. d. e.
A déli vasut (budai) indóházából		
Budapestről, Székesfehérvár, Kanizsa, Pragerhof, Trieszt felé	szem. vonat	7 óra 10 p. regg.
	gyors "	5 óra d. u.
	vegyes von.	7 óra 45 p. este
Budapest Székesfehérvár felé	" "	11 óra — p. d. e.
Budapest Kanizsa felé	szem. vonat	7 óra 45 p. este
	gyors von.	7 óra 10 p. regg
Budapest Székesfehérvár, Veszprém, Kis-Czell, Szombathely, Grátz	szem. vonat	5 óra — p. d. u.
	gyors von.	5 óra — p. d. u.

A vonat megérkezik. Az osztrák államvasut indóházába	A vonatok minősége	Megérkezési idő
Bécs, Pozsony, Esztergom, Vácz felől a	gyorsvonat	2 óra 21 p. d. u.
	" "	9 óra 45 p. este
	személy von.	5 óra 38 p. "
	" "	5 óra 57 p. reg.
	vegyes von.	12 óra 30 p. d. u.
Érsekujvárról Nagy-Marosról	" "	8 óra 28 p. regg.
Orsova, Temesvár, Szeged, Kecskemét felől a	gyorsvonat	7 óra 30 p. regg.
	szem. vonat	8 óra 26 p. este
	vegyes "	7 óra 55 p. reg.
Kolozsvár, Nagy-Várad, Püspök-Ladány, Arad, Szolnok felől	gyors vonat	7 óra 52 p. regg.
	szem. vonat	8 óra 26 p. este
Czeglédről	vegyes von.	7 óra 55 p. regg.
A magyar államvasut (losonczi) indóházába.		
Oderberg, Ruttka, Losoncz felől	gyorsvonat	11 óra 6 p. éjjel
	vegyes von.	12 óra 20 p. d. u.
	" "	7 óra 58 p. este
Miskolcz, Hatvan felől	gyors vonat	7 óra 33 p. regg.
	szem. vonat	7 óra 58 p. este
	vegyes von.	6 óra 30 p. regg.
Kassa, Miskolcz, Hatvan felől	gyors vonat	7 óra 33 p. regg.
	szem. vonat	7 óra 58 p. este
	helyi vonat	6 óra 30 p. regg.
Hatvanból	" "	7 óra 58 p. este
	" "	10 óra 8 p. este
A déli vasut (budai) indóházába.		
Trieszt, Pragerhof, Kanizsa, Székesfehérvár felől	gyors vonat	8 óra 47 p. este
	szem. vonat	7 óra 39 p. reg.
Grátz, Szombathely, Veszprém felől	vegyes von.	3 óra 58 p. d. u.
	vegyes von.	8 óra 35 p. d. e.
Győr, Pápa, Kis-Czell felől	szem. vonat	8 óra 36 p. este
Kanizsáról	vegyes von.	2 óra 14 p. d. u.

Meteorologiai jegyzetek.

A meteorologiai magy. kir. központi intézet időjárási távirati jelentései 1880. évi nov. 11-ről, reggeli 7 óra.

Észlelési állomás	Légnyomás m. m.	Hőmérséklet C°	Szél iránya	Szél erősség	Felhőzet
Bregenz	770.6	+ 0.2	D	1	derült
Prága	767.6	— 5.4	Ny	3	borult
Bécs	767.[illegible]	+ 6.0	Ny	3	derült
Sopron	766.6	+ 5.0	ENy	2	felhős
Magyar-Óvár	768.5	+ 5.5	Ny	1	"
Trencsén	764.9	+ 5.0	K	1	"
Beszterczebánya	765.2	+ 5.1	Ny	1	"
Budapest	767.0	+ 5.5	Ny	2	"
Szolnok	766.3	+ 4.0	Ny	2	derült
Debreczen	766.0	+ 1.2	D	2	"
Ungvár	763.9	+ 1.6	K	1	borult
Szatmár	—	—	—	—	—
Nagy-Szeben	765.2	+ 3.5	ENy	4	borult
Orsova	767.9	+ 5.6	—	—	felhős
Temesvár	770.3	+ 4.4	ENy	1	borult
Szeged	—	—	—	—	—
Csáktornya	768.7	+ 2.0	—	—	köd
Zágráb	769.8	+ 1.2	EK	1	derült
Fiume	768.8	+ 8.5	E	1	"
Pola	765.7	+ 9.8	K	1	"
Lesina	766.3	+ 13.7	E	1	"
Selmeczbánya	766.5	+ 2.0	Ny	3	borult

A megelőző 24 óra alatti tünemények. A légnyomás mindenütt emelkedett, Orsován 6 9 mm.-rel. A hőmérsék részint kevéssel emelkedett, Prágában 6·1 fokkal; részint kevéssel sülyedett, Bregenzben 5·8 fokkal. Csapadék: Lesina 1, Trencsén 3, Beszterczebánya 1, Ungvár 2, N.-Szeben 4, Orsova 14, Temesvár 8, Csáktornya 9, Zágráb 4, Fiume 1, Selmeczbánya 3 mm. Ozon Budapesten nappal 0, éjjel 8.

Vizállás és időjárás.

November	Névszerint	Méter 0 fölött	Méter 0 alatt	Változik:	Időjárás
11	Budapesten	2.82	—	apadó	tiszta
11	Pozsony	2.26	—	"	száraz
11	M.-Szigeten	1.03	—	áradó	borult
11	Szatmáron	1.20	—	"	
11	Tokajban	2.30	—	apadó	derült
11	Szolnokon	3.46	—		"
11	Szegeden	4.38	—	"	"
10	Aradon	—	0.32	áradó	száraz
10	Becskereken	0.42	—	apadó	eső
10	Bezdánnál	—	—	—	"
10	Verbászon	—	—	—	—
11	Eszéken	3.00	—	apadó	felhős
11	Barcson	1.71	—	áradó	—
11	Sziszeken	6.55	—	áradó	"
11	Orsován	3.47	—	"	—
—	[illegible]	—	—	—	felhős